

Zbornik spominov

OB 50. OBLETNICI MATURE

DIJAKINJ IN DIJAKOV 4. b RAZREDA
EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE NOVO MESTO

1960–1964

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.5:33(497.4Novo Mesto)(092)
821.163.6-94

ZBORNIK spominov ob 50. obletnici mature dijakinj in dijakov 4. b razreda
Ekonomске srednje šole Novo mesto : 1960-1964 / [gradivo zbrali in uredili
Nežka But, Rezka Povše]. - Novo mesto : samozal. A. Vesel, 2014

ISBN 978-961-283-057-1
1. But, Nežka
274076160

ZBORNİK SPOMINOV OB 50. OBLETNICI MATURE

DIJAKINJ IN DIJAKOV 4. b RAZREDA
EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE NOVO MESTO

1960–1964

Novo mesto, junij 2014

UVOD

Šola nekoč...

... in šola danes.

NOVI ZBORNİK SPOMINOV OB 50. OBLETNICI MATURE

Pred desetimi leti smo napisali Zbornik spominov zato, ker smo mislili, da je to zadnji čas, da zabeležimo svoje spomine na štiri leta učenja, veselja, upanja, hrepenenja in predvsem prijateljstva. »Kaj pa, če ob 50. obletnici ne bomo več sposobni narediti nekaj takega?« smo si rekli in se lotili dela.

Zdaj vidimo, da se je deset let obrnilo kot bi mignil in ker še vedno nismo za v staro šaro, se je pred nas postavila nova naloga. Tone, naš tiskar in založnik, je na zadnjem srečanju rekel: »Punce, pišite, bomo naredili še en Zbornik!«

In tako je nastala nova knjiga, ki je plod vztrajnosti in dobre volje nas vseh, posebne zasluge gredo seveda Tonetu in Jožetu.

Novo mesto nekoč...

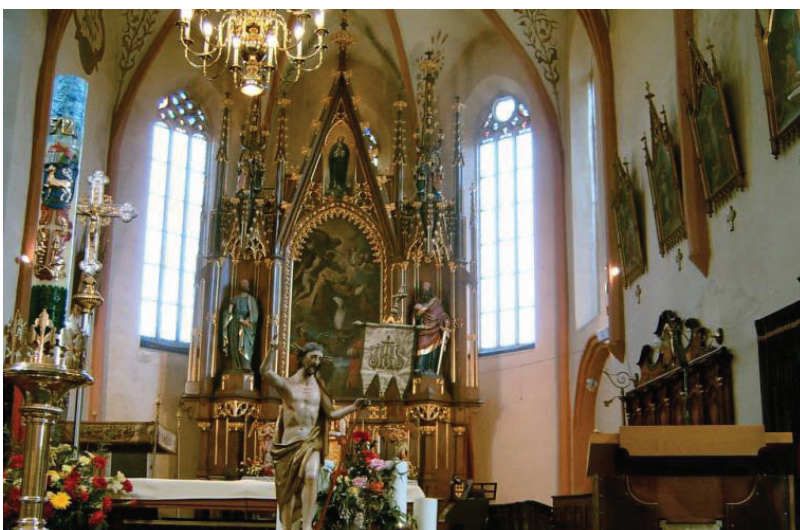
... in Novo mesto danes.

PREGLED NAŠIH
PISANIH SPOMINOV
NA PREHOJENIH 50 LET

Stolna župnija Novo mesto Kapitelj - je ena najstarejših, najlepših in tudi najbolj prepoznavnih znamenitosti Novega mesta.

Anica BARBIČ - ČREP

Anica Barbič je na koncu svojega prispevka v prvem Zborniku napisala: »Zelo sem radovedna, kakšni bodo spomini drugih o tej naši skupni preteklosti. Še bolj kot to bi me zanimalo življenje in usode posameznikov od takrat do danes, kako so se izpolnjevala pričakovanja in uresničevale sanje...« Anica na žalost tega ne bo izvedela.

Petdeset let je dolga doba, to je pol stoletja! Kaj vse se je zgodilo v teh letih! Tega je toliko, da bi vsak od nas lahko napolnil knjigo. V prvem Zborniku smo se osredotočili na spomine iz šolskih let, v drugem bodo mešani spomini, o šoli, službah, hišah, vikendih, otrocih, avtomobilih, vnukih, vrtovih, potovanjih in še kaj.

Anica nam tokrat ne bo napisala svojih spominov, v zameno pa naj bodo objavljena elektronska pisma, ki sva jih izmenjali preko polovico zemeljske oble z njeno sestro Cilko 23.2.2014

Draga Cilka!

Bilo je pred 5. leti, ko sem ti pisala in spraševala po zdravju tvoje sestre Anice Barbič-Črep. Potem sem Anici pisala, pa seveda nisem dobila nobenega odgovora, saj ga tudi nisem pričakovala. Ti si mi takrat povedala, da je precej nemočna in da živi v negovalnem domu.

Letos bo naš razred praznoval 50. obletnico mature in spet pripravljamo Zbornik spominov. Prvega smo naredili ob 40. obletnici in pri njem je sodelovala tudi Anica. Zanima me, kako je zdaj z Anico, ali je kaj bolje? Ne vem ali naj ji pišem ali ne. Prosim, Cilka, če si tako prijazna, mi napiši, kako je z Anico. Če bi te zanimal naš Zbornik spominov, ti ga bom z veseljem poslala, ko bo narejen. Obletnico bomo imeli 4. junija 2014.

Prisrčen pozdrav iz Slovenije Neži But

Draga Neži,

sem zelo vesela, da se spomniš moje sestre. Jaz sem jo obiskala lansko leto, ko sem šla na šolsko obletnico v Novo mesto. Anica je v starostnem domu v Meinheimu v Nemčiji blizu danske meje na severu. Razume in reagira na pogovore, vendar zelo malo govori. Tam ima hčerko in vnuka, ki jo pridejo obiskat, drugače pa je sama. Žalostna zgodba, vendar ni izhoda. Bom telefonirala njeni hčerki in ji sporočila tvoje pismo.

Zbornik- če ga imaš na e-mail, bom zelo vesela, če mi ga pošlješ, drugače pa je preveč komplicirano. E-mail bi posredovala Anici, ker lahko bere. Vam želim veselo srečanje Cilka.

Draga Cilka!

Vesela sem, da si mi tako hitro odgovorila. Hvala. Hudo mi je za Anico, a zdaj vsaj vem, da ji bom lahko poslala Zbornik

in pismo, če mi boš posredovala naslov njene hčerke. Zbornika v elektronski obliki ne bo, poslala ti bom knjigo enkrat v mesecu juniju in Anici tudi. Če boš kaj govorila z njeno hčerko, ji reci, da jo prav lepo pozdravljam, da večkrat mislim nanjo in da ji želim čim boljšega zdravja.

Lepo te pozdravljam in se ti zahvaljujem Neži But.

Draga gospa Neži!

Moja teta, mamina sestra Cilka, mi je poslala vaš e-mail, da vam odgovorim. Na žalost vam moram reči, da moja mama ni nič bolje. Žal vam ne morem povedati nič boljšega. Ona vam ne more odgovoriti na vašo pošto.

Lepe pozdrave Suzana

Draga Suzana!

Spominjam se te, ko si bila še čisto majhna deklica, zato sem toliko bolj vesela, da si mi poslala pošto. Žal mi je, da je zdravje tvoje mame, naše sošolke Anice, tako slabo. A že to, da vemo, kako je z njo, je nekaj vredno. Vsi bomo mislili nanjo, da bi se ji zdravje popravilo. Vsaka pozitivna misel prinese nekaj dobrega. Lepo jo pozdravi, ko boš šla k njej na obisk.

Prav lepe pozdrave iz Slovenije ti pošilja Neži

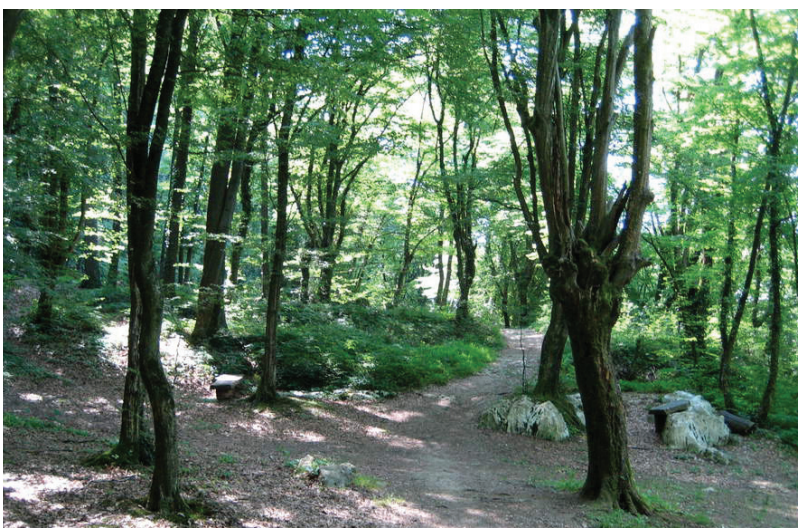
Draga Neži,

hvala, jo bom pozdravila. Če bi bila zdrava, bi sigurno prišla takrat v Slovenijo, da bi vas vse videla. Želim vam vse najboljše.

Suzana

Ragov log - od leta 1955 je Ragov log povezan z levim bregom Krke z lesenim mostom.

Neži CIGLER - BUT

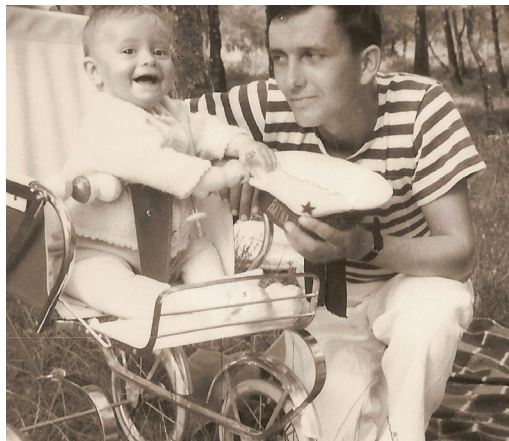
Odločila sem se, da bom opisala nekaj izsekov iz minulih petdesetih let. Nekateri spomini so kratki kot utrinki, drugim posvečam več besed, pa vendar so vsi moji.

NA OBISKU V PULI

Leto in pol po maturi sva se s Tonetom poročila in kmalu postala starša drobceni deklici. Tone je moral k vojakom, ko je bila Mojca stara en mesec. Težko je odšel. Bil je potrjen k mornarici za dve leti. Vsak dan sva si pisala. Meseči so se vlekli v neskončnost. Vsak mesec sem poslikala en film in Tonetu poslala Mojčine slike, da je videl, kako dete raste. Nekajkrat sem že bila pri njem v Puli in sem vedela, kako zelo si želi videti Mojco v živo.

Do njegovega dopusta je bilo še daleč, zato sem se odločila, da bom vzela Mojco, ki je bila takrat stara devet mesecev, s seboj v Pulo. Domači so me hoteli prepričati, da to ni dobra ideja, ampak jaz sem trmasto vztrajala pri svojem. Tonetu sem pisala, kdaj pridem, a zamolčala, da bom s seboj pripeljala tudi Mojco.

Potovanje v Pulo je 1967. leta trajalo skoraj ves dan. Mojca je dobro prenašala vožnjo in je tudi precej spala.

Avtobusu se ni nikamor mudilo in bolj ko smo se približevali Puli, bolj sem gledala na uro. Ob osmih zvečer so namreč zaprli turistični urad, kjer sem vedno najela privatno sobo, za hotel pač nisem imela denarja. Avtobus je imel zamudo – na kljuko turističnega urada sem pritiskala zama. Kam zdaj? Obe sva bili utrujeni in potrebni postelje.

Napotila sem se v stanovanjski blok, kjer sem pred kratkim preko turističnega urada najela sobo in pozvonila pri gospe Ani. Zvonim in zvonim, pa nihče ne odpre. Solze so se mi začele nabirati v očeh in Mojca je verjetno začutila mojo stisko in na glas zajokala. Odprla so se sosednja vrata in na hodnik je stopila nasmejana ženska in rekla Mojci v mojem naročju: »Zašto plačeš, srce malo?«

V joku sem ji povedala, da sem prišla na obisk k možu, ki služi v mornarici, da potrebujem sobo, da je turistični urad zaprt in da sem pred mesecem stanovala pri gospe Ani, ki je zdaj očitno ni doma. Ženska naju na široko objela in rekla, da tudi ona oddaja sobe in naj grem kar k njej, zjutraj bo pa ona uredila v turističnem uradu.

Moja težava je bila v trenutku rešena. Še danes čutim hvaležnost do te prijazne gospe. Ta del potovanja sem

domačim popolnoma zamolčala.

Drugi dan je bil Tone neskončno presenečen in srečen, ko naju je zagledal pred kasarno. Pred nami so bili trije nepopisno lepi dnevi.

OTROŠKI VOZIČEK NAMESTO BUDILKE

Stanovala sem pri Tonetovih starših na koncu Šmihela. Vsak dan sem peljala Mojco v varstvo k mami na Kapitelj, največkrat s hudimi bolečinami v levem kolku. V službi sem bila pri Pionirju v Bršljinu in vso pot sem opravila peš. Iz Šmihela sva se odpravili v vsakem vremenu 20 minut pred peto zjutraj. Ko sem prirnila voziček na Kapitelj, sem si vzela le nekaj minut oddiha, potem pa odhitela proti Bršljinu. V službo sem prišla nekaj minut pred šesto.

Mojco sem vozila z vozičkom, ki je vso pot rahlo cvilil. Ne vem zakaj, morda bi ga morala podmazati, ampak cviljenje mi ni bilo tako moteče, da bi iz tega delala problem.

Vsako jutro sem šla mimo hiše na Muzejski ulici, kjer sta stanovali mati in odrasla hči, ki je bila v službi na občini. Spomladi in poleti, ko sta imeli odprto okno na ulico, sem slišala mamo, ki je zaklicala, ko je zaslišala moj cvileči voziček: »Milena, vstani, Neži že gre!«

Milena mi je enkrat rekla, da imata z mamo probleme, če ne slišita mojega vozička in da se je že zgodilo, da je zamudila službo, če sem imela kak dan dopust in ju ni zbudil moj voziček.

NEBEŠKO KRALJESTVO

Mojca še ni bila stara šest let, ko sva se prvič peljali z letalom. Šli sva iz Zagreba v Split, vožnja ni bila dolga, a za obe je bila doživetje. Ko smo se dvignili že zelo visoko, se je pilot letala oglasil po mikrofону. »Vreme je lepo, letimo na višini sedem tisoč metrov.«

Mojca je gledala skozi okence in vprašala, če smo zdaj že nad oblaki. »Seveda smo,« sem rekla.

»Ampak mami, jaz nikjer ne vidim božjega kraljestva. Mama mi je rekla, da je nad oblaki. Najbolje bo, da ji ne poveva, da ga v resnici ni, bi bila preveč žalostna.«

DESETA OBLETNICA MATURE

Rodila sem se z izpahnjjenimi kolki in moji prvi spomini so v zvezi z bolečinami v levi nogi. Bolečine so bile enkrat hujše, drugič manjše, a vedno prisotne. Po rojstvu Mojce so se bolečine vedno bolj stopnjevale in pri 28 letih so bile že čisto neznosne. Čakalna doba za operacijo je bila takrat dve leti, a po srečnem naključju sem prišla na vrsto prej. Po operaciji sem tri mesece ležala na Ortopedski kliniki v Ljubljani in nato so se dve leti vrstile vse mogoče terapije, preden sem se spet postavila na svoje noge.

Bila sem v Zdravilišču Laško, ko je Rezi pripravljala 10. obletnico mature. Olga je živela v Nazarjah. Dogovorili sva se, da se bosta z možem peljala mimo Laškega in me pobrala, da se bom tudi jaz lahko udeležila obletnice. Olgin mož je bil prijeten fant, ampak celo pot od Laškega do Novega mesta je bil popolnoma tiho. Z Olgo sva klepetali, da se je kar kresalo, on pa ves čas tiho.

Tik pred Novim mestom sem ga previdno vprašala, če je slabe volje, ko je tako molčeč. Zasmejal se je in rekel. »Zakaj bi jaz govoril. Bilo mi je dosti bolj prijetno poslušati dva žuboreča dolenjska potočka!«

UMIRA PRAVIČNI...

»Očka je zelo slab. Dali ga bodo iz bolnišnice, da bo umrl doma,« je zajokala mama v telefon. »Ne vem, kako ga bom sama »rihtala«, je mama vsa žalostna razmišljala.

»Ne skrbi, mama, jutri se začnejo počitnice, z Mojco bova šli zjutraj na avtobus in bova doma, preden bodo pripeljali očka iz bolnice.« Oprijela se je tolažbe: »Boš res prišla? Hvala ti!«

Šla sem k šefici, da bi se dogovorila za dopust. Bila sem šele štiri mesece v novi službi in mi dopust še ni pripadal, a to je bila višja sila.

»Edino to še lahko naredim za svojega očeta, da sem ob njem, ko se poslavlja od življenja,« sem utemeljila svojo prošnjo za dopust. Šefica me je sočutno pogledala in rekla: »Seveda, le pojdite domov k očetu.«

Očka so pripeljali z rešilcem in ga na nosilih prinesli v stanovanje. Bil je slaboten, a popolnoma bistrega duha. Razveselil se je Mojce, svoje prve vnukinje, in mene, ki sem bila vse življenje njegova ljubljenska. Ni bil pripravljen na smrt, verjetno so mu v bolnišnici rekli, da bo kmalu bolje, da ga zato pošiljajo domov. A bil je nemočen. Ležal je na postelji, sam se ni mogel prav nič premakniti. Sedela sem ob njem in kadar ni mogel več ležati na desni, sem ga obrnila na levo stran. Kar dobro nama je šlo, saj sva to ponavljala kar naprej. Ni mi bilo težko, le kako bi mi bilo,

ko me je pa vsakič tako lepo prosil: »Angelček moj, bi me prosim, spet obrnila.«

Večino časa sem presedela ob njem, podnevi in ponoči, da sem mu s premikanjem lajšala ležanje. Mama je opravljala gospodinjska dela, devetletna Mojca je brala in risala, jaz pa sem se vsa posvetila očku. Nisva se veliko pogovarjala, ker je v glavnem dremal, a kadar je odprl oči in me zagledal ob sebi, se je nasmehnil. Dovolj je bilo, da je vedel, da sem tam.

Očkova sestra se je dogovorila z župnikom, da bi ga prišel spovedat, a ko ga je očka zagledal, je ves prestrašen vprašal: »Saj ne bom še umrl, kajneda ne?« Župnik je začutil njegov strah in ga potolažil, češ da je prišel na obisk kot bivši sosed s Kapiteljskega hriba.

Ponoči je očka zelo težko dihal. Zvečer sem se zavila v toplo jopo, kajti čeprav je bilo poletje, me je hladilo, in sedla k očku. Nekaj časa je bil nemiren, vsakih deset minut sem ga obračala, potem se je umiril in zaspal. Nočna lučka je osvetljevala njegov obraz, ki je bil umirjen, spokojen. Ko sem ga gledala, se mi je zdelo krivično, da mora moj očka tako trpeti samo zato, da bo na koncu umrl. Bil je dober človek, vse življenje je delal dobro za družino in druge ljudi. Bil je najboljši mož in oče, kar si ga je možno zamisliti, pa vendar mora trpeti, preden se izteče njegova ura. Spomnila sem se njegovega optimizma, dobre volje, njegove vere v dobroto, predvsem pa njegove velike ljubezni do nas otrok in mame.

Njegovo glasno, težko dihanje me je začelo uspavati. Sedela sem na stolu ob njegovi postelji in zadremala. Ob treh zjutraj sem se sunkovito zdramila – prebudila me je tišina.

Očkovega dihanja ni bilo več... Iz spanja se je čisto tiho preselil v večnost.

IZLET V TUNIS

Ko sem se drugič poročila in se preselila v Domžale, sem dobila službo v Ljubljani pri Tehno-Unionu. Sindikat je organiziral štiridnevni izlet v Tunis Vsak mesec smo vplačali določeno vsoto mark, da smo zbrali polovico cene izleta, polovico je plačal sindikat. (Kje so tisti časi, ko je bila glavna naloga sindikata organizirati izlete in ozimnico!) Datum izleta se je približeval in vplačali smo že celotno vsoto, ko se je v štirinajstih dneh kot po tekočem traku zrušilo na zemljo kar nekaj letal.

Na TV so prikazovali razbitine in trupla in postalo me je zelo strah, da bo padlo tudi naše letalo. Nekaj sodelavcev se je celo odjavilo. Možu sem nekajkrat omenila, da bi najraje ostala doma, čeprav bi ves vloženi denar propadel, a on je rekel, da čisto vsa letala pa le ne padejo.

Nekaj dni pred izletom sva na vrtu sadila solato in nad nama je zahrumelo letalo, ki se je dvignilo z bližnjega Brnika. Spet me je zagrabil strah in sem rekla: »Ali boš potem, ko bom jaz umrla v letalski nesreči, tudi sadil solato?« Mislila sem, da bo rekel: »Pa ostani doma, če te je tako strah.« On pa: »Ne, potem pa za to ne bom imel časa, ker bom iskal novo ženo!« Bila sem tako jezna, da sem mu zabrusila: »Prav, grem na izlet, pa nalašč ne bom umrla!«

Z letalom res ni bilo nič narobe, polet je bil v obe smeri prijeten in Tunis v Afriki je bil zanimiv in drugačen od doslej videnega. Ko sem po povratku možu vsa navdušena opisovala dogodivščine z izleta, je rekel: »No vidiš, če te zadnjič ne bi tako razjezil, vsega tega ne bi videla!«

ŠIVALA SEM IGRAČE

Po prvi operaciji kolka, ko so popravili samo moje kosti, se mi je stanje začelo slabšati že čez sedem let. Bolečine so se tako stopnjevale, da sem jih komaj prenašala. Včasih sem v službi legla na tla, ker nisem mogla več sedeti. Vse pogosteje me je zdravnik dajal na bolniško in mi predpisoval zdravila proti bolečinam, ki so mi uničevale želodec in premalo blažile bolečine. Pomagala bi le operacija, a zanjo sem bila premlada. Takrat so dajali umetne kolke le tistim, ki so presegli šestdeseto leto, jaz pa sem jih imela malo čez štirideset, zato so me invalidsko upokojili.

Invalidska pokojnina je znašala samo tretjino prejšnje plače, Mojca pa je takrat študirala na Pravni fakulteti v Ljubljani. Vedno sem rada šivala in da bi zaslužila kakšen dinar, sem se lotila šivanja igračk iz umetnega krzna. Delala sem počasi, ker sem morala vmes počivati, a vendar sem vsak dan naredila kakšnega medvedka, mucko, kužka ali slončka.

Takrat je bilo v trgovinah malo mehkih igrač in prijateljice so kupile vse, kar sem naredila. Potem so se pojavili še drugi kupci in ker nisem postavljala visokih cen, sem lahko sproti prodala svoje izdelke. Izdelava igrač ni bila samo zaradi zaslužka, igrače sem res rada delala in počutila sem se ustvarjalno in koristno.

Pred kratkim sem srečala znanko in njeno zdaj že odraslo hčerko. »Veš, ta gospa je zate naredila tistega kosmatga medveda,« je povedala znanka. Hčerka se je nasmejala in rekla, da je tisti medo vedno spal pri njej in da ga ima še vedno v svoji sobi. Lepše pohvale mi ne bi mogla dati.

PROSTOVOLJKA V DOMU STAREJŠIH OBČANOV

Pred dvajsetimi leti mi je umrl mož. Skoraj leto dni pred smrtjo mu je ohromela desna stran telesa zaradi možganske kapi in zato je neprestano potreboval mojo pomoč. Po dolgih mesecih skrbi zanj je po njegovi smrti v mojem življenju nenadoma nastala praznina. Ker sem že zgodaj izgubila starše, Mojca pa nima otrok, doma ni bilo nikogar več, za katerega bi skrbela. Rezka, ki je imela tisti čas mamo v Domu in je k njej hodila vsak dan, mi je nekoč rekla: »Zakaj ne bi hodila na obisk h kakšni tetki, ki je nihče ne obišče?«

Začela sem obiskovati Roziko, drobno ženičko, ki se je takoj navezala name. V sobi je bila skupaj z Micko, ki je želela, da bi bila tudi njena obiskovalka. Dogovorile smo se, da bom prihajala v njuno sobo ob sredah in enkrat bom Rozikina obiskovalka, drugič pa Mickina.

Srečanja so vsaki od nas veliko pomenila, čeprav ob žalostnih spominih niso bila vedno prijetna.

Rozika je bila umirjena, vdana v usodo, nikogar ni obtoževala, ohranila je več lepih spominov kot grdih in bila srečna, da sem prihajala k njej in jo poslušala. Ker je rada pela, sva včasih tudi kaj zapeli.

Micka je bila čisto drugačna. Bila je zelo zagrenjena, ker je celo življenje trpela. Med njenimi spomini ni bilo lepih, bili so samo grenki in obtožujoči.

Pa sem tudi njo pozorno poslušala. Tudi ona je bila vesela obiskov, čeprav tega neposredno ni pokazala, vsaj v začetku ne.

Ko si je Micka zlomila kolk in so jo preselili na negovalni oddelek, sem nadaljevala z obiski tudi tam. Micka ni dolgo živela, bolj ko se ji je življenje iztekalo, bolj si je želela mojih obiskov. Malo pred smrtjo, ko sem ji za rojstni dan spekla torto, me je prijela za roke in rekla: »Veste, vas imam pa res rada.«

Ko pomislim na njene grenke pripovedi, si mislim, da verjetno v celem življenju ni nikomur rekla kaj podobnega. Zame so bile te besede priznanje, da sem s svojimi obiski zanjo naredila nekaj dobrega. Mogoče je umrla z lažjim srcem in z manj zamerami. K Roziki sem hodila redno celih pet let, do njenega tihega odhoda s tega sveta.

Obiski pri Roziki in Micki so bili vzpodbuda, da sem se vključila v izobraževanje za voditeljico skupine starih ljudi za samopomoč. Tukaj sem se našla, tukaj lahko naredim še kaj koristnega. Maja bo minilo 15 let, kar vodim pogovorno skupino Kresnička, 12 let sva bili z Rezko sovoditeljici.

Delo s skupino je nekaj prav posebnega. Vsak teden se pripravim na novo temo, o kateri se na srečanju pogovarjamo. Tudi s članicami skupine Kresnička nenehno obujamo spomine. Gospe rade prihajajo na srečanja, ker se dobro počutijo v nadomestni družini, jaz pa se vsakič naučim nečesa novega od starejših prijateljic.

Kot prostovoljka ne pričakujem ne plačila ne pohval, nagrada je topel stisk roke in vesel nasmeh. Držim se pravila: *Karkoli dobrega stori posameznik za enega človeka, je dobro za vse. Če ljubim svet, ga tudi z majhnimi koraki spreminjam.*

Upam, da mi bo zdravje služilo; rada bi vsaj še nekaj let obiskovala stanovalce doma, preden se jim bom pridružila kot sostanovalka.

BILA SEM NA FINSKEM

Evropska unija podpira izobraževanje odraslih. Že nekaj let so po državah EU organizirane Gruntvig delavnice, ki so za udeležence brezplačne. Vsako leto je razpisana pestra ponudba vseh mogočih delavnic in nanje se lahko prijavi vsak odrasel človek. Če te organizator na podlagi prijave izbere, greš za en teden na evropske stroške v tujo deželo in se tam naučiš nečesa novega.

S prijateljico Marinko sva se prijaviili na delavnico o reciklaži tekstila na Finskem in bili izbrani. Ker malo potujem, me je bilo strah, kako se bova znašli na letališčih, a se je izkazalo, da je bolj enostavno, kot sem mislila. Na helsinškem letališču naju je pričakala organizatorica delavnice in naju odpeljala v 20 minut oddaljeno gostišče ob velikem jezeru, kjer smo se srečale še z ostalimi udeleženkami, ki so prihajale iz Madžarske, Litve, Latvije, Češke, Romunije in Turčije.

V prostorih izobraževalnega centra so bile pripravljene polne košare materiala, iz katerega naj bi naredile nove stvari. Tu so bili odsluženi volneni puloverji, trakovi blaga različnih barv, gumbi, odrezani od starih oblačil, zadrge, video trakovi in volna. Vse to je bil material, ki ga pri nas običajno vržemo na smetišče, pa je še kako uporaben. Iz njega lahko nastanejo nove stvari, le potruditi se je treba.

V delavnici sem na statvah stkala iz pisanih trakov blaga čedno preprogo, iz rdeče bombažne niti in video trakov sem stkala kos, iz katerega sem potem sešila torbico, iz starega puloverja sem naredila rokavice, kapo in etui za očala. Z veseljem sem se učila o novih izvirnih možnostih uporabe odpadnega materiala. Finska je ena izmed redkih

dežel, ki skrbi za okolje tudi s tem, da iz odpadkov ustvarja nove predmete.

Urnik enotedenskega bivanja je bil do potankosti izdelan in poleg dela v delavnici smo vsak dan spoznale tudi delček Finske. Imele smo štiri učiteljice, ki so bile ves dan z nami. Od njih sem izvedela veliko o deželi in navadah ljudi, o njihovi zgodovini in spoštovanju prednikov.

Njihova in naša zgodovina sta si kar v nekaj točkah podobni. Finci so bili 500 let pod švedskim gospostvom, 100 let pod ruskim, a so vseeno ohranili svoj jezik, ki je nekaj posebnega. Prevod Biblije so dobili v šestnajstem stoletju, tako kot mi so tudi oni s knjigami ohranili svoj jezik. Ljudje so zelo delavni in svoje lesene hiše gradijo s pomočjo sorodnikov in prijateljev. Imajo veliko gozdov, ki pa jih znajo mnogo bolje izkoriščati kot mi. Finci radi pijejo, a le ob vikendih, v službi so trezni. Ponosni so na narodni ep o finski preteklosti Kalevala in na skladatelja Jana Sibeliusa ter njegovo simfonijo Finlandia.

Na kosilo smo hodile v bližnjo osnovno šolo in jedle, kar so skuhalo za učence. Vedno je bila na razpolago tudi jed za vegetarijance. Prijetno sem bila presenečena, ko sem videla, da vsi otroci pri kosilu pijejo mleko, za predjed pa pojedjo košček rženega kruha, namazanega z maslom. Našo učiteljico sem vprašala, kako so pripravili otroke, da pijejo mleko, naši imajo raje kokakolo. Povedala je, da država plačuje kosilo za vse otroke v osnovnih in srednjih šolah. V začetku je bilo težko, dokler niso iz bližine šol umaknili vseh kioskov s hitro prehrano, sladkarijami in sladkimi pijačami. Zdaj vsi otroci jedo toplo kosilo in pijejo mleko.

Finska je velika dežela, iz nje bi lahko naredili 17 Slo-

venij, prebivalcev pa ima le malo več kot 5 milijonov. Je zeleno-modra dežela, prekrita z gozdovi in tisoči jezer. Največ ljudi živi na jugu, bolj ko se gre proti severu, več je dreves in manj ljudi, mi je povedala učiteljica. Ljudje so svetlolasi ali rdečelasi in bele polti. Prijazni so in skromni, ne razkazujejo svojega bogastva. Njihov jezik je ugrofinski in je še najbolj podoben madžarskemu, zato se s tujci pogovarjajo v angleščini.

Glavno mesto Helsinki je zelo lepo, z mnogimi parki in sprehajalnimi potmi, lepimi stavbami in številnimi spomeniki. Sredi mesta lahko opaziš veliko potniško ladjo, ker se morje zajeda globoko v kopno. Cestni promet se odvija brez nestrpnosti, vozniki se strogo držijo pravil. Tovorni promet poteka v glavnem po vodah, na avtocesti redko vidiš kamion. Finska leži v drugem časovnem pasu in maja je sonce zahajalo šele ob pol desetih zvečer. Bila je zgodnja pomlad, cvetele so narcise in tulipani in breze so bile z nežnim zelenjem kontrast temnim borom.

Ne samo delavnica, navdušilo me je prav vse, kar sem videla na Finskem. Tudi če ne bom šla tja nikoli več, Finske ne bom pozabila. Ko sem prišla domov, sem bila tako polna vtisov, da bi o tam preživetem enem tednu lahko govorila ves teden.

SKRBIM ZA STOLETNO TETO VIDO

Teta Vida je žena mojega strica Jožeta, ki je bil vse do svoje smrti popolnoma bister. Opazil je, da Vido pospešeno lovi demenca, zato me je prosil, če bom skrbela zanj, glede na to, da lastnih otrok nista imela.

Po njegovi smrti se je Vidina demenca slabšala, a toliko pameti je še imela, da se je branila iti v dom za ostarele. V bloku v Ljubljani, kjer je stanovala, so se je stanovalci bali. Dnevno me je klicala njena soseda in mi pripovedovala kaj počenja. Enkrat je v kopalnici odprla pipo in ker je ni znala zapreti, je voda skozi strop tekla v spodnje stanovanje, drugič je prižgala električni štedilnik in so se ji vžgale kuhinjske omarice nad njim, šla je na sprehod, pa ni našla domov. Marsikdaj sem se tudi trikrat na teden peljala k njej v Ljubljano, da bi ji olajšala samotno življenje in reševala nastale probleme.

Potem pa se je zgodilo; padla je in si zlomila kolk. Po operaciji smo jo iz bolnišnice prepeljali v Dom starejših Novo mesto.

Tukaj živi že 11 let in 15. junija bo napolnila 101 leto življenja. Štiri leta je bila na dementnem, zdaj pa že sedem let leži na negovalnem oddelku. Ko ji govorim, me posluša, a odgovarja le v enozložnicah.

Vsak dan grem k njej v času kosila, da jo nahranim. Še vedno ima apetit in prav vse poje, tudi dodaten lonček zmletega sadja, ki ga prinesen s sabo. Še vedno se mi široko nasmeje, ko pridem, in k meni se stisne kot otrok, ko jo objamem in poljubim.

Nikoli mi ni odveč, ob vsakem vremenu grem k Vidi. Včasih, ko me muči revma, si rečem, da ne bom šla od doma, potem pa, ko pride tista ura, se hitro odpravim in grem. Ženske smo pač take, da moramo za nekoga skrbeti in ker je že dolgo, odkar sem zgubila očka in mamo, z radostjo skrbim za neboljano teto Vido.

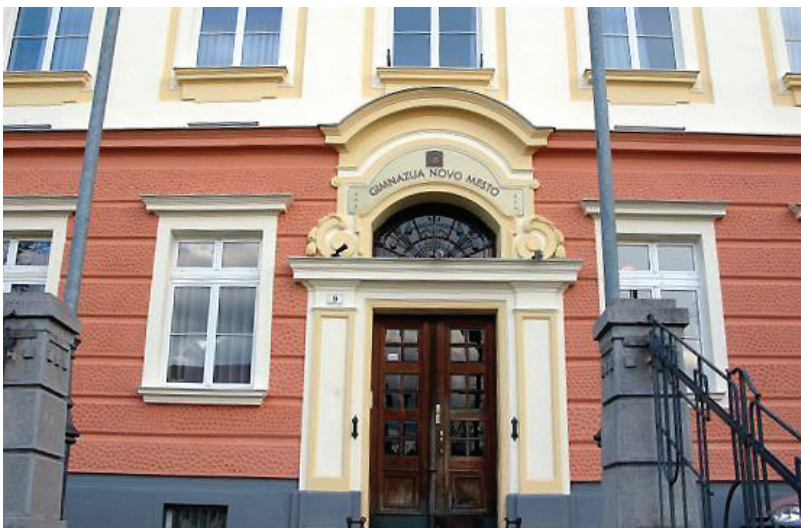
Slobodanka DIMIĆ - VIDETIČ

Slobodanka mi je po telefonu dvakrat obljubila, da bo napisala svoje spomine na minulih 50 let, a pošte od nje ni bilo. Ne vem, zakaj se je premislila in ni poslala svojega prispevka. Razmišljam, da morda ne želi, da bi bilo nekaj iz njenega življenja natisnjeno v knjigi. To je njena odločitev, ki jo spoštujem.

*Gimnazija Novo mesto - ob svoji ustanovitvi leta 1746
je bila Gimnazija Novo mesto edina daleč naokoli.*

Majda DULAR - ŽURA

NIČ POSEBNEGA

Majdo pokličem, ker se čas izteka, od nje pa nobene pošte. Ve, zakaj jo kličem in pravi:

»Vem, da pričakuješ kakšen moj spomin, a prav ničesar posebnega se ne spomnim, da bi bilo vredno zapisa.

Živim v Semiču, obdelujem vinograd in se še kar naprej učim umetnosti vinogradništva. Še sreča, da vinograd ni prav velik in ga s pomočjo sosedov in prijateljev lahko obdelam.

Zadovoljna sem s tem, kar delam.«

Vodnjak na Glavnem trgu - na robu vodnjaka so vklesani verzi Kettejeve pesmi Na trgu.

Olga JANEŽIČ - PREPADNIK

NE MOREM PISATI BOM KAR POVEDALA

Tresem se kot šiba na vodi in že dolgo ne morem več pisati. Celo poštar to ve in kadar mi prinese kako priporočeno pismo, kar sam napiše moj priimek. Ne bi rada preveč jamrala, čeprav je moje zdravje za eno figo. Nič ne morem delati, zato pa preberem kakšno knjigo in gledam televizijo, celo šport, čeprav nisem bila nikoli zvezda pri telovadbi. Tudi k maši ne grem več vsako nedeljo, ampak le takrat, ko se počutim malo bolje.

Ob koncu januarja sem dobila osmega vnučka. Obe hčerki imata po tri otroke, sin pa dva. Najmlajši vnuček je drugi otrok mojega mlajšega sina, ki je ostal na domu. Da bi ga pazila, mi ne zaupajo, pa saj tudi res ne morem. Sin in snaha lepo skrbita zame, ker tudi kuhati ne morem več. Sin je imel lansko leto nesrečo z motorjem, poškodoval si je hrbtenico in levo nogo. Upam, da se mu bo stanje kmalu izboljšalo.

Najstarejši vnuk je star že 25 let in je priden, malo študira, malo dela, da zasluži za svoje potrebe. Njegova sestra

je še bolj pridna študentka in bo preko fakultete šla za nekaj časa v Španijo.

Najstarejši sin Benjamin mi je v letih šolanja naredil največ preglavic, čeprav je najbolj brihten. Ni si ustvaril družine, ker veliko dela okoli po svetu. Zdaj dela v Ameriki pri nekem podjetniku iz Ptuja, prej pa je delal v Nemčiji in Španiji. Povsod se je naučil jezika, tako da mu pogovor ne predstavlja nobene težave.

Kar ne morem verjeti, da je res minilo že 50 let, odkar smo končali srednjo šolo. Ne spomnim se kakšnih posebnih dogodkov, dneve sem preživljala ob delu, otrocih in kasneje ob vnukih. Na morje nismo hodili, ker je bil mož vedno preveč zaposlen. Včasih sem šla na kak sindikalni izlet in to je bilo vse. Edino k staršem na Dolenjsko sva šla oba zelo rada. Potem pa je mož zbolel in sedem let njegove bolezni je bila zame huda preizkušnja. Vsa skrb je bila namenjena njemu.

Zdaj preživljam dneve kakor sama hočem in kakor mi dovoljuje zdravje. Še dobro, da imam televizijo.

Otilija JERMAN - BADOVINAC

MOJE ŽIVLJENJE PO KONČANI SREDNJI ŠOLI

V teh letih se je veliko dogajalo, saj je to kar dolgo in najuspešnejše obdobje v mojem življenju. Vse je potekalo dokaj normalno, vse se je odvijalo, kot je bilo za takratne čase prav, veliko dobrega in nekaj lepega. Dogajale so se tudi nevsakdanje težave, a te sem reševala sproti.

Prvo leto po šoli sem se poročila in imela hčerko, nato še sina. Z njima nisem imela težav, saj sta bila vodljiva in prišla sta do poklica in službe. Otroka sta postala samostojna in zaživela vsak svoje družinsko življenje. Dobila sem vnučko, ki je sedaj že 24-letna študentka, in dva vnuka, ki sta stara 11 in 12 let in obiskujeta osnovno šolo.

Kot skoraj vsi v mojem času, sva tudi midva z možem sezidala hišo in zidanico. Hišo smo zidali več let, z domačo delovno silo in s pomočjo prijateljev. Takratni časi so bili brez velikih strojev, vse smo delali ročno. Bilo je veliko odrekovanja na račun dopustov in zabav. Delo je bilo težaško, ampak dajalo nam je možnost druženja s sorodniki in prijatelji.

Hiša je kar naenkrat postala veliko breme, ker sva v

njej ostala sama z možem, zidanica pa je za današnje razmere na napačni lokaciji, ker ni na morju.

Žal je v sedanjem času vse naše delo postalo nič vredno. Danes je glavno, da imaš najnovejši mobitel in računalnik, ampak »brez dela ni jela«. Včasih so nam govorili: osem ur delaš, da lahko preživiš, naslednjih osem, da malo »prišparaš«. Zdaj so v modi druge parole.

Moram priznati, da so za mano lepi časi. Lahko sem se izobraževala po svojih zmožnostih, takoj po končani šoli sem dobila službo. Lahko sem celo izbirala delovna mesta in trikrat sem menjala službo. S poklicem sem bila zelo zadovoljna in na delovnih mestih sem se dobro počutila. Po petintridesetih letih delovne dobe sem se upokojila in sedaj uživam življenje brez večjih skrbi.

Magda KAVŠEK - BARTELJ

SPOMNIM SE...

Še malo in imela bom 70 let. Z neverjetno naglico se mi je prikradla jesen življenja. Pogled v ogledalo razkriva gube, ki jih je zarezalo življenje, življenje polno vzponov in padcev, veselih in žalostnih dni. Spomini na leta moje mladosti, leta odraščanja in šolske dni pa še vedno niso zbledeli. To so bila najlepša leta mojega življenja.

Spomnim se...

Popoldanski pouk v srednji šoli nam je omogočil, da smo se dekleta po šoli sprehajale po Glavnem trgu in opazovale mimoidoče. Presrečne smo bile, če nam je kak simpatičen fant naklonil daljši in globlji pogled. Ob tem je srce poskočilo in začelo biti hitreje.

Spomnim se...

Po šoli smo rade hodile v kino, ki je bil tedaj edino okno v svet, svet lepote in hrepenenja po nečem lepem in boljšem. Vsaka od nas deklet je imela svojega filmskega vzornika. Moj je bil Tony Curtis, spominjam se njegovih vlog v filmih Nekateri so za vroče, Houdini, Trapez itd.

Da bi šle v kino, smo morale »špricati« telovadbo z izgovorom, da imamo menstruacijo, včasih tudi dvakrat mesečno. Profesor Glonar nam je ure telovadbe opravičil z nasmeškom na obrazu.

Spomnim se...

Menda sem prva v zgodovini šole pri statistiki stala v kotu. Profesor Škufca me je tja poslal, ker sem prišepetavala sošolki, ki je bila vprašana.

Spominov je veliko, zaenkrat jih bodi dovolj... Ostale prihranim za Zbornik, ki bo izšel, ko jih bomo šteli osem-deset.

Elica KEBER - JAPELJ

EKSOTIČNI DOPUST

Leta 2001 je moj soprog dobil neki neplanirani denar, pa sva rekla, zakaj ga ne bi koristno uporabila za eksotične počitnice. Prijavila sva se na tri tedne počitnic v Dominikanski republiki, v mestu Sossua na obali Atlantika.

24. aprila sva se z avtom odpeljala na Dunaj. Zvečer sva prispela na letališče, kjer je močno snežilo in bilo kar hladno, čez dve uri sva imela let. Do letališča Puerto Plata v Dominikanski republiki smo se vozili devet ur. Vožnja je bila zelo naporna in predvsem neudobno dolgotrajna. Pa vendar, ko sva prispela na trdna tla, je kazalo že 30 °C, zato sem bila takoj dobre volje. Z avtobusom so nas odpeljali v hotel Caribo Campo Club Sosua, ki ni bil nič posebnega, vendar če pomisliš, da greš v sobo samo spat, so postelja, kopalnica in WC dovolj za vse, kar potrebuješ. Moram priznati, da sva imela kar precej problemov s komunikacijo s hotelskim osebjem, ker sem bila slaba v angleščini, mož pa v nemščini.

Prva stvar, ki nama je prišla na misel, je bila, da takoj skočiva v hotelski bazen. Zrak vroč, prava vlaga, topla morska voda, kaj hočeva še boljšega. Sledila je prva razpo-

znavna večerja. Bilo nas je 10 Slovencev, nekaj Hrvatov in Poljakov, v glavnem pa turisti iz Avstrije in Nemčije.

Najbolj sem bila presenečena, ker se je znočilo že ob 18. uri (čeprav je to logično), le da v živo tega še nisem doživela.

Da ne smemo pretiravati ob dobri hrani, ki je bomo deležni tukaj, so nas opozorili že na turistični agenciji.

Zajtrk sva vedno začela s sveže iztisnjenim sokom ananasa ali dinje, rezinami ananasa, banan, različnih melon in pečenimi jajci z različno zelenjavo. Moram dodati, da tako dobrega svežega ananasa nisem in najbrž ne bom nikoli več jedla. Postregli so nam s karibskim kruhom, ki je malo sladkast. Pravzaprav je bilo hrane toliko vrst, da sploh ni bilo moč vse poizkusiti. Dopoldne sva se ponavadi sončila in kopala v hotelskem bazenu, ali pa sva se z njihovim avtobusom odpravila na plažo. Plaže so mivkaste (zdrobljene školjke), rjave barve in prijetno vroče za hojo. Na plaži je bil lokalček, kjer sva po načelu »vse vključeno« dobila pijačo. Tu so bili tudi prodajalci, ki so ponujali razna oblačila, hrano, sadje, zelenjavo, nakit, ribe, rake, frizerske usluge, itd. Morje je bilo v glavnem razburkano, saj je to ocean. Sicer pa sonce, sonce in zopet sonce!

Za kosilo sva ponavadi jedla njihove visokonoge piščance, svinjino, veliko zelenjave, njihov krompir, solate, rižote, ribe in še mnogo druge hrane. Pred hotelom je bil barček, kjer je bila alkoholna in brezalkoholna (sveže iztisnjeni sokovi z ali brez dodatkov) pijača na razpolago 24 ur. Moški so najraje pili njihov beli rum z dodatki sokov.

Večerje so bile obilne: največkrat sveže pečena velika riba, šunka ali govedina, kar so sproti rezali, kot pri nas pršut. Zelo okusno in hranljivo. Vsak večer so pripravili tudi program: od njihovih narodnih plesov, glasbenih skupin,

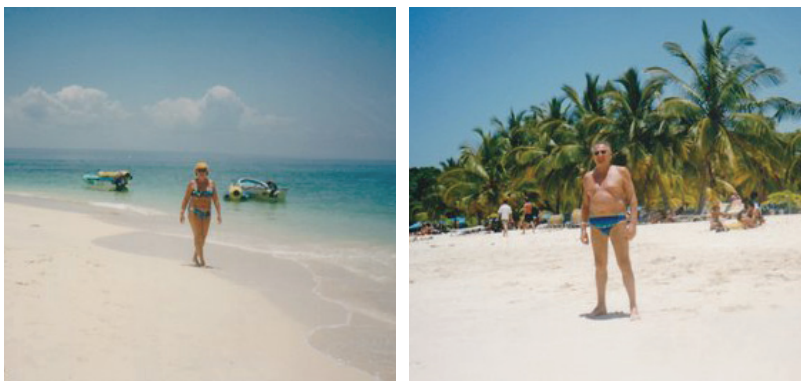

razstav in še kaj. Njihovo glasbo smo slišali čez dan na hotelski plaži in zvečer na odru.

Privoščila sva si tudi dva izleta in sicer z avtobusom v glavno mesto Santo Domingo, ki leži na skrajnem jugu otoka, in na vzhod otoka v mesto Samana. V obeh primerih sva šla z njihovimi turističnimi agencijami. Hoteli so sicer večinoma v rokah Avstrijcev, prav tako turistične agencije.

Potovanje v glavno mesto je bilo zelo zanimivo. Pokrajina je polna zelenih travnikov, kjer se je pasla živina, spet drugje so bili nasadi kave, ananasa, banan (imajo jih kar nekaj vrst), palm in drugih cvetočih dreves. Mesto je razdeljeno na bogati del in tako imenovane favele, ki so hiške revežev. Zgrajene so iz blata in raznih ostankov gradbenega materiala, stisnjene ena zraven druge. Tako revščino vidimo pogosto na TV, ko prikazujejo naravne nesreče, ko jim odnese vse njihovo imetje. Muzeji in stare stavbe v glavnem mestu predstavljajo špansko arhitekturo tistega časa. Trgovine in lokali so podobni našim. Žal mi je, da si nisem kupila nakita iz črnih koral; izvoz le-teh je prepovedan.

Na vzhod v Samano smo se podali zgodaj, tako da smo se ustavili v nekem lokalnu na zajtrku. Pred lokalom je bila cvetoča helikonija, višja od mene in tako lepih barv, da sem preverila, če morda ni umetna. V Samani smo se vkrcali

v čolne, ki so nas odpeljali na bližnji otoček, z najlepšo plažo, kar sem jih do sedaj videla, z belo mivko, ki je s svojo belino povzročila bolečino v očeh in tako modro-zelenim morjem, da fotografija ali video posnetek ne moreta pričarati teh naravnih barv. Otok je bil poln eksotičnega cvetja, grmičevja, dreves kokosove palme, v morju pa so bili vidni grebeni koral. Tu so nam postregli s pijačo v kokosovem orehu, pečeno ribo in zelenjavo. To, kar smo videli in doživeli na tem otoku, je res eksotika. Morda še ena zanimivost: ko hodiš po taki mivki, ne potrebuješ nobenega strgala za pete.

Najlepše stvari pa ostanejo za konec. Ob hotelu smo imeli visoke kokosove palme, ki so podnevi in ponoči metale na tla kokosove orehe, živa meja je bila iz hibiskusa (vejico sem posadila doma in mi vsako leto cveti), bilo je polno različnih visokih in nizkih kaktusov, nad bazenom so se na visokih drevesih bohotile bromelije, po drevesih so se plazili filodendroni z ogromnimi listi, ob bazenu so kraljevale palme ciklas, praproti, okrasne trave, razni grmi in polno drugih rastlin, ki jih nisem prej nikoli videla. Ko pa sva se sprehodila po mestu Sossua, sva opazila cvetoče ognjeno drevo, bugenvilejo, visok plazeci se grm ob hiši, z zelenimi in pisanimi listi, drevo (predvidevam, da fromager), ki je bilo brez listov, pa je imelo cvetove roza barve v

obliki čopiča za britje, prelepe oleandre, razne vrste kasij in drugih rastlin, ki jih kasneje nisem našla v knjigi Drevesa. Najbolj zanimiva rastlina, ki sva jo videla v bližnjem arboretumu, pa je bila božična zvezda v velikosti drevesa. Aha, tukaj sva videla tudi tarantelo, velikega strupenega pajka.

Imela bi še veliko povedati, vendar bom končala. Povem, da je bil to najlepši dopust v mojem življenju predvsem, ker sva bila tri tedne z možem skupaj, sproščena, brez problemov, veliko sva videla in veliko doživela in spoznala sva navade drugih in drugačnih ljudi. Kljub temu, da živijo v pomanjkanju, se mi je zdelo, da so srečni in veseli.

P. s.: Če ne bi videla, ne bi verjela, da so se tu kopali tudi popolnoma oblečeni ljudje: ženske v bluzah in kavbojkah, moški v srajcah in kavbojkah in to ne stari, ampak mladi. Obлека se pri taki vročini takoj posuši!

Situla (latinsko vedro) - najpogostejše so upodobitve človeških in živalskih figur, okrasnih elementov in različnih prizorov iz takratnega življenja.

Vida KLEPEC - HVASTIJA

NIMAM ČASA ZA PISANJE

Vido večkrat kličem, pa se mi vedno oglasi le odzivnik. Ko imam enkrat le srečo, da jo ujamem doma, mi pove:

»Prav nobenega časa nimam, da bi sedla in kaj napisala. Kot upokojena računovodkinja imam še vedno obilico dela s sinovimi poslovnimi knjigami, kot babica pa uživam ob treh vnučkih.«

Verjamem ji, da ji je »služba« babice najbolj všeč, saj je prav ona na eni od obletnic rekla: »Vnučkov še nimam, prišli bodo, ko bo čas za to.«

Mestna hiša - Rotovž - je bila zgrajena leta 1905 po načrtih Josipa Oliva na mestu starega, porušenega rotovža.

Vili KOVAČ

PO TRIINPETDESETIH LETIH

Spomini, spomini, spomini... Še sreča, da ostajajo v glavnem lepi, saj smo se grdih in težkih znebili. Prijetno me je presenetilo pismo moje nekdanje sošolke Neži (takrat smo jo klicali kar Nežka), da sem povabljen na petdeseto obletnico mature, čeprav nismo maturirali skupaj in smo skupaj preživeli le eno, vsaj zame prelepo, šolsko leto. Malce me je zaskrbelo, ko je bilo v pismu omenjeno, da naj napišem nekaj spominov na ta skupni čas. Priznam, da sem sicer velik ljubitelj knjig (v mladosti sem – kakor večina najstnikov – napisal kar nekaj pesmi – čeprav se seveda še zdaleč ne morem primerjati z mojo drugo ljubo sošolko Rezko Povše).

Pa začnimo! Najprej naslov: Moja prva pot v svet? Naj bo tako. Torej...

MOJA PRVA POT V SVET

V tistih časih pred štiriinpetdesetimi leti je bil svet še velik. Razdalje so bile za današnji čas nepojmljive. Dolenjska je bila za nas Prekmurce na drugem koncu sveta. Ampak najprej, kako je sploh prišlo do tega, da sem prišel na Dolenjsko.

Saj veste, da sem doma iz prekrasne vasice Grad na Goričkem v Prekmurju. Sicer je bila že takrat znana po drugi največji graščini v Sloveniji, drugače pa je bila bogu za hrbtom. Elektrike nismo imeli, tako da sem svojo rano mladost – vse do odhoda v Novo mesto, preživel ob petrolejki. Ker sem se rodil kot splet nesrečnih naključij, kot kolaterarna škoda druge svetovne vojne (moja takrat devetnajstletna mama me je dobila s pomočjo ruskega vojaka – bojda oficirja), sem »gor rasel« pri dedku in babici, ki sta me imela neskončno rada. Odraščal sem skupaj s strici, od katerih je bil eden vaš in moj bodoči razrednik na srednji šoli v Novem mestu. Ta stric je bil takrat gimnazijec in babica je potihem upala, da bo postal »gospod« (duhovnik), vendar iz tega seveda ni bilo nič. In temu stricu se imam zahvaliti, da sem se naučil brati in pisati, še preden sem začel hoditi v šolo. To je tudi botrovalo temu, da sem bil, kljub strogim pravilom, sprejet v šolo leto prej, kot je bilo predpisano.

Moram se pohvaliti, da sem bil vsa leta osnovne šole odličen učenec in tako je padla odločitev, da bom šel »v šole«. Ker moji niso bili ravno bogataši, sem se odločil,

da bom šel v srednjo pomorsko šolo – vojaško seveda – in to zato, ker je bila popolnoma brezplačna, meni pa se je zdelo še posebej imenitno, da se bom šolal na morju. Morje je bilo za nas Prekmurce skoraj nedosegljiv sen. Pa je bilo mojih sanj hitro konec. Na zdravniškem pregledu so namreč ugotovili, da z mojim vidom nekaj ni v redu in da slabo ločim barve. Žal je bilo to ugotovljeno konec avgusta in tako so bila nenadoma za mene zaloputnjena vsa vrata za šolanje na srednji šoli. So pa imeli moji enega vplivnega znanca in tako sem se, kljub že zaključenim vpisom, uspel (po uspešnem preizkusu petja, ha, ha, ha, saj še danes ne znam lepo peti) vpisati na učiteljišče v Murski Soboti.

In tu nastopi moj stric Franci. Takrat je bil profesor matematike na ESŠ v Novem mestu. »Učitelj pa že ne bo! Imamo še eno prosto mesto na naši šoli. Takoj naj spakira in se prikaže v Novem mestu!«

To je bilo nekako drugega ali tretjega septembra 1960.

In tako se je začela moja pot v svet. Babica je spakirala kovček. V mojo šolsko torbo iz osnovne šole (takrat seveda še ni bilo plastičnih vrečk) mi je dela nekaj kruha in mesa ter domače potice. Stric Toni me je zjutraj ob štirih odpeljal na avtobus, ki je enkrat dnevno vozil v Mursko Sobotu. Podrobno so mi obrazložili, da moram v Soboti takoj poiskati avtobus za Maribor, v Mariboru pa poiskati avtobus z napisom »Gorjanci«, ki me bo pripeljal v Novo mesto.

V Soboti (kot mi imenujemo Mursko Sobotu) sem takoj našel avtobus za Maribor, v Mariboru pa je bilo na postaji kar nekaj avtobusov. Na srečo je bil avtobus z napisom »Gorjanci« že od daleč viden. Takoj sem se »vkrcal«, čeprav je bilo do odhoda še krepkih štirideset minut. In tako sem se prvič peljal skozi našo Slovenijo in jo občudoval z odpr-

timi usti. V strahu, da mi avtobus ne bi ušel, si nisem upal izstopiti na nobeni postaji, čeprav je sprevodnik glasno povedal, da stojimo po deset ali petnajst minut (pa tudi ure nisem imel). Tako tudi ves dan nisem šel na WC in moj prvi stik z Novim mestom (tu me je počakal stric Franci) je bilo stranišče v takratnem hotelu Metropol. Tako sem jaz, vaški fantič prvič prišel v mesto, ki je bilo eno leto moj dom.

In prišel je naslednji dan. Ob enih me je stric odpeljal v šolo. In tu ste me pričakali vi. Vsi ste že vedeli, da bo prišel nov sošolec iz Prekmurja. Še danes se vidim obkrožen z vami. Vsi vprek ste me nekaj spraševali, jaz pa prestrašen nisem vedel. kaj naj vam povem. Saj še prav slovensko nisem znal. Pri nas smo tudi v šoli govorili prekmursko, tako da sem nekaj pripovedoval kar v prekmurščini, vi pa vsi v en glas »še enkrat povej, kako se po prekmursko pravi govoriti«. »Gučati,« sem povedal.

Bil sem zelo lepo sprejet. Sedel sem skupaj s Tone-
tom, pred nama sta sedeli Nežka in Mira, za nama pa Jože
in Milan (Predovič).

Tako sem se počasi navajal na šolo, na mesto, na Mladinski klub, kamor smo hodili gledat televizijo (takrat je bila popularna nadaljevanka Robin Hood). V razredu smo se dobro razumeli, le enkrat sva prišla navzkriž z Jožetom (menda – ne spomnim se več natančno – sem ga obtožil, da mi je nekaj vzel, pa me je mahnil, da sem imel črno oko), ampak sva spor hitro pogladila.

Šolsko leto je kar hitro minilo. Dobil sem štipendijo v Murski Soboti, vendar so jo pogojevali s tem, da moram tudi šolanje nadaljevati v Soboti. Tako se nisem več vrnil v Novo mesto.

Stiki so pa še ostali. Celo dopisovali smo si in v če-

trtem letniku je bila »ekonomijada« v Murski Soboti, kjer sem se spet srečal z nekaterimi sošolci.

Potem pa dolgih štirideset let nič. Jaz sem sicer preko strica Francija vedel za večino vas, kako ste ubirali življenjske poti. In to je bilo tudi vse.

In potem je prišlo leto 2004. Presenetilo me je vabilo, s katerim ste me povabili na 40. obletnico mature (mislim, da je imel malo prste vmes vaš razrednik). Vabila sem se neizmerno razveselil. Tako sva 12. junija 2004 s stricem prišla na mojo nekdanjo srednjo šolo v Novem mestu, kjer naju je pričakala večina nekdanjih sošolcev. Srečanje je bilo ganljivo. Poteklo je tudi nekaj solzic. V hipu je bilo preskočenih štirideset let. Vse sem vas poznal (razen Mire, ki je bila drugačna kot v mojem spominu). Niste se spremenili.

Tako se je pričelo naše ponovno druženje, žal na naslednji obletnici brez našega ljubega razrednika. In tako sem jaz pravzaprav med vami najsrečnejši sošolec, saj vsakih pet let praznujem kar dve obletnici naenkrat tako v Murski Soboti kot v Novem mestu. Tudi letos bo tako in upam, da ne zadnjič.

*Knjižnica Mirana Jarca - skozi stara mestna vrata,
v svet prihodnosti, znanja in igranja.*

Marica KOŽAR - ZIRKELBACH

MOJI SPOMINI

V mislih se vračam več kot petdeset let nazaj. Mature nisem delala 1964 leta, ampak sem jo opravila leta 1966, takrat sem bila že mamica dveh sinov. Srečna sem, da sem šolske klopi »gulila« s takimi sošolkami in sošolcema, ki jih izredno cenim, spoštujem in imam rada.

Že v prvem letniku smo v drugi klopi sedele: jaz, Magda, Tilka in Majda in tako je ostalo vse do konca tretjega letnika. Bile smo izredno povezane, skupaj smo se dostikrat učile, posebno midve s Tilko. Skupaj smo hodile v kino, se sprehajale po Glavnem trgu, vse do trgovine Peko.

Po končani srednji šoli je šlo življenje vsakega od nas svojo pot. V 60. in 70. letih smo menda vsi nekaj gradili, nekateri hiše, drugi vikende. Moj mož Slavko, katerega rojstna hiša je stala le nekaj metrov od morja, si je neizmerno želel košček parcele ob Jadranu. Po srečnem naključju smo jo uspeli kupiti na otoku Krku. Takrat je bil čas pomanjkanja gradbenega materiala in nekako smo se morali znajti. Sošolec Jože nam je pomagal pri nabavi opeke in ko so nam jo pripeljali, sta nam Jože in njegova žena Lerka pomagala tudi pri raztovarjanju.

Življenje je teklo dalje. Sinova sta odrasla, se zaposlila, si ustvarila svoje družine in domove. Imam eno vnukinjo in štiri vnuke.

Po upokojitvi sva z možem svoj čas preživljala na relaciji Novo mesto – Krk. To je trajalo vse do novembra 2012, ko je moral mož v bolnišnico zaradi slabega počutja. Prejšnja leta smo se za božič dobivali pri sinu Borutu, si izmenjali darila, vnuki in vnukinja pa so nam peli in igrali.

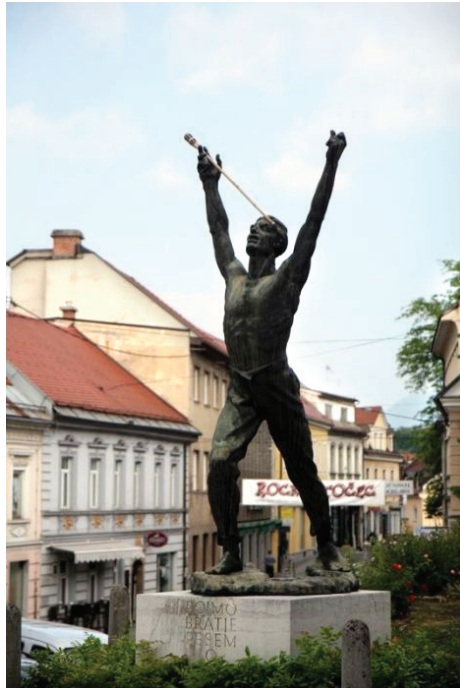
Nono, tako so ga klicali vnuki, si je zaželel, da bi mu vnukinja Tjaša zapela Gounodovo Ave Marijo. Ker je bil preslaboten, da bi prišel za praznike domov, ga je na božični dan obiskala v bolnišnici Tajša, oblečena kot princeska, in mu zapela Ave Marijo in Med iskrenimi ljudmi.

Ob njenem petju se je Slavko zbudil. Ko je končala, je pristopila k postelji, ga objela in mu zaželela: »Srečen božič, nono!« S trepetajočo roko jo je stisnil k sebi in se ji zahvalil. Naslednji dan je prenehalo biti njegovo plemenito srce.

Želel je biti pokopan pri svojem očetu na Plečnikovih Žalah. Pokopali smo ga v družinskem krogu. Vnukinja Tjaša mu je tudi tam zapela, prijatelj s fakultete je povedal nekaj ganljivih besed. Sin Matej je očetu ob slovesu dejal: »Pred leti mi je nono rekel: – Če bi Sonce in Luna podvomila, bi nehala sijati. – Jaz nisem nikoli podvomil, da sem bil zaželen in ljubljen. Največ, kar lahko otroci dobijo od svojih staršev, je brezpogojna ljubezen. Te ne odtehta nobena materialna dobrina. Z bratom Borutom sva vedno vedela in čutila, da sva doma varna in da naju imajo radi. Samo to šteje, nič drugega ni važno. Nono je svojo nalogo v tem življenju opravil z odliko. Mama, Borut in jaz pa smo imeli srečo, da smo skupaj z njim zgradili trdne temelje življenja za njegove vnuke in njihove potomce.«

Mogoče sem se preveč ustavila ob smrti svojega moža, vendar je to moj najmočnejši spomin, ki ga želim ohraniti.

Sedaj živim kot večina upokojencev. Skrbim za svoje telesno in duševno zdravje, da ne bi bila v nadlego sebi in drugim. Vedno si mislim, da imam veliko srečo: po mami sem podedovala, da rada hodim, po očetu pa, da sem več optimist.

Kip svodobe - postavili oziroma odkrili so ga na občinski praznik, 29. oktobra leta 1954.

Jože MEDLE

UTRINKI IZ ERRA

Pravzaprav ni običajno, da lektorira nekdo brez formalne izobrazbe jezikoslovne smeri, povrh vsega še v knjižni založbi, sicer manjši, pa vendarle taki, ki izda na leto 8 – 10 knjig. Mene je doletelo v starejših letih prav to: bil sem lektor in urednik. S tem sem si izpolnil del življenjskih sanj, kajti prav gotovo si nisem želel potrošiti življenja zgolj v poslovnem svetu, dasiravno ne morem reči, da sem se v njem počutil kot riba na suhem; nekaterih stvari se pač priučiš.

Znanja slovenščine sem se zavedal vedno, trden temelj za to sem dobil na nižji klasični gimnaziji. Nadgraditi dober temelj ni težko, če to počneš z zanimanjem, težko ali nemogoče pa je nadgrajevati nekaj s slabo osnovo. Znanje slovenščine sem moral po srednji šoli dokazovati le enkrat, leta 1976 na sprejemnem izpitu za vpis na Pravno fakulteto v Ljubljani. Ta zadeva niti ni bila tako enostavna, vendar kakih težav nisem imel, še najmanj s slovenščino.

Ogromno sem tudi bral, odkar vem zase, in to počnem še danes. Vendar je to moje nagnjenje do našega jezika v mlajših letih spalo v meni, bilo je na stranskem tiru. Po vstopu v knjižno založbo pa je nastopila revolucija: vse moje za-

nimanje je postalo posvečeno jeziku in svetu književnosti.

V založbi sem imel priliko sodelovati z raznimi ljudmi, pretežno fakultetno izobraženimi, ki so bodisi nastopali kot avtorji, pisci predgovorov, tiskarji ali njihovi programerji. Vsi so me sprejeli kot človeka, s katerim se da delati. Težav nisem imel s prav nobenim in vesel sem, da sem jih spoznal.

Sošolka Rezka Povšetova, ki je imela priliko spremljati mojo uredniško in lektorsko dejavnost od blizu, mi je nekoč dejala, da se mi je nasmehnila sreča. Odvrnil sem ji, da tudi sam mislim tako, le da samo sreča ni dovolj. Sicer pa je Rezka to mojo pot v založbi lepo in obširno opisala, za kar sem ji hvaležen. Če bi jaz tako napisal zase, bi se to bržkone slišalo kot kako hvalisanje.

Firma Erro Tonija Vovka v tistem letu (1996), ko me je Toni povabil za družabnika, prvotno ni bila le knjižna založba, ampak tudi dizajnerski biro. V toku nekaj let pa je postalo izdajanje knjig edina dejavnost. Toni Vovko je bil znan kot izvrsten slikar in kot tak je imel velik občutek za umetnost, kar mu je v založniški dejavnosti konkretno prišlo prav pri oblikovanju knjig, izbiranju slik za v knjigo in še pri marsičem. Poznala sva se že od prej; bil sem prisoten na odprtju (še v 80. letih) njegove imenitne razstave v Dolenskem muzeju na temo človeškega zarodka. Razstava je zbudila nemalo pozornosti po vsej Sloveniji; poleg slik je bila vrhunska tudi glasbena spremljava na otvoritvi: igrala sta Tomaž Lorenz in Jerko Novak. Vovko je bil čislán tudi na naši Obali. Vidél sem, kako ga cení Toni Biloslav, tedanji kreator vsega slikarskega dogajanja v naših obalnih mestih, s katerim sva preživela nekaj prijetnih uric v Piranu in

Portorožu. Vovko se ni rad hvalil s svojim uspehi, a včasih je kaj le povedal, na primer to, da je na anonimnem natečaju v Piranu odnesel prvo nagrado pred mnogimi našimi eminentnimi »akadetskimi« slikarji. (Akademski je v navednicah zato, ker se ta titula pojavlja le še na Balkanu, drugje po svetu ne; kot vemo, je bil npr. znameniti Gauguin borzni posrednik, tudi Picasso je bil brez akademije in še mnogi drugi svetovni slikarji.) Nagrajen je bil tudi na ex-temporu v Vidmu v Italiji. Vodil je številne slikarske kolonije po Sloveniji. Zanimivo, da v času najinega družabništva v Založbi Erro sploh ni več slikal (nekateri so menili, da po ločitvi od prve žene). Sam sem ga spodbujal k slikanju, vendar brez večjega uspeha. Bolj mu je bilo pomembno, da bi izšlo v knjigi njegovo gradivo – črtice in pesmi – ki jih je napisal kdaj v preteklosti. To sva ob moji lekturi in spremni besedi tudi zares udejanila v zbirki Razborska križpotja.

Življenje v založbi je mirno potekalo ob izdajanju knjig predvsem dolenjskih avtorjev, dokler se ni pojavil dr. Peter Kapš. Povedal je, da ima pripravljeno poljudno-strokovno gradivo na temo, kako s stališča medicine vplivajo sestavine v vinu na človeški organizem. Izrazil je željo, da bi mu napravili dokaj razkošno knjigo z barvnimi slikami. Povedal je, da se bo močno potrudil pri nabiranju sponzorskega denarja. Da ga bo moral zbrati veliko, glede na to, da taka knjiga ni poceni, je bilo jasno vnaprej. Težava založnika je, da mora za izid knjige vložiti velik denar, ki mu potem s prodajo le bolj ali manj počasi kaplja nazaj. Treba je tudi vedeti, da se na razpis ministrstva za kulturo knjig na temo ljudskega zdravja ni smelo prijavljati; za donacijo ministrstva je lahko kandidiralo le leposlovje. Tedanja oblast je uvedla prometni davek na knjige, ki ga dotlej ni bilo

nikoli, in davek na zaloge knjig, kar je pomenilo za založnike dvojni glavobol: za knjige, ki jih ni uspel prodati in so mu ostale v skladišču, je bil »nagrajen« še s plačilom davka.

Primarij Kapš je s svojim prihodom vnesel še dodatno veselje v založbo. S Tonijem sva vedela, da je na temo vina v umetnosti ogromno gradiva, od slik vrhunskih mojstrov, posodja, do izrekov in zanimivih misli vse od antike do danes. Vino je pač poznano na tisoče let. Dr. Kapša je poslal sam bog, to bo knjiga kot naročena za naju! Njegovo naročilo sva z navdušenjem sprejela, tudi Tiskarna Vesel se je zavezala, da bo kljub zahtevnosti knjige le-to stiskala v dogovorjenem roku, ki ni bil prav dolg. Glavnina dela, torej vsa priprava za tisk, je bila na Tonijevih in mojih plečih. Natovorila sva si jo z veseljem, tako nama kot dr. Kapšu je bilo enako do tega, da naredimo vrhunsko knjigo v vseh pogledih. Knjigo smo obravnavali prednostno, vse ostale smo trenutno odložili. Primariju je bila to sploh prva knjiga, pisati je pričel na pobudo svojega prijatelja slavista Jožeta Škufce, kateremu se je tudi zahvalil na začetku knjige (in vseh poznejših).

Zagrizli smo se v posel; jaz v tekst, izbiro pregovorov, rekov in ljudskih modrosti na temo vina, Toni v izbiro umetniških slik in antičnega posodja, ter v estetsko zasnovano knjigo, dr. Kapš pa v izbiro strokovnih medicinskih slik (človeških organov, krvnega obtoka itd.), kot tudi nabiranju sponzorskega denarja. Primarij je prihajal skoraj vsakodnevno v založbo in je bil vedno na razpolago za razrešitev nejasnosti s tekstom, bodisi da on ni kaj pravilno po slovensko zapisal, ali pa da jaz nisem kaj prav razumel. Če se bolj osredotočim na moje lektoriranje, moram reči, da je bila ta knjiga lektorsko silno zahtevna. Saj sem že doslej lektoriral kar nekaj knjig in diplomskih nalog in sem z nekakim solidnim

znanjem slovenščine z njimi brez težav opravil. Vendar tu le solidno znanje ni bilo dovolj. Ni bilo problemov, kar zadeva jezik, medicina ima pač nekoliko specifičen način za podajanje tekstov s svojega področja. Tudi množstvo izrazov, ki izvirajo iz latinščine in grščine, mi ni delalo težav. Pač pa sem se na novo moral lotiti ločil, ne sicer pike, vejice, vprašaja ali klicaja, ampak na videz manj pomembnih: zlasti dvopičja, pa tudi vezaja in pomišljaja. V knjigi je namreč polno tabel, naštevanja preko pol ali cele strani, podpisov pod slikami ob strani, ipd. Vsega se več niti ne spomnim, vem da je šlo pri dvopičju, kdaj za njim nadaljevati z veliko in kdaj z malo začetnico, pri vezaju (nestičnem in stičnem) in pomišljaju pa, kdaj je pred njima in za njima presledek in kdaj ga ni. Ker v Slovenskem pravopisu niti približno nisem našel rešitve za vse primere, sem si zadal za večerno domačo nalogo, da pridem zadevi sam dokončno in popolno do dna. To mi je po približno dvotedenskem pregledovanju raznoraznega gradiva, ki ga imam doma v obilju, tudi uspelo. Če sem kdaj, resda silno redko, pogledal v Slovenski pravopis, je šlo predvsem za kako posamezno besedo, ali nje uporabo Ramovš (in kasneje Toporišič) dopušča ali ne. Sicer pa sem moral biti jaz s tekstom pred Tonijem, da je lahko vnašal slike in tabele, tako da nisem imel časa za karkoli drugega kot za ukvarjanje z besedilom.

Seveda pa lektoriranje ni le postavljanje ločil in zamenjava kakih neprimernih besed z ustrežnejšimi. Lektor mora zaščititi avtorjev hrbet v celoti, vsako še tako majhno pomoto mora odkriti in rezultat vsega mora biti popolnoma prečiščen tekst. Vsako ime in priimek pomembne ali manj pomembne osebe mora biti napisano pravilno, lektor mora imeti spomin in ugotoviti, ali je avtor zapisal kak stavek ali odstavek popolnoma enako kdaj prej; ali navaja pravilne le-

tnice itd., itd. Pri leposlovju pa je poudarek lektoriranja na tem, da avtorju ne zmanjša umetniške vrednosti dela, kvečjemu poveča, in ga tudi slogovno ne spreminja. Za vsa ta opravila imajo velike založbe tri zaposlene: urednika, lektorja in korektorja, jaz pa sem bil v Erru vse to v eni osebi.

Knjiga *Vino in zdravje* je torej rasla z navdušenjem in v slogi. Midva s Tonijem sva imela sila podoben pogled na umetnost in svet nasploh in bila tudi velika prijateljca. Ko je vstopil v založbo dr. Peter Kapš in prebil v njej ure in ure, se je to prijateljstvo razširilo tudi nanj. Prijazni in skromni zdravnik z vsemi možnimi nazivi in specializacijami je bil pravo nasprotje pretežno oholim slovenskim zdravnikom. Znal je povedati kako šalo, veliko naju je tudi naučil o medicini (ki je tudi eden od mojih hobijev). Niti enkrat samkrat ne pomnim, da ne bi poznal odgovora na kako, včasih tudi zelo nenavadno, vprašanje. Zdi se mi, da je vse raje in raje prihajal v založbo, midva s Tonijem pa sva ga takoj pogrešila, če ga kdaj ni bilo. Delati v takem vzdušju je bil užitek, ki ga nisem bil vajen, zato se je knjiga hitro bližala svojemu krstu.

Vino in zdravje ne govori le o koristih človeške uporabe vina in o nje zlorabi, pač pa je pravi poljudno napisan priročnik o zdravem življenju, uporaben za vsakega. Rokopis knjige sem »po službeni dolžnosti« prebral vsaj trikrat: prvič, ko sem ga lektoriral na papirju, drugič, ko sem vnašal popravke na računalnik, in tretjič, ko sem kontroliral tako imenovani »tiskarski krtačni odtis«. Ni čudno, da sem jo znal skoraj na pamet. Edina moja težava je bila, da so me pri daljšem delanju na računalniku strahovito bolele oči, a vseeno nisem pustil, da bi kdo vnašal popravke v tekst namesto mene (na podlagi slabih izkušenj od prej).

Dr. Kapš se je, kot rečeno, zavezal pripeljati v založ-

bo čim več sponzorskega denarja. To je tudi izpolnil iznad vseh pričakovanj. Priljubljenemu primariju so bila odprta mnoga vrata in zbral je sredstev za to knjigo v obdelavi, kot tudi naslednjo, za katero je imel rokopis že skoraj pripravljen. Javljale so se že nekatere firme, ki so hotele knjigo za novoletna darila. Za bodočnost se nam torej ni bilo bati.

Dr. Kapš si je izbral dva pisca predgovorov za svojo knjigo: dr. Julija Nemaniča, enega vodilnih slovenskih enologov, in dr. Dražigosta Pokorna, tedaj vodilnega slovenskega nutricionista. Oba sta napisala tehtni in prijetni besedili, ki sta še poboljšali splošni vtis o knjigi.

Izdelali smo še seznam in obrazložitev v knjigi uporabljenih tujk, kazalo in seznam uporabljene literature (tu vladajo popolnoma drugačna načela uporabe ločil) in knjiga je šla v tisk. V začetku je bilo nekaj težav glede kompatibilnosti naše računalniške opreme s tisto iz Tiskarne Vesel, a se je tudi to uredilo. Tiskarna se je izkazala z zares vrhunskim izdelkom. Lahko bi se reklo, malo za šalo malo zares, da sta majhna založba in majhna tiskarna ustvarili veliko knjigo.

Predstavitev knjige smo imeli v gostišču Na hribu v Šmihelu. Udeležili smo se je vsi, ki smo kakorkoli sodelovali pri knjigi, pa novinarji in tudi velika množica Novomeščanov. Gostinci so nam pripravili res razkošen pogrinjek (tudi jastog ni manjkal), račun pa je bil ogromen.

Naslednji teden sem z zanimanjem prelistaval časopise, ki so imeli novinarje na predstavitvi, kaj bodo zapisali o knjigi. Pretežno sem lahko prebiral kar svoj predstaviteni tekst, a nisem bil, poznavši novinarsko srenjo, nič kaj presenečen: čez »komot« ga pač ni. Tedaj nenadoma vstopita v pisarno dr. Peter Kapš in njegov veliki prijatelj slavist Jože Škufca, ki mi je dal roko, rekoč: »Čestitam za dobro

opravljeno delo.« Pripombe ni imel nobene. To je bil moj prvi osebni stik z njim, poznal sem ga samo na daleč s ceste. Saj nisem pričakoval, da bi lahko imel kake pripombe, a dobro mi je vseeno delo.

Nekega dne mi je šinilo v glavo, da bi nesel *Vino in zdravje* prijatelju Marjanu Leganu, tedaj glavnemu in odgovornemu uredniku Dolenjskega lista. Z Marjanom sva bila v 70. letih več let soborca z odbojgarskih igrišč. Skupaj sva igrala najprej v ekipi Trebnjega in kasneje v ekipi Novega mesta v I. slovenski ligi. Odneseš sem mu torej knjigo, a je dejal, da jo že ima in da si jo je že dobro ogledal: »Seveda sem jo najprej pogledal od zadaj, da vidim, kdo je to zahtevno zadevo uredil in lektoriral. Ko sem tam videl tvoje ime, si nisem mislil, da si to ti.« O moji sedanji dejavnosti ni imel pojma. »Dober si, da si upaš. V uredništvu imam osem diplomiranih, pa si noben ne upa vzeti v roke mojega rokopisa o žužemberškem gradu, ki imam že skoraj gotovega.« »Prinesi ga meni, veš, kje me najdeš.« »Bom,« je odvrnil.

Prinesel mi ga ni nikoli. Ne vem, kje je rokopis končal. Pač pa je ne prav dolgo zatem Novo mesto pretresla vest, da je plemenita duša preminila od lastne roke.

Knjiga *Vino in zdravje* je kasneje doživela tudi ponatis. Le-ta je za založnika kot krema na torti, ker ga stroški priprave za tisk bremenijo že pri prvem natisu, pri drugem in vseh nadaljnjih pa le še stroški tiska in vezave. Knjiga je ponesla glas založbe tudi preko meja Dolenjske, javljali so se nekateri gorenjski avtorji in celo ljubljanski, ki bi radi izdali svoja dela pri nas. A le redko kateremu je to uspelo, preveč dela smo imeli z dolenjskimi. Dr. Kapš je postal plodovit avtor s poljudno-strokovno in tudi strogo strokovno medicinsko tematiko (npr. knjiga *Ateroskleroza*, tihi ubija-

lec). Knjigo *Med in zdravje*, katere rokopis je imel že končan, še preden je izšla knjiga o vinu, nam je v veliki meri financirala Čebelarska zveza Slovenije, njen takratni predsednik Lojze Peterle (ki v tem primeru ni nastopal kot politik) pa je napisal predgovor. Drugi predgovor je bil delo prof. dr. Jožeta Drinovca, takrat glavnega urednika revije *Zdravje*. Lojze Peterle je v govoru na predstavitvi, ki smo jo imeli na graščini v Polhovem Gradcu, povedal, da bo za Evropo potrebno delati take knjige, kot je naša. Tudi te knjige smo se lotili po vzorcu prejšnje, *Vino in zdravje*, in tudi ta je bila razkošno opremljena, ker smo imeli finančno dobro pokrito. *Med in zdravje* smo med drugim prodali tudi v Slovenski knjižni klub in je bila tam enkrat »knjiga meseca«. Knjiga je bila uspeh založbe, ampak manjši kot *Vino in zdravje*.

Primariju Kapšu smo od leta 1997 do 2004 izdali sedemnajst knjig in vse sem uredil in lektoriral jaz. Sem spadala tudi dve taki, ki obravnavata drugačno tematiko, kot smo je pri Kapšu vajeni, in sicer *Zgodovina zdravstva na Dolenjskem* ter avtobiografija *Primarij s Hrelina*.

Prof. Janezu Kolencu smo v času mojega delovanja v založbi izdali prozno delo *Mikunda in Mikundiči* in odlično pesniško zbirko *Most med nevidnima bregovoma*. Profesor slovenščine s popolno klasično izobrazbo (z latinščino in grščino) je bil pravi vrelec modrosti in znanja svetovne literature. V pisarno je prihajal pogosto in veliko sva se pogovarjala, tema je bila navadno književnost. Oboževal je francoske pisatelje in pesnike, posebej Verlaina, katerega je tudi vrhunsko prevajal. Od prof. Kolenca sem se naučil veliko. Glede na to, da so tudi meni najljubši francoski pisci, od Maupassanta in Stendhala sem prebral vse, kar je prevedeno v slovenščino, od Balzaca pa tudi večino, je bila

najina debata večinoma dvosmerna.

Kot tak seveda lektorja ni potreboval, korektorja pa zelo, ker mu je zaradi poznih let (tedaj 75) marsikaj ušlo izpod očesa. Za Most med nevidnima bregovoma sem mu napisal tudi predgovor z naslovom Ob izidu zbirke in sem mu v njem iz svojega globokega prepričanja pesmi uvrstil zelo visoko. Prof. Škufca, ki je vse to prebral, mi je potem priznal, da je to tudi zanj odlična pesniška zbirka, čeprav pred tem o Kolencu ni imel dobrega mnenja. Prepričan sem bil, da bo ena najboljših, če že ne najboljša pesniška zbirka tistega leta v Sloveniji. A so razne ljubljanske kuhinje (kot že tolikokrat) odločile drugače.

Veseli me, da je tudi Rezka Povše dve svoji knjigi objavila pri nas. Toni Vovko je, ko je prebral rokopis za Govoreče kamne, delil navdušenje z menoj nad silnim šarmom kratkih zgodbic iz Rezkinega otroštva, kot so: Srebrna kanglica, Razkošja Miklavževih juter, Okameneli kruhek in druge. Očaran je bil tudi nad pesmimi, ki tvorijo drugi del knjige. Pesmi je zelo pohvalil celo prof. Kolenc, črtic pa za čuda ne. S Tonijem sva prišla do prepričanja, da je najbrž prebral kakšno najkrajšo, npr. Rožavec, rožnati kristal ali kakšno podobno, in da veda o kamnih in kristalih ni bila po njegovem okusu ter da je potem branje odložil. Vendar si s Tonijem nisva pustila skaliti veselja; oba sva si bila edina, da bo založba spet obogatena s prekrasno knjigo. Spomnim se, da mi je Toni nekajkrat na koncu delovnega časa vzel rokopis, ki sem ga imel še v obdelavi, in ga vzel v svoje Razbore, rekoč, da mu črtice in pesmi grejejo dušo. Z oblikovanjem knjige si je dal nenavadno veliko opraviti, nikoli ni bil zadovoljen z doseženim. Na koncu se je odločil za preprosto, a kljub temu zelo lično obliko. Toni mi je nekoč dejal, da bomo Rezki objavili vse, kar bo napisala, ne glede

če bo pripeljala v založbo kak sponzorski denar ali ne. To je bilo veliko priznanje; znano je bilo, da so se morali nekateri v tem pogledu zelo izkazati, da smo jim kaj objavili.

Rezka je potem objavila pri nas še Drobtinice, knjižico simpatičnih in duhovitih šal in anekdot iz življenja stanovalcev Doma starejših občanov, kjer je bila dolga leta prostovoljka. Znala je prisluhniti njihovemu humorju, najbolj zanimive šale je tudi zapisovala in tako je nastala ta prisrčna knjižica.

Mlada pesnica Janja Vovko (s Tonijem ni bila nič v sorodu) je pri nas objavila zbirko liričnih pesmi z naslovom Krila svobode. Njen razkošni talent je zaznal tudi naš veliki Tone Pavček in ji napisal čudovito spremno besedo. To ni bilo karsibodi: Pavček ni hotel nikomur nič napisati, če v njegov talent ni bil prepričan; v takem primeru pa je znal zelo taktno reči ne. Enega takih primerov taktnosti se spomnim: – Milanu pa v življenju, v svetu pesništva ali izven njega, želim vse dobro. Milan (ime je izmišljeno) je kajpak razumel, da ga naš veliki poet ne vidi v svetu pesništva, Pavček pa mu je napisal le kratko analizo nekaterih pesmi in ne predgovora. Shranjena smo imeli štiri Pavčkova pisanja in le eno je bil predgovor; samo Janji Vovko ga je dal, ostalim trem pa le kratko recenzijo.

Izdali smo tudi Aforizme in miselne utrinke novomeškega psihiatra Cveta Gradišarja, knjigo Politični biciklisti pišejo anonimna pisma avtorja Iva A. Staniča iz Kočevja in pesniško zbirko Očiščeno jutro novomeškega pesnika Smiljana Trobiša in še mnoge druge. Vsem knjigam je svojstveno, da so zelo lično oblikovane. Toniju Vovku je bilo to pomembno in se je za vsako posebej potrudil. Tiskali so nam Kočevski tisk, Tiskarna Vesel, nekaj tudi Tiskarna Dan iz Ljubljane, vsi v naše splošno zadovoljstvo.

Od l. 1996 do 2003 se je tako nabralo preko 50 naslovov knjig, ki smo jih izdali in sem jih jaz lektoriral in uredil. Poleg tega sem lektoriral še precej diplomskih nalog za študente raznih fakultet, kakih pet tudi magistrskih. Zanimivo, da nisem dobil v delo niti ene srednješolske in tudi ne doktorske. Diplomске sem delal popoldne doma, neodvisno od založbe. Spomnim se, da so nekateri študentje k meni prinesli tak »špeh«, za katerega sem najprej mislil, da se iz njega ne da napraviti nič. A sem se vseeno temeljito zagrizel v zadevo in oreh strl. Od vsakega sem zahteval, da mi po telefonu sporoči, s kakšno oceno je diplomiral. Javljali so mi visoke ocene.

Vsaka idila ima omejen rok trajanja in tako je bilo tudi v Založbi Erro. V hišo se je priplazila nesreča: Tonija se je lotila pljučnica, ki ni in ni hotela popustiti. Nazadnje se je izpostavilo, da ima pljučnega raka v začetnem stadiju. To, da se metastaze še niso razpasle, mu je dajalo upanje na ozdravitev. Najprej je malo kolebal med uradno in alternativno medicino. Potem se je odločil za operacijo in jo tudi dokaj normalno prestal. Odločno se je spoprijel z boleznijo, in po rehabilitaciji, ko si je malo opomogel, je delal v založbi skoraj normalno naprej. Nekaj naslovov smo tudi uspeli dokončati. Dr. Kapš, ki je tudi specialist za pljučne bolezni, je spet veliko prihajal v založbo. Komentiral je potek zdravljenja in bodril Tonija, kajti izvidi so bili res spodbudni in vsi smo mislili, da se bo izvil iz krempljev strašne bolezni. A se je nazadnje obrnilo drugače. Vse bolj je hujšal, apetita ni imel nobenega, ni spal in vedno bolj je tožil, da mu manjka energije. Vse bolj je bilo očitno, da preživlja pekel. Večkrat me je popoldne ali zvečer poklical po telefonu, potreboval je pogovor. Velikokrat sem se tudi popoldne odpeljal v Razbore, njegov

raj v Trški gori. Mnogo sva se pogovarjala, zaupal mi je razne svoje skrivnosti, več kot prej, ko je bil še zdrav. Vedel je, da so pri meni varno spravljene. Trudil sem se, da mu olajšam njegove travme; ni skrival, da ima kup težav, a nikoli ni bilo pri njem zaznati znakov obupa.

Njegova bolezen se je pričela spomladi 2003, dokončno pa ga je strla v noči iz 12. na 13. junij 2004; točno tedaj, ko smo mi na Bregu praznovali 40. obletnico.

PO ERRU

Deset let mineva od tega žalostnega dne in po Toni-jevi smrti ni imelo smisla z nadaljevanjem dela založbe, ker ne bi bila nikoli več taka, kot je bila s Tonijem, pa še finančno breme bi bilo pretežko. Tudi sem bil v 59. letu starosti in je bil čas za odhod v pokoj.

Rezki Povšetovi sem potem lektoriral še eno knjigo z naslovom Razsutje jesenskih rož (2008), ki v prvem delu Jesenske rože obsega pesmi, posvečene stanovalcem Doma starejših, v drugem delu, Iskrice, pa domske šale in zbadljivke. Delal sem tudi knjigo Erijada Anice Šparavec - Erić (2008), ki sem jo moral spričo avtoričinega slabšega poznavanja slovenskega knjižnega jezika še prevajati iz hrvaščine in sem za vse skupaj porabil skoraj eno leto. Drugače pa je knjiga zanimiva in simpatična in izpričuje napredek avtorice, ki je že tudi prej objavljala v Založbi Erro. Z dr. Kapšem sva naredila še dve knjigi. Prva, Bolezni srca in žilja (2009), je zelo obširna in podrobna strogo strokovna knjiga, namenjena predvsem splošnim zdravnikom kot pripomoček na področju, ki ga mogoče slabše poznajo. Knjiga ima skoraj 400 strani in je v velikem formatu, tako da sem jo lektoriral približno tri me-

sece. Druga pa je Apiterapija (2012), ki nas poučuje, kot že naslov pove, o zdravljenju z medom. Dr. Kapš je obe knjigi dal v tisk v Grafiko Tomi v Novem mestu. Potem sem delal še na kakih treh ali štirih knjižicah, katerim pa sam ne pripisujem večjega pomena. Bilo je še nekaj diplomskih nalog, dve leti sem lektoriral šmarješko lokalno glasilo Razgledi, in to je tudi približno vse.

Malo, za skoraj deset let. Tempo se je zelo zmanjšal, »slava« nezadržno blede, jaz si pa niti najmanj ne prizadevam, da bi kaj spremenil. Bo že držalo, da ni bilo vse v lektoriranju in urednikovanju, prav toliko je bilo v sodelovanju in druženju s čudovitimi ljudmi. Eno dragocenost pa le imam, ki mi ostaja za vedno: prve izvide knjig s posvetili vseh avtorjev, od katerih sem si to želel. In to mi vsakič znova, ko jih prelistam, kot bi rekel Toni, ogreje dušo.

RAZNO

V privatnem življenju imam to srečo, da sta obe moji dekleti, žena in hči, podobni meni v glavni stvari: sta na strani vsega lepega, materializem in potrošništvo ju ne zanimata. Tako sem si v zadnjih desetih letih, odkar si z lektoriranjem nisem dal več toliko opraviti, laže dal duška še v eni, mogoče moji največji strasti, v glasbi. V tem času sva si z ženo ogledala najmanj 30 opernih predstav v Ljubljani in Mariboru, kar bi se reklo večino »železnega« repertoarja opernih hiš na splošno: od Prodane neveste in Nabucca do Glumačev in Cavallerie rusticane. Poseben užitek je bilo spremljati opereto Netopir, ki so jo v sklopu prireditev na Lentu pripravili na odru in tribunah, postavljenih na reki Dravi. Bila sva na koncertu Montserrat Caballe in njene hčerke v Mariboru ter na koncertu naših svetovnih atrakcij Sabine Cvilak in Janeza

Lotriča v Cankarjevem domu. Za Lotriča velja, da je v svojih pevsko najboljših letih spadal med šest najboljših tenorjev nasvetu. Bila sva tudi v Križankah na koncertu čudežne violinistke Vanesse Mae in še kaj bi se našlo.

Ženo sem vozil na tečaje kaligrafije, ki so jih vedno prirejali v kakšnem atraktivnem kraju po Sloveniji, nazadnje na Bledu v prisotnosti in ob patronatu glavne svetovne kaligrafske avtoritete Denisa Browna. Sicer pa obvlada še marsikaj: klekljanje in tkanje na statvah, tudi na računalniku ji gre dobro.

Hči ima drugačen hobi: potovanja. Prepotovala je že skoraj vso Evropo od Grčije do Islandije (razen Španije in Portugalske). Bila je tudi na Japonskem in tam je zbrala gradivo za opis njihove tradicionalne kultne »čajne ceremonije«. To je potem uporabila za diplomsko nalogo na Filozofski fakulteti, smer etnologija in kulturna antropologija. Dr. Kapš pa je njeno čajno ceremonijo kot drugi del umestil v svojo knjigo o zdravilnosti pravih čajev in tako sta soavtorja. Izšla je v založbi Karantanija. Ko je rodila Miho, je bilo njenih potovanj začasno konec, ampak ne za dolgo. Ko je bil sinek star dobri dve leti, se je družinica, skupaj še z eno drugo, že podala z avtodomom na Nizozemsko.

Vnuka Miho imava zadnji dve in pol leti na skrbi midva z ženo, ki je že tudi nekaj let v penziji. Z nama je zelo rad, lanskega septembra sva ga vzela celo s seboj v Pineziće, kjer ima naša družinska prijateljica Marica Kožar Zirkelbach čudovito v primorskem stilu zgrajeno počitniško hišo. Tam se je mali tako dobro počutil, da ni skoraj nič pogrešal svojih staršev; enako dobro sta se imela tudi njegova babica in ded, ki sta bila tam sicer že velikokrat.

Z nama gre rad tudi v naš vikend pri Gribljah ob Kolpi;

v tem primeru lahko tudi kaj uživava. Kadar greva sama, naju namreč tam pretežno čaka le delo. Na jesen bo šel Miha v vrtec, da se bo družil z mladimi, ne samo starimi. V tistem času pa bo tudi že dobil bratca.

Stanujemo vsi skupaj v (skoraj) popolnoma obnovljeni dvonadstropni stari osnovni šoli v Šmarjeti. V zgornjem nadstropju sva »ta stara«, v srednji so »ta mladi«, v pritličju pa imamo urejen velik prostor (včasih je bil razred), namenjen za kakšno razstavo ali kaj podobnega. Doslej smo imeli razstavo slikarke iz Poljske ter razstavi slovenskih umetnikov: knjižnega ilustratorja iz Ljubljane in fotografa iz Maribora. Tukaj je bila tudi predstavitev neke knjige za mladino (ki sem jo tudi lektoriral). Kadar pa se v prostoru ne dogaja nič, imamo tam postavljeno mizo za ping pong in ga tudi igramo. Sicer pa je sobana primerna tudi za kako mirno dejavnost.

Zadnjič mi je znanec dejal: »Saj si na istem, kot si bil. Prej si bil v bloku in sedaj si v bloku.«

»Ja, le da tokrat v svojem bloku,« sem mu odgovoril.

Vse zgoraj napisano je zraslo na mojem zelniku, nikakor pa ne tele modre misli, v katere verjamem:

1. Nič na tem svetu se ne zgodi slučajno.
2. Skromnost je lastnost velikih; kako težko je biti skromen, če si nič.
3. Gledam naše Slovence, ki kar tekmujejo, kako bi se bolj mučili in trpinčili. Jaz pa le mislim, da smo na svetu zato, da nam je lepo. (Slavko Zirkelbach)

Rezika MIRT - MARIN

DRŽI SE ME NESREČA

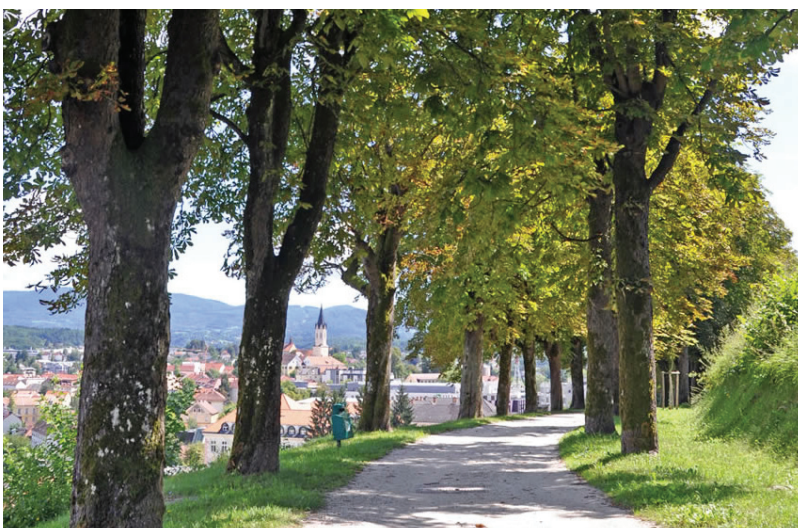
Na zadnji obletnici mature sem povedala, da sem imela hudo prometno nesrečo. Takrat sem imela močno poškodovan obraz in potrebno je bilo deset operacij, da je moj obraz spet tak, kot je treba.

Pred dvema mesecema pa sem imela novo nesrečo, čisto blizu doma se je zgodilo. Zdaj imam zdrobljeno ramo in celotna desna roka mi ne služi. Imam hude bolečine in samo pobožno upam, da se mi bo stanje sčasoma popravilo. Ne morem pisati, zato v Zborniku ne bo mojega prispevka. O svojem življenju ne mislim govoriti, saj me je ta nesreča zelo prizadela in ne vidim prav nič vedrega, o čemer bi pripovedovala.

(Pogovor po telefonu)

Marof - grič nad Novim mestom, preko katerega vodi cesta, ki povezuje center mesta in Bršljin.

Nežka NEMANIČ - LENČIČ

MOJA ČIPKA

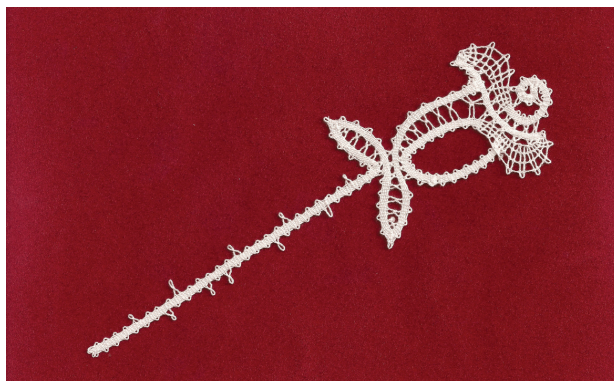
Odločila sem se, da bom napisala nekaj o moji čipki. Drobna ročna dela sem vedno delala z velikim veseljem. Sama čipka in izdelava le-te mi je bila tuja in nepoznana.

Ob upokojitvi, ko sem razmišljala, kaj vse bi lahko počela, nisem čutila posebnega zanimanja za čipko. Kasneje me je hčerka navdušila, zato sem pričela hoditi k uram klekljanja. Moje veselje in navdušenje je iz tedna v teden raslo. Tako so nastajali tudi moji prvi izdelki.

Srečanja skupine enkrat tedensko v jesensko - zimskem času so mi pomenila zelo veliko. To je bil čas družjenja, izmenjave izkušenj in mnenj.

Novomeške klekljarice smo razstavljale svoje izdelke v letu 2010 v Železnikih. Uspešni samostojni razstavi smo organizirale v letih 2011 in 2012 v Novem mestu.

V poletnem času se občasno srečujemo na klekljarskih dnevih v Žireh, Idriji in Železnikih. Lansko leto sva se srečali s Povšetovo Rezko v Žireh na natečaju literatov »novomeških kulturnikov.«

Zapisala bom nekaj misli, ki so se me dotaknile, iz knjige »Bele stezice v vrtincih življenja« dr. Marije Stanonik.

»Kakor *ris* pri čipki se zdijo tudi naše življenjske stezice, poti in ceste zavite na vse strani, se za nekaj časa zravnavajo, izjemoma oblikujejo v vsakdanjosti prepoznan motiv, morda celo v lepo cvetko. Kako dognana, dodelana bo ta življenjska čipka, je marsikdaj odvisno od vsakega posameznika. Nesrečna dogodivščina je podobna *utrganemu klekeljnu*, razrahljani medsebojni odnosi so kakor premalo *zategnjeni pari*, izgubljena priložnost kot *izpuščen postavek*.

Nekaterim je dan blagodejen občutek o izpoljenosti življenjskega poslanstva: to je čipka, ki se konča tam, kjer se je začela. Drugim v življenju ni prihranjeno s preizkušnjami. Njihova življenjska čipka je kakor labirint, iz katerega se je težko prebiti na plano. Ponavadi je izhod čisto drugje kot vstop vanj. Taka čipka se končuje čisto drugje, kot se je začela. Na metrske čipke spominja življenje tistih, ki je že pot njihov cilj.

Se bom še kdaj vrnila na bele stezice mojega otroštva? In po njih ravno tja, kamor je treba!«

Meni čipka zelo veliko pomeni. V njej in z njo lahko izrazim vse to, kar z besedo ne morem.

Marinka PLUT - LAVRIČ

OSEBE, KI SO SE MI VTISNILE V SPOMIN

Moje zgodnje otroštvo sega v majhno vasico Dol pri Šmarjeti. Od rojstva sem živela pri stari mami, skupaj z nekaj let starejšimi tetami. Imela sem se lepo, bila sem srečna v objemu stare mame.

Podnevi sem pobirala jabolka, hranila kokoši, pasla krave, nosila vodo iz studenca, se igrala z vaškimi otroki, ponoči pa me je stara mama v postelji stisnila k sebi. Motilo me je le njeno smrčanje, pa tudi to mi ni šlo preveč do živega. Če sem bila pridna, sem za nagrado dobila jajce na oko in čaj. To je bilo redko, kajti bila je revščina, jajca so se prodajala za nakup olja, sladkorja in petroleja. Še danes, ko sem žalostna, si spečem jajček, pa nima več tako dobrega okusa kot takrat, ko mi ga je z ljubeznijo spekla **stara mama**.

Za poročno darilo mi je dala največjega petelina in lastnoročno naredila belega jagenjčka z rdečo ovratnico in pentljo, v gobec mu je položila zeleni roženkravt. Ne-pozabno. Minilo je šest brezskrbnih let, obdanih s polno ljubeznijo in popolno varnostjo.

Leta 1952 me je mama vzela k sebi v Novo mesto. Kakšen šok. Prvič v mestu, veliko hiš, vse polno ljudi, a nobenega ne poznaš. Edino, kar sem imela, je bil trimesečni polbrat. V mesecu avgustu me je mama peljala pred osnovno šolo Katja Rupena – takrat smo ji tako rekli – in povedala, da bom tam hodila v šolo.

Sledil je 1. september 1952, polbrat je zbolel in jaz sem morala sama v šolo. Kako sem se tam znašla, ne vem, vem samo to, da sem videla velikooooo hišo in velikooooo mamic s prvošolčki, jaz sem bila pa sama. Nekaj časa sem vse skupaj opazovala, a nisem vedela, kam sama s seboj. Sedla sem na stopnice pred šolo in začela jokati. Slišala sem, kako so tovarišice klicale svoje učence, oni so tekli k njim; mamice so občudovale svoje prvošolčke, jaz sem bila pa sama in jih jokaje opazovala.

Pa je prišla mimo tovarišica Glonarjeva in vprašala, zakaj jočem. Povedala sem ji, da ne vem, kam naj grem. Vprašala je, kako se pišem, pogledala v svojo beležnico, me našla na seznamu in me odpeljala v svoj razred. Ne spomnim se, kaj se je v razredu dogajalo, dobro pa se spomnim, da me je ob koncu ceremoniala prijela za roko in me peljala naravnost v slaščičarno na novomeškem trgu.

Prvič v slaščičarni, neverjetno! Pa toliko, tortic, kremnih rezin, jurčkov, sladoledov, bonbonov. »Izberi,« je rekla. Saj nisem vedela, kaj bi, pa tudi upala si nisem. Sama mi je izbrala čokoladno tortico, s strahom sem jo pojedla in spila borovničev sok, misleč, da vse to vendar ne pripada revni deklici iz Dola. Nato me je zopet prijela za roko in me peljala v svoje veliko, lepo stanovanje nad tedanjo Ribjo restavracijo. Tam sta bili njeni hčerki Maja in Irena. Obnemela sem ob kupu punčk, igrač, knjig. Deklici sta se igrali, jaz se še igrati nisem znala, samo gledala sem in gledala.

Tovarišica Glonarjeva me je pobožala po glavi in opomnila, da bo treba iti domov. Kako sem našla pot do doma spet ne vem, vem le, da me je doma pričakal jokajoči polbrat in mama, ki jo je že skrbelo, kje sem bila toliko časa. To je bil moj čudoviti prvi šolski dan v režiji **tovarišice Glonarjeve**.

Leta so minevala in znašla sem se v šestem razredu osnovne šole. Pripetilo se je, da sem imela opomin iz matematike, tokrat pri prof. Mrzelovi. Opomin je bilo treba podpisati. Mama je bila stroga, vedela sem, da bom tepena, zato sem prosila očima za podpis. Podpisal je pod pogojem, da oceno popravim. Podpisal se je Pucelj Jože, jaz sem bila njegova pastorka in sem se pisala Plut.

Prof. Robida, učil je zgodovino in bil naš razrednik, je takoj opazil nekaj sumljivega. Bil je strog človek, lep, črn, močan, možat in resnega videza. »Kdo je podpisal ?« me je strogo vprašal.

»Oče,« sem rekla. »Še enkrat te vprašam – kdo je podpisal?« je že vpil. Jaz ponovno s solzami v očeh in cepetajoče »Oče!« Pa vstane sošolka in mu pove, da jaz nimam očeta in da je verjetno podpisal očim. Sledil je trenutek tišine, strogi profesor zgodovine je prebledel, na obrazu se mu je pojavila neka milina in mirno rekel, naj pride mama naslednji dan v šolo. O tem se nismo nikoli pogovarjali niti doma niti v šoli. Na ta kruti način sem izvedela, da nimam očeta, ampak očima. Imela sem ga rada, naj v miru počiva.

Profesor Robida je stanoval v Kandiji v vili Elza (sedaj je tam prodaja Revoza), očim pa je imel blizu službo in sem šla večkrat k njemu – seveda mimo Robidovih. Na vrtu sta pogosto sedela prof. Robida in njegova lepa črnolasa žena. Če sem naletela na njiju, sta me povabila na vrt – prekra-

sen, ogromno hortenzij vseh barv in oblik, zato so verjetno hortenzije moje najljubše rože. Gospa je bila vedno s knjigo v roki. Dala mi je čokolado, jabolko, me malo pobožala. Kako lepo! Pa tako resen in strog je bil ta **profesor Martin Robida**, v srcu pa mehak in nežen, kakršni smo vsi, dokler nismo ranjeni.

Po končanem šolanju so se začele obletnice mature. Pred vsakim srečanjem mi je bilo malo nelagodno, takrat nisem vedela zakaj, sedaj vem. Profesor Kovač in moja matematika, to ni nobena skrivnost.

Na vsakem srečanju sem se ga bolj ali manj izogibala, ker sem se ga še zmeraj bala.

Bilo je na 40. obletnici na Bregu. Naključje je nanoslo, da sva sedela skupaj. Prof. Kovač je bil tudi dober psiholog in je takoj opazil mojo napetost. Malo sva se pogovarjala in na koncu sem mu le povedala, da je on še vedno moja nočna mora; da se še vedno ponoči zbujam ob klicu Plut na hitro – ne Plut počasi. V šoli mi je kri zaledenela, da tudi če bi znala matematiko, ne bi mogla nič izustiti. Malo se je zamislil, dal palec desnice pod brado, kazalec pod desno oko in nekaj časa gledal v prazno. Meni je bilo neprijetno. »Da sem koga prizadel? To ne more biti res!« Za trenutek je obmolknil, pobrskal po spominu in rekel: »Pa menda le ni bilo tako hudo?« Potem sva prijetno kramljala naprej. Ob slovesu mi je stisnil roko in rekel, naj se mi že neha sanjati o njem. In res se je nehalo. Očitno je bil potreben samo pogovor z njim.

Mislím, da je bilo naslednje leto, ko sem ga videla z ženo v Ljubljani – pred trgovino Rutar. Bil je pozen jezenski dan, z ženo sta se sprehajala, vsa vesela, mladostna, nasmejana. Znal se je od srca nasmejati. Hotela sem ga

pozdraviti, pa nisem imela moči, pa tudi njunega prijetnega razpoloženja si ne bi upala prekiniti. Tako vedrega in nasmejanega se ga spominjam, in ponoči mi pusti spati.

Naslednjo pomlad, nekega jutra odprem časopis Delo in vidim osmrtnico z imenom **Franc Kovač**. Šesti čut mi je dal vedeti, da je to naš razrednik, prepričana pa kot ponavadi nisem bila, dokler ni Rezka potrdila.

To so moje štiri drage osebe, ki so se mi prijetno vtisnile v spomin in mi tudi zaznamovale življenje.

Cerkev sv. Lenarta - od leta 1746 do 1870 so frančiškani vodili gimnazijo, od leta 1878 do 1919 pa deško osnovno šolo.

Ivanka POLOVIČ - POLJAK

KRATKO PISMO

Minilo je že pet let od našega srečanja. Kar ne morem verjeti, kako čas beži. Res, da sem pričakovala pošto, vendar ne pismo, ampak vabilo na srečanje. Toda to ne bi bile Nežka in Rezka, da si s pomočjo Toneta in Jožeta ne izmislijo nekaj novega.

Preberem pismo, kjer piše: »Napiši karkoli se ti zdi pomembno iz tvojega življenja, da bomo lahko ponovno izdali Zbornik.« Prvo, kar sem naredila, je bilo, da sem vzela v roke Zbornik spominov izpred desetih let, prebrala ponovno vse spomine in se vživela v obdobje štirih let, ki sem jih preživela z vami v šoli in s šestimi dekleti v internatu.

O delovni dobi se nočem spominjati. Po 32 letih dela za isto pisalno mizo sem zaradi bolniške pristala na zavodu za zaposlovanje in od tam odšla v pokoj. Kar hitro sem uredila papirje in se z možem odpravila v naš vikend na morju in tako z lahkoto pozabila, da sem sploh kdaj hodila vsak dan v službo.

Sprehajala sva se, se kopala, se družila s prijetnimi prijatelji, ki sva jih spoznala v novem okolju. Bila sva kar

po sedem mesecev na morju. Zimo sva preživljala doma, s sinom, snaho, vnukom in moževo mamó. Sinova družina je skrbela za moževo mamó in nama s tem omogočila, da sva bila na morju sama, ker sem bila polno zaposlena z moževó Parkinsonovo boleznijo.

Vedno sem si rekla: samo težka bolezen ali smrt v družini bi mi preprečila, da se ne bi udeležila srečanja ob obletnici mature. In prav to se mi zdaj dogaja. Mož je zelo slab, bolezen je naglo napredovala, vendar živim v upanju, da se bom lahko udeležila srečanja, v nasprotnem primeru bom v mislih z vami.

Rezka POVŠE

SPOMINI, KI NOSIJO IME OBLETNICA MATURE

Danes, ko sem začela pisati spomine na našo šolsko mladost, je sedmi februar 2014 in prelep sončen dan. Občutek lepote zimskih sončnih dni me večkrat spominja na besede Ivana Cankarja, ki zapiše v črtici Mater je zatajil: *Toplo je bilo, in sneg se je tajal na strehah; kapalo je dol in kaplje so se lesketale v solncu.* Dan pred Prešernovim praznikom oziroma dnevom slovenske kulture je kot iz zlata ulit. Žled in sneg se solzita, raztapljata in grozita naši ljubi zemljici še s poplavami. Prijetno mi je kljub zaskrbljenosti, kajti srečala sem se z Nežko But - Cigler in Marico Kožar - Zirkelbach v kavarni na Glavnem trgu, da bi se pogovorile o praznovanju 50. obletnice mature. Povabljena je bila tudi Elica Keber - Japelj, a se ni mogla udeležiti srečanja, ker je njen mož Boštjan bolan.

Nežka me je spravila v zanosno ekstazo, ko je odločno predlagala, da moramo izdati za tako pomembno okroglo 50. obletnico ponovno zbornik spominov. Hkrati sem zaledenela. Zbala sem se, da ne bo dovolj časa, a je

odločno vztrajala. Tiskar, sošolec Tone Vesel, se je pred petimi leti glasno obvezal, da ga bo ob 50. obletnici natisnil! Če je tako, nabrusimo prste in na delo!

Seveda mi je takoj prišel na misel lektor Jože Medle, ki ga bomo obremenile s prispevki in napakami slovenskega pisanja, da bo kar poskakoval na stolu in se praskal za ušesi, ko bo popravljaj, dodajal vejice in ugotavljal nizek nivo našega znanja slovenščine. Jože bo naredil korekcije z odliko in kapo dol, tudi študirani slavisti mu niso do ramen. Obvladuje tudi oblikovanje besedišč, stavke, odstavke, presledke odlično postavlja in prestavlja, kar tiskarski oblikovalci običajno ne naredijo in tudi povprečen lektor ne. Ker si rada izmišljam zgodbe, ki jih že vizualno doživljam, vidim resnega Toneta, kako se bo lotil oblikovanja, in Nežko, ki bo z vso obilico tekstov, fotografij, izrezkov, prosila, predlagala, priporočala, nezahtevno vztrajala. Oba bosta hotela estetsko oblikovanost, ki po mojem neukem mnenju terja izredno natančnost in potrpežljivost. Nato bo nastopilo pričakovanje in čakanje: – Kdaj bo? In bo! Tik pred zdajci bo še toplo natisnjeno knjigo Tone prinesel med nas.

Nežka je Marici in meni že predstavila v glavnih obri-
sih napisano kroniko zadnjih desetih let, ki jo je redno be-
ležila. Odprl se je širok spekter spominov in srce je vzvalo-
vilo, se zasmejalo, zadrhtelo, zacvetelo, podrhtavalo, zatre-
petalo, če se izrazim v malce pesniškem jeziku.

Velikokrat ugotavljam, da v življenju ni naključij. Spominjam se, da sem šolske spomine, ki so objavljeni v prvi kroniki, začela pisati na dan smrti pesnika Janeza Menarta, 22. januarja 2004, te dni pa sem končala z branjem Menartovega Dnevnika, odmevne knjige, izdane po pesnikovi smrti, ki ni prišla med široki krog bralstva. Vse izvode sta pokupili pesnikova žena Tonka in hčerka Barbara, menda

na željo stricev iz ozadja; morda tudi iz strahu, da se Slovenci ne bi seznanili s slabostmi znanih kulturnikov, ki v slovenskem prostoru nekaj veljajo, a jih Menart razgalja in prikaže njihovo neiskreno potuhnjenost. Samo obvezni izvodi Dnevnika za NUK so v knjižnicah, ki jih ne izposojajo. Ker sem sitnarila v novomeški »Študijski« in me niso mogli odgnati, sem izprosila Dnevnik za domov. Še vedno sem prevzeta od prebranega in spoznala sem zakulisje slovenske kulturne scene, ki je vse prej kot služenje kulturi slovenskega naroda. Mafija levih in desnih kroji kulturne nagrade in z zvezami ter poznanstvi obvladuje slovenski kulturni prostor in nam trosi pesek v oči.

Menartov dnevnik omenjam zato, ker mu je Nežkina kronika podobna. Zapisane iskrene obrobnosti po desetih letih zažarijo in se te dotaknejo. Menart pove, da je popravil pete na čevljih hčerki Barbari in njenemu možu odvetniku Senici, Nežka prikupno zapiše telefonske pogovore s sošolkami, njihove bolezni, problemčke. Menart napiše, da je vzel tabletko apavrina in kasneje spil še kozarček viskija ter še malo vina si je natočil. Brezmejno je prisrčen v svoji odkritosti. Zato bom tudi jaz pisala odkrito, brez olepšavanja, po navdihu iskrene energije, ki je zavela iz njegovega Dnevnika.

Kadar mi je lepo, si vedno želim, da bi bilo še lepše, zato sem na ta dan pred kulturnim praznikom, in zaradi vznemirjenja ob zasnutku novega zbornika, zasnovo kronike tudi proslavila. Pri najboljšemu sosеду, ki se mu reče Mercator, sem kupila hlebček posebnega kruha, ki so ga poimenovali po našem največjem pesniku Francetu Prešernu. Kruh imam od vseh jedi najraje, a ker vsebuje gluten, ki mi povzroča alergije, si ga le zelo malo odmerim. Mojstri

peke Pekarne Grosuplje so ga spekli iz pšenične moke, dodali kostanjev med in še obilico suhih fig (še pomnite, da so imenovali Prešerna dr. Fig, ker je v Kranju delil otrokom fige?). Ko to pišem, grizljam ljubi kruhek in pijem cviček, ki sem ga natočila iz litra. Če se že grem literaturo, moram Prešernov kruhek poplakniti in proslaviti genialno rojstvo osnutka naše kronike.

Moj prvi korak bo, da bom napisala Elici mail in jo obvestila o sklepu okrnjenega pripravljalnega odbora. Nato bom pisala v knjižnico Bojani Medletovi, hčerki našega Jožeta, če mi pošlje očetov e-naslov, da ga bom zaprosila za lektorstvo. Mimogrede: sošolec Jože ima izjemno sposobno in spretno hčerko, ki je koordinatorica kulturnih programov v Študijski knjižnici Mirana Jarca. Jabolko ni padlo daleč od drevesa, še bliže je koreninam slovenske literature. Seveda bo Jože pristal in energija nastajanja bo začela krožiti po slovenski deželici. Tudi Marinin e-mail imam, obvestila jo bom o srečanju in povabila k sodelovanju. Povrhu sem prejela še Nežkin mail:

Drage sošolke!

Novo mesto, 11. 2. 2014

S hitrimi koraki se približujemo 50. obletnici mature. Tone je pripravljen sponzorirati še en Zbornik, ker je še vedno zelo aktiven v svoji tiskarni. Na srečanju 45. obletnice nas je vzpodbudil z besedami: »Punce, ve kar pišite, bomo naredili še eno knjigo!« Mislila sem, da iz tega ne bo nič, a pred nekaj dnevi me je vprašal, koliko imam že napisanega.

Ja, če je on pripravljen, je skrajni čas, da stopim v akcijo. Nekaj imam že zapisanega o dogajanju na 40. in 45. obletnici, zdaj pa rabim še vaše osebne spomine. Lahko še vedno zapiše-

te kak spomin na šolo ali na naše obletnice ali zapišete kakšen spomin iz let, ki smo jih preživele, ko smo končale šolanje.

Lahko pa zapišete samo nekaj statistike: kakšne službe ste opravljale, koliko otrok in vnukov imate, kaj rade delate zdaj, ko ste v penziji.

Spomnite se dogodkov, kako smo se počutili v prvi službi, kako smo se poročili, zidali hiše ali kupovali stanovanja, šli na dopust s K15, menjali službe, kupovali avtomobile, imeli otroke, kako so otroci rasli in nam delali preglavice, kako so se poročili in nas razveselili z vnuki.

Preživali smo socializem, ko je vedno česa primanjkovalo, ko so bile pomembne parne ali neparne številke na naših avtomobilih, ko smo kupovali bencin z boni, ko ni bilo kave, praška, masla, olja, sladkorja, cementa, opeke, žebeljev. Kako smo se osamosvajali, kako smo preživali 10-dnevno vojno, kako nam služi zdravje, kam hodimo na dopust in kako preživljamo dneve, ki jih sami krojimo, ker smo upokojenci.

Naši zapisi naj bi bili zapisi dogodka, ki se je vtisnil v spomin, ko se je zgodilo nekaj običajnega, nekaj lepega ali slabege, ko smo prekipevali od veselja ali se utapljali v solzah. Niso pomembni datumi ali letnice pomemben je naš občutek, ki nas je takrat spremljal in zaradi občutka ostal v spominu.

Lahko napišete veliko ali malo, to je vaša odločitev. Napišite, karkoli se vam zdi, da bi radi v obliki zgodbe povedali drugim.

Če katera ne bi rada sama pisala, naj me pokliče, bom pa jaz zapisala, kar mi boste povedale. Rezi pravi, da je vsak spomin dragocenost, ki jo je dobro dati na papir, zato dekleta, svinčnik v roke pa napišite in pošljite!

Prav lepo pozdravljam vse po vrsti in čakam na vaše spomine.

Neži (Cigler) But

SREČANJE LETA 2004

Bilo je 12. junija 2004, ko smo slavili 40. obletnico maturre. Program srečanja je predvideval ogled nekdanjih prostorov ekonomske šole, sprehod čez Novi trg do Kapitlja, ogled nekdanjega internata in multivizije o zgodovini proštije.

Spominjam se prijazne ravnateljice osnovne šole Vide Yebuah, ki nam je razkazovala prostore razredov nad telovadnico, kjer smo ekonomci gostovali. Za njeno gostoljubje smo ji podarili izvod našega zbornika. Prejela ga je prva še pred razrednikom prof. Kovačem.

Posedli smo v klopi. Želeli smo sedeti kot v zadnjem letniku in sproščeno smo ugibali, kje in s kom smo sedeli. Zdelo se mi je primerno, da spregovorim nekaj o šoli, ki sem jo obiskovala kar osem let, štiri leta kot osnovnošolka, nato kot ekonomka. Seveda sem imela tekst že napisan, ker ne zmorem govoriti »iz glave« in mi pamet otrpne, če treba kaj povedati na pamet. Za uvod sem prebrala svojo pesem Spomin in nadaljevala s prispevkom Šola govori.

SPOMIN

*Včasih se spomnim na dneve nekdanje,
na sošolca, sošolke s smehljajem v očeh,
na krila nabrana, fante tedanje
in promenado po mestnih poteh.*

*Zbežali so dnevi,
minile so sanje,
rožnata krila, iskrivost v očeh.*

*Mnogo spominov se je izgubilo
v naših vsakdanjih življenjskih skrbeh.*

*V dnevu današnjem spomini šumijo,
na prsih nam nageljni rdeči cveto.
Na nebu še nekdanje zvezde gorijo
in duša v mladost zre otožno, mehko.*

*Ti za mladostjo je hudo?
Naj ti ne bo!
Vsaj ne nocoj!*

*Nasmeh na licih naj žari
in pravljica iz mladih dni
naj se nam zasmeji!*

ŠOLA GOVORI

Sem šola, že stara hiša. Najprej sem bila Osnovna šola Novo mesto, nato poimenovana po mladi partizanki v Osnovno šolo Katja Rupena. Zdaj ne nosim več prelepega imena, ampak sem Osnovna šola Center Seidlova cesta7.

Sem srečna in nesrečna šola. Sem stroga in resna. V meni ne ropoče samo poštevanka ter večni ena in ena, ampak še tisoče velevažnih podatkov, ki jih grizejo moji otroci.

Včasih se ne počutim dobro. Starejša sem od vas. Upokojila bi se in umaknila iz vrveža. Najbolje mi je ponoči, ob sobotah in nedeljah, ko sem zaklenjena. Takrat počivam od vika in krika otročajeve in od visokih glasov učiteljic. Poslušati moram dan na dan vedno nove nauke učenosti. Moje podstrešje je polno rešenih in nerešenih nalog. Včasih me je bolelo od slovnice, računstva, zgodovine, kot ste vi poimenovali predmete, a zdaj me glodajo nova znanja. Ne učimo se več, koliko je ena »jedelj pomaranča« in »ena jedelj pomaranča«, ampak

izvajamo razvojne aplikativne projekte usposabljanja v spletnih učilnicah. Zato imajo moji otroci bodočnost, kot je zapisal Tone Pavček v svoji pesmici:

*Tale bo general,
oni pa admiral,
tisti bo pekel pogače,
oni gradil palače
ali pa vagal pravico!
Lej jo zdravnico,
krojačico, babico,
jutrišnjo mamico!
Tale pa, suh ko peresnik,
najbrž bo pesnik:
take zamišljene rože, se zdi,
mu razcvetajo oči ...*

Dobro se vas spominjam. Vsak gib mojih otrok ostane zarisan vame še dolgo potem, ko gre učenec od mene. Čeprav niste bili čisto moji, ampak samo gostači, razkropljeni tu in tam po učilni zidani, sem slišala vaše pesmi, smeh in vrisk ponorelih src, bila sem nema priča v vaših hudih dneh. Lovila sem pritajene vzdihne, molitve, kletve in tihe sanje. V meni so zapisani vsi smehljaji in tudi vsaka solza je naredila nevidno sled. V spominu hranim vaše gibe, zarisane in porisane s stenografskimi znaki, s hitrimi vijugami in krivuljami kontov in ropot pisalnih strojev.

Glasov se spominjam, mnogo besed ste izgovorili na različne načine, v različnih višinah, z mehko, šepetom, ostrino, s prošnjo in zahtevo. Sprva ste bili čebljajoči, potem pa ste kar naenkrat odrasli.

Bili ste nekaj posebnega kot majhno sonce. Malokdo je to vedel, le jaz sem čutila vaša srca. Z vami sem dihala zaše-

petane besede, vroče poglede, objemanje, zvesto pričakovanje, tovarištvo.

Ker ste imeli zlata utripajoča srca, se je del vaše energije odtisnil v moje srce. Zato sem šola s srcem, pravijo mi tudi drugi dom. Drugi dom postane šola takrat, kadar me tisti, ki biva v njej, sprejme v svoje srce in od tam pripoveduje vnukom o šoli s srcem. Kadar vam hčere, sinovi in vnuki oporekajo in trdijo, da so se stvari spremenile, se vedno izgovorite, da ste se v šoli tako učili, da sem jaz odtisnila v vašo zavest modrost nekega časa.

Hvala, ker ste me obiskali! Žarek vašega razreda je razsvetlil šolski prostor in pleše, razsut v sončni svetlobi. Ko se bom čez nekaj tednov odpočila, ker bodo počitnice, si bom pripovedovala zgodbe o vas, ki ste živeli v meni, zlivali vame svoje mlade moči in gradili utrip našega sozvočja.

*Naj vam bo danes sončen dan
kot iz pravljice poslan!
Pojdite na kapiteljski breg
nekdanje pomladne zvezde štet!*

In smo šli. V Kapitlju smo si ogledali multivizijo o zgodovini proštije. Sedela sem v zadnji vrsti in si bolj kot film, ki sem ga že videla, ogledovala svoje sošolke.

Krasile so jih brezhibne frizure, obleke, kot bi jih izdelal Dior. Vse smo imele nekaj kilogramov več kot v šolskih letih, ampak še vedno smo bile nerazsuti šopek rož. Prošt Lap nas je z veseljem pričakal in nas peljal po sobanah, kjer je bil včasih dekliški internat mojih sošolk. Zdelo se mi je prav, da prihod v posvečene prostore doživimo tudi kulturno, zato sem nekaj spregovorila, verjetno sem imela napisano, a se je listek izgubil. Spominjam se dobro, da sem

prebrala pesem duhovnika Leopolda Povšeta, tudi mojega daljnodaljnega sorodnika z naslovom

VZDIH IZ TUJINE

*Tam pod tisto tiho cesto,
ki se vije pod kostanji,
sanjaš lepo Novo mesto,
ti moj sladki up brezdanji.*

*Krka hladna te objema,
ti pa zvesto, le v njej sami,
se zrcališ, ko pojema
zadnji žarek za gorami.*

*Kot kraljica se ovija
cerkev tvoja v pajčolane,
s križa zlatega Mesija
blagoslavlja hiše vdane.*

*Bel golobček se je dvignil
tam nad tvojo katedralo,
v zadnjem žarku je izginil:
»spavaj mirno, mesto drago...«*

Prošt je bil navdušen nad pesmijo. Pripomnil je, da bi bil pokojni župnik Povše, ki je služboval v Soteski, zadovoljen, da je njegova soimenjakinja v Kapitlju prebrala pesem. Sošolke, nekdanje internatarke, so bile ganjene, ko so iskale prostore, kjer so stale njihove postelje, omare, mize. Ivanka Polovič je skakljala sem ter tja, od navdušenja so se ji bleščale črne oči, kot bi imela v njih razsute diamantne nageljne.

Ogledali smo si tudi pisne dragocenosti – kapiteljske knjižne zaklade. Prošt je odprl staro inkunabulo, z roko podrgnil po pergamentnem listu in nas z občudovanja vrednim glasom seznanil z vsebino napisanega. Zmrazilo me je. Kar takole z roko, ki ni zaščiten z rokavico po dragocenostih, ob katerih se ne upaš niti dihati!

Pesem Zabučale gore je mogočno odmevala med debelimi zidovi in imenitnemu Lapovemu glasu smo se priključili vsi. Ugotovila sem, da moje sošolke odlično prepevajo, zlasti Fanika Kovačeva je zapela kot bi imela slavčka v grlu. Elica Japelj je izročila proštu denarni prispevek za mašo, ki se bo brala kot prošnja za srečo našega razreda. Verjetno se maše ni udeležila nobena izmed nas, ampak iskrena molitev vseeno učinkuje, ali ne?

Na Bregu so nas pričakali mrzli koktajli. Izbrala sem čašo z zeleno tekočino, menda je bil kivi, seveda z alkoholom, da bo moja Muza lahko zapela in govorila. Zeleno barvo sem na ekonomski šoli občudovala, imela sem zeleno nalivno pero Pelikan, zelen svinčnik, zvezke, zavite v zelen papir, zeleno žabico Regico v trtni brajdi pred našo hišo in še Lorcovo pesem Zeleno, ki te hočem zeleno. Vedela sem za vse novomeške fante mojih let, ki so imeli zelene oči.

Angelca Rešetič, s katero sva skupaj sedeli v šolski klopi, je prišla iz Moravskih Toplic direktno v gostišče. Bila sem jo vesela. Skočila sem v njo in jo objela, da so se ji v lase zatakneli moji uhani, seveda zelene barve, in nisva mogli narazen. Iz objema naju je reševalo kar nekaj sošolk.

Naš Zbornik, tudi zelene barve, je bil kot dinamit. Ni se razletel, ampak nas je skrčil in zgostil v branje, da je protokol, ki ga je hotela izpeljati Nežka, razpadel. Predvidevala je, da bo knjigo obširno predstavila, iz nje kaj prebrala,

a smo se prisotni zatopili v branje, razen Toneta in Jožeta, ki sta se nam prizanesljivo nasmihala kot včasih v razredu tam iz zadnje klopi. Tilka je komentirala, da naj Nežka ne bere iz kronike, da bomo to storili doma, ampak naj raje dragoceno srečanje posvetimo drug drugemu.

Tone je vsakemu poklonil knjigo in tudi izvode za profesorje, ki jih je Nežka razposlala. Dekleta so navalila na knjige, vsaka je hotela še nekaj izvodov za otroke. Tone jih je tržil zelo poceni. Zbornik so prodajali v Mladinski knjigi na Glavnem trgu tudi zaradi vljudnosti do prof. Kovača, ki je bil včasih njihov direktor. Nežka in jaz sva nesli nekaj izvodov v prodajo, in Brulčev Janez, ki je bil poslovodja Mladinske knjige, jih je z občudovanjem ogledoval in zelo pohvalil vezavo in oblikovanje. Zbornik je pokazal tudi razsodnemu in včasih kočljivemu profesorju Škufci, ki je rad kritiziral, a ni imel pripomb.

Sama sem nekaj izvodov podarila nekdanjim učencem ekonomske šole. Priznam, da ne iz čiste ljubezni, ampak tudi iz napihnjenega ega, češ »poglejte nas B-jevce, kaj nam je uspelo!« Ko sem nedavno srečala Mileno Oberč iz Stopič, ki je obiskovala paralelko, mi je rekla, da bodo tudi oni praznovali 50-letnico. Povedala je, da naše prve knjige nima več, ker jo je nekomu dala v branje, a je ni vrnil. Ko sem že omenila Mileno Oberč, ki se v vseh letih ni skoraj nič spremenila in še vedno zgleda kot podgorjanska vila, se bom povrnila petdeset let nazaj.

Med svojim arhivom sem odkrila črno-beli film, na katerem so posnetki maturantskega sprevoda po mestnem trgu in skupinske fotografije A-jevcev in B-jevcev. Zanimalo me je, če imam v svojem albumu vse fotografije iz negativa, zato sem ga dala ponovno razviti. To pa ni bilo enostavno. Tega ne more vsak foto atelje, ker nimajo več

starih razvijalnih naprav. Uspelo mi je pri Foto Asji. Vse fotografije, ki so bile na negativu, imam v albumih, le dveh ne, kjer so ovekovečene naše internatarke. Zato sem odvečne fotografije A-jevcev podarila Mileni, da jih bo razdelila na praznovanju 50. obletnice. Tisti dve, ki jih nimam v albumu, so natisnjene v novem zborniku.

Spominjam se, da sta fotografiji nastali zato, ker je Ivanka Polovič odločno zahtevala, da mora fotograf narediti samostojen posnetek B-jev, ki so skupaj bivale v internatu. Zbrale so se, ostali pa smo se režali in jih usmerjali k ustreznemu poziranju. Magda Kavšek je rekla Dularjevi: *»Majda, pridi, bova še Gotenčanki skupaj,«* zato je nastala tudi priložena fotografija Magde in Majde. Žabrčana, Jože in jaz, sva ostala skromno v ozadju in se nisva ovekovečila *»po teritorijih«*.

Še nekaj zanimivega o negativu. Kdo je fotografiral sprevod? Predvidevam, da Purebrov Franci iz Žabje vasi. In zakaj imam jaz negativ? Takole je bilo:

Pismeni del mature je potekal v vajenski šoli. Franci je prinesel fotografije pred razred in čakal, da smo končali. Pokupčkal jih je in vsakdo, ki je prišel iz razreda, si je izbral ustrezne slike in mu jih plačal. Iz razreda smo izstopali posamezno, ko smo končali s pisanjem. Bila sem med zadnjimi, ker sem preverjala vejice, popravljala metafore do konca razpoložljivega časa. Ko sem prišla na ho-

dnik, ni bilo več vseh fotografij, pograbili so jih že tisti, ki so pred mano končali. Žalostno sem godrnjala, ker sem vedela, da bi jih hranila do konca svojih dni. Zasmilila sem se fotografu, zato mi je podaril negativ, da mi jih bodo v foto studio razvili. In so jih. Negativ še vedno hranim, zato si lahko ogledujete v tem zborniku naše internatske lepote in prvo in drugo miss Gotne vasi.

Še nekaj o zborniku:

Vsi, z razrednikom vred, smo bili prepričani, da tako lepe knjige, oblikovane do popolnosti, lektorirane do brezhibnosti, nima slovenski knjižni prostor. V svoji vzhičenosti sem želela knjigi vtisniti večnost, zato sem naslednji dan po končanem srečanju napisala pisemce za Šolski muzej v Ljubljani s sledečo vsebino:

Dijaki 4. b letnika Ekonomske srednje šole v Novem mestu smo ob 40. obletnici mature izdali Zbornik spominov. V njem so dogodki iz naših šolskih dni v letih 1960 do 1964. Mislim, da

je zbornik kvalitetno delo, izredno za slovenski prostor. Zato želim, da bi se ohranilo. Vsem nekdanjim sošolcem bi bilo v veselje, če bi našo kroniko hranil tudi Šolski muzej. Če knjigo želite, vam jo lahko pošljem, seveda brezplačno.

Sporočite mi, prosim!

Ni bilo odziva, tudi kasneje ne, ko sem že imela računalnik in sem jim poslala še sporočilo z isto vsebino po elektronski pošti. Rekla sem si: »J... se, šolski minister!« Z negodovanjem in popljuvanjem ministrov večkrat sproščam svojo nezadovoljstvo z dogodki v slovenskem kulturnem in gospodarskem prostoru.

Seveda ne bomo pozabljeni! Obvezne izvode imajo v NUK in tudi Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu. Nežka je knjige poslala tudi vsem našim profesorjem, za katere je imela naslove. Ko brskam po njenih spominih, opažam, da knjige ni prejel dr. Zvone Vidic, ki je odličen zdravnik nekje v Nemčiji. O tem, da je zelo uspešen, mi je pripovedovala stanovalka v Domu starejših občanov Ana Gorše, sorodnica njegove žene, ko sem ji nosila knjige v branje kot knjižničarka - prostovoljka.

V svoji bralni vnemi rada prebiram zbornike, ki opisujejo šolske dneve dijakov, a do sedaj še nisem odkrila boljšega od naše kronike. Čar mu daje sodelovanje nas vseh. Vsi sestavki zrcalijo jezikovno bogastvo izražanja in življenjske modrosti.

Srečanja ob 40. obletnici se spominjam tudi po tem, da nas je nekaj sošolcev hodilo na vrt vztrajno kadit, med njimi tudi Beba, ki mi je pokazala svojo roko, polno podplutb, pridobljenih s pikanjem igel zaradi odvzemov krvi. To leto je bila zadnjič med nami. Sproščeno, v stilu nekdanje razredne

lepotice, je blestela in z nami koketirala. Ker je prišla v Novo mesto že v petek, sva jo z Nežko srečali že isti dan. Nočila je na Grmu v penzionu Ravbar in Nežka jo je ta dan tudi gostila pri sebi v Stranski vasi. Beba je povedala, da so njeni domači nasprotovali odhodu v Novo mesto, a se je vseeno odločila. Življenje v šolskem obdobju je bilo najlepše, zato obletnice ni hotela zamuditi. Ker se je iz Pirana odpeljala z avtobusom v zgodnjih urah, je doma pozabila uro. Podarila sem ji svojo in ni mogla verjeti, da sem to storila. Na Bebo me spominja tudi majolika, ki mi jo je na neko obletnico prinesla iz Ljubljane, na kateri se šopiri zeleni ljubljanski zmaj. Še neposrečeno voščilo sem ji nekoč na njeno željo napisala za njenega šefa v SMELT-u ob odhodu v pokoj. Podarili so mu sliko, na kateri je bila narisana fontana in po Bebinem opisu umetniške slike naj bi jaz napisala posvetilo, primerno za odhod v pokoj. Nisem bila večča pisanja po naročilu, a Bebi sem povedala v telefon mukotrpane verze, za katere ne vem, če so bili dovolj dobri za uporabo. Naj ostanejo zapisani v spominu na Bebo, saj so bili predvsem posvečeni njej in ne neznanemu šefu.

*Cilj še ni izpolnjen, pot ni dokončana
in konca upov ni, ne hrepenenja,
vodnjak srca šumi, se poigrava,
slap spominov v višino se zaganja.
Kar je bilo, naj ne bo samo spomin,
živi naj v Vas, naj Vas pomlaja
in za slovo od naših skupnih dni,
od utripu naših src naj vzvalovi fontana...*

Na srečanje sem prinesla še ohranjeni stenografski vadnici, izdani 1957. in 1959. leta. Na prvi knjigi Poslovno pismo I. del je še ohranjen podpis Jelke Mavrič, ki ima danes, ko Jelke ni več med nami, še posebno vrednost. Podpis je še komaj viden in je dragoceni odtis pokojnice. Z veseljem bi stari že zgodovinski knjigi podarila Ekonomski šoli Novo mesto, če bi imeli ustrezen arhiv. Mislim, da na šoli ni pravega posluha za preteklost. Ko bi ga imeli, bi kdaj praznovati obletnico ustanovitve, učence povabili na srečanje in izdali zbornik. Ker je šola vzgojila verjetno veliko managerjev, ki si z lahkoto odtrgajo košček pogače, z doniranjem tiskanja in proslavljanja ne bi bilo problema. Šola je bila ustanovljena že leta 1945 in je izobraževala dijake in vajence s področja trgovske, administrativne in ekonomske dejavnosti. Naš prvi zbornik je Elica izročila ravnatelju šole.

Elica, ki je dobro poznala nekoga na Ekonomski šoli, ki se ga zaradi kršitve vpogleda v zasebnost in izdaje le-te ne sme imenovati, si je izposodila redovalnico 4. b razreda, da jo bomo na srečanju pogledali, se ob njej nasmejali in prekomentirali. Previdna Nežka tega ni dovolila, zato nismo videli svojih ocen. Fotokopirala sem na skrivaj redovalnico, fotokopijo še vedno hranim. Nikoli ne gledam ocen. Spominjam se sošolca in sošolk po drugih vibracijah. Šolske ocene so bile za začetek poti v našem življenju

nanesa maso (poc) iz navlažene moke, jo neenakomerno premazala z rumeno barvo, prepredla z zelenimi črtami, papir prepognila, da so se barve zlile, posušila in nastala je umetnina, podobna sedanjim abstraktnim slikam. Tako smo včasih učenci izdelovali ovojni papir za knjige in zvezke.

Iz zvezka je razvidno, da smo v letu 1960 morali prebrati in zapisati čtiva osmih knjig:

- *Janez Trdina – Bajke in povesti o Gorjancih* (datum 1. 10. 1960),
- *Anton Tomaž Linhart – Županova Micka* (datum 1. 11. 1960),
- *William Shakespeare – Hamlet* (datum 1. 12. 1960),
- *Jean-Baptiste Poquelin - Moliere – Tartuffe* (datum 5. 1. 1960),
- *Ivan Cankar – Lepa Vida* (datum 5. 2. 1961),
- *Tone Pavček – Sanje živijo dalje* (datum 20. 3. 1961),
- *Ciril Kosmač – Pomladni dan* (datum 30. 3. 1961),
- *Ilka Vašte – Roman o Prešernu* (datum 30. 5. 1961).

Prof. Bobnarjeva je čtiva pregledala in ocenila mojo Županovo Micko z minus odlično (5), kar je napisano z rdečim črnilom pod vsebino. Minus sem verjetno prejela zato, ker sem se v enem stavku nepravilno izrazila. Napisala sem: »Skozi Jakove besede je Linhart izpovedal...« Po njeno bi bilo pravilno: – v Jakovih besedah. Ostalih čtiv ni ocenila, ampak je pod zadnjim tekstom naredila rdeč znak »videla« čez 6 vrstic zvezka.

Vsa čtiva smo morali sistematsko oblikovati:

- vsebina,
- zgodovinsko ozadje,
- oznaka oseb,
- ideja ali glavna misel,

- oblika, jezik, stil,
- moje misli,
- pomen knjige.

Spominjam se, da smo si za branje pesniških zbirk lahko izbrali kogarkoli izmed slovenskih pesnikov. Seveda sem se odločila za takrat najbolj popularnega Dolenjca Toneta Pavčka, ob katerem so se mi razcvetale rože v srcu. Še danes ga izredno cenim. Zaradi njega sem v šolskih letih tudi jokala. V mestu so Kovič, Menart, Pavček, Zlobec priredili literarni večer, a mi mati zaradi mojega neprimerne jezikanja ni dovolila, da se ga udeležim. Nezaslišano! Še danes sem prizadeta. Kazen je bila hujša kot prepoved ogleda kino predstav. Objokana, ponižana, zapostavljena sem se počutila kot zatirana Primorka pod fašizmom. Da ti prepovedo uživati žlahtno slovensko besedo, mi je še danes nedoumljivo!

Iz napisanega čtiva Sanje živijo dalje Toneta Pavčka navajam odlomek iz »mojih misli«:

»Pavčkova lirika je čustveno topla in govori iz srca srcu. Všeč mi je pesem Moja soba, ko pravi, da je to luknja, v kateri ni prostora za sanje, in da je življenje nekje daleč, oropano rož in pravljic. Pri tem pomislim na svojo sobo. Tako rada jo imam. V njej sanjarim dolge dneve o življenju, ki je polno pravljic in rož. Všeč mi je, ko pesnik pravi: – Živi se. Živi, čeprav se živeti ne ljubi. – Nadaljevala sem s svojo mislijo in jo zaključila s Pavčkovo, povedano v prozi: – Življenje je velika lekcija, ki te nauči hoditi v lastni koži. Živeti moraš, čeprav nosiš krvavečo rano, vsak dan globljo in večjo.«

Zapisane modrosti iz najstniških let! Kdo bi slutil, da jih bom morala preživljati in preživeti tako kot večina mojih sošolk. Življenje ni cvetlična preproga, ampak goličava,

puščava s kratkimi postanki radosti, veselja, med katerimi so tudi obletnice mature. Takrat se lahko ozreš, kaj je nastalo, kje si in kam si prišel. Do konca? Sladek je okus minulega, če ga znaš pravilno ovrednotiti in izreči življenju zahvalo za vse, kar ti je prineslo.

Čas briše, kar je bilo, a vseh spominov ne more vzeti. Spominjam se, da me je Nežka Nemaničeva ob 40. obletnici obdarila z vrtnico – idrijsko čipko, sklekljano iz belega sukanca. Še vedno jo spoštljivo hranim med dragocenimi predmeti in me, kadar jo gledam, odpelje v prijazno spominjanje našega srečanja.

Tudi razrednik je prejel Nežkino okvirjeno čipko z upodobljeno knjigo, ki mu jo je Nežka podarila »v imenu celega razreda« in je ovekovečena na vabilu. Magda mi je poklonila izvezena okrasna prtčka, ki še krasita nočni omarici in še grafiko Križanega, ampak to je bilo že ob 35. obletnici. Moje sošolke in sošolci so razvili mnogo talentov, za katere v šoli še vedeli niso, da jih nosijo v sebi.

Razrednik prof. Franc Kovač in njegov nečak Vili Kovač sta bila deležna presenečenih pogledov in občudovanja vseh, zlasti ženskega sveta. Odlično sta zgedala. Ko smo hodile na »čik pavzo« na vrt, kjer smo obzirno opravljale tiste, ki niso bili poleg, smo se na glas čudile vitalnemu videzu obeh in ugotavljale, da je moški svet našega razreda lepši od ženskega. Beba ni mogla odvrniti oči od postavnega Jožeta in tudi Tone je dobival pohvale in komplimente, da je »vreden greha«.

SREČANJE LETA 2009

S srečanjem v Gostišču Loka v Novem mestu nisem zadovoljna zaradi neustrezne postrežbe in neresnosti, slabe in pokvarjene hrane in še sladico so nam zaračunali, a je niso postregli. Natančna Elica, ki ob vseh srečanjih ureja dolžniško-upniška denarna razmerja, je ob plačilu skupnega računa opazila preveč zaračunano sladico, a se nismo hotele prepirati z dremavim, lenobnim in otrplim natakarjem. Naj bo zapisano, da bodo vedeli bralci! Od tedaj na Loko redko zahajam, raje bi šla pit umazano Krko kot k njim na kozarec vina!

Ignorantsko so se obnašali že na začetku. Ko smo se zbirali, so nas porinili v temen predprostor pred WC-jem, ker so v naši rezervirani sobi še vedno kramljali ekonomci, tudi iz naše šole, ki so slavili 40. obletnico mature in niso hoteli zapustiti prostora. Le zakaj bi ga! Saj so imeli rezerviran prostor tako kot mi, a zbrali so se nekaj ur prej. Šef, »ubogi na duhu«, je mislil, da bodo predhodniki na hitro pojedli in odšli, še preden se mi zberemo, on bo pa samo kasiral, dedec frdamani!

Naši predhodniki so bili užaljeni, ko so videli, da mi tiščimo v sobo. Kasneje sem slišala očitke, češ da smo jih prepodili. Govorili so, da smo bili krivi, ker obletnica ni potekala po njihovi zamisli. Nerazsodneži! Rezervirali smo prostor že zdavnaj pred njimi, pogoltni gostinec pa bi rad požrl vse, kar je preveč odgriznil! Nekdo iz njihove skupine je celo udaril s pestjo po mizi in vpil, da on ne gre nikamor, a ga je ženski del skupine utišal. Odšli so drugam. Nezaslišano! Bili so še na slabšem kot mi.

Gostinci so se obnašali, kot da smo otroci, ki proslavlajo tedenski konec pouka, ne pa častljivo petinštirideseto obletnico mature. Še vedno godrnjam in že nekaj gostov sem odgnala, ki so me spraševali o kvaliteti gostišča na Loki.

Na Loki je bilo ta dan veliko prometa. Na teniških igriščih nasproti so bila nekakšna tekmovanja, hreščalo je iz luna parka, splav je prevažal hrupno ohcet s harmonikarjem, ki je na široko raztegoval meh, nevesta in ženin sta se prisiljeno teatralno nasmihala. Meni so šli lasje pokonci, se vidi iz fotografije.

Mesto smo si ogledali s splava, za večino je bilo lepo doživetje. Na splavu so nas postregli z obloženimi kruhki, s pokvarjeno majonezo, da nama je bilo z Marino ves večer slabo. Še naslednji dan sva čutili slabost. Vino je bilo toplo, kot bi izviralo iz vročega vrelca.

Dolenjski turizem se je izkazal kot upognjena sveča brez plamena ali postano vino brez alkohola in prežgana jed brez soli. Še danes me je sram pred sošolkami in sošolci, ki so prišli iz kultiviranih krajev. Nesposoben, slabo plačan natakar gostišča Loka je zvečer verjetno nekje zakinkal. Iskala sem ga po vseh prostorih, da bi ga našla. Nikogar ni bilo, ki bi nam žejnim prinesel vina.

Izkašljala sem najslabše, a vse ostalo je bilo izvrstno. Sošolci so bili še vedno očarljivi, sošolke še lepše kot pred petimi leti. V novi državi, novem tisočletju, demokraciji, smo se res malce postarali, a ostali smo prijatelji. V očeh nam je sijala modrost, marsikaj, o čemer smo se pogovarjali, je zazvenelo kot žlahten pripev vsemu izpetemu.

Med nami ni bilo več razrednika, ki je na prejšnjem srečanju izgledal, da mu nič ne more do živega in da bo živel večno. Umrla je sošolka Beba, ki je sladek priokus minulega, zapisanega v naši zavesti. Obeh smo se spomnili in ju počastili. Ob njuni sliki smo položili nageljna in prižgali svečko. Napisala sem jima žalostinko v spomin in jo tudi prebrala.

ŽALOSTINKA

*Zgodilo se je,
kar na koncu vsake je poti,
česar smo se v podzavesti bali,
kdo odšel bo prvi
in koga več ne bo,
ko bomo se ponovno zbrali.*

*Naš razrednik Franc Kovač,
ledine šolskih dni orač!*

*Prihajal je s svetlobo v očeh,
dovtipen, bistrega duha, prešerne volje,
prerivala sta se v njem modrost in smeh.*

*Razred zablestel je kot pomladni log,
ko je z nami zadnjič tekel častni krog.*

*Um in telo sta kipela od energije.
Kdo mislil bi pred leti petimi na smrt,
ko sejal je z nami skupne še spomine?*

Dva prijatelja sta manj.

*Bila je ognjemet pomladnih sanj,
Gabrijela Pirc, naša Beba!
Koketni sij v očeh, pritajeni smeh
in šarm razredne lepotic.
Kdo mislil bi,
da čas se ji bo iztekel,
da na koncu bo naša Beba,
prva med nami, ki njeno pot
izmučila življenja bo pozeba.*

*Ko naslednja med nami bo oči zaprla,
ko noč bo dohitela njen pozni dan,
vprašali bomo se: – Je zares umrla?
Ne bo je več med nas na večer svečan?*

*Jecljaje prižgali bomo zamrle spomine,
ki ozarjali bodo naše bolečine.
Vse, kar je bilo,
spet med nami bo
in vse, kar bo,
kot da je že bilo.*

Prebrala sem tudi pesem Ljubezen v zelenem, ki je nisem posvetila zelenim svinčnikom, zelenim zvezkom, zeleni pomladi in tudi Lorci ne, ampak naši zeleni lepotici Krki. Pesem sem izbrala, ker mi je ljuba in je Nežka omenila, naj jo zapišem v Zbornik. Krka je spremljala našo mladost, tekla je mimo Ragovega loga, kamor smo zahajali »na randi«, in smo jo na vožnji s splavom doživljali vsak na svoj način.

LJUBEZEN V ZELENEM

Krka.

Zelena

*teče skozi glavo in prsi.
Z njo ima dan čarne oči
in večer ribji nemir.*

Nad njo

peruti belih ptic.

Iz višine

zvenijo v njej zvezde.

Skozi veje

se veter dobrika

tolmunom tišine,

ko čez vrbe

nad vodo se vije.

Ozelenela osamelost v njeni gladini.

Polna sem valov,

z dlanmi jih zajemam,

ribe švigajo skozi žile

in zeleno čezme curlja.

Kopljem se v sreči.

Opita zelenega mleka

molim pri njenih nogah.

Teče mi skozi naročje,

jaz pa sanjam

belo ladjico.

Mojega pesnikovanja še ni bilo konec. Povedala sem tudi pesem Ljubezen iz šolskih dni, ki ima za ozadje drobne naklonjenosti, simpatije s fanti, ki jih v izobilju doživlja vsaka srečna mladost. Vsem, ki smo bili zaljubljeni v šolskih dneh, sem jo namenila.

LJUBEZEN IZ ŠOLSKIH DNI

*Iz predala mladosti, šepeta spominov,
priletela je kakor pomlad
in na zvezdnih šolskih gredicah
vzcvetel je žametni mak.*

*Slišala sem,
da je še živ,
uspešen, bogat, poročen,
da ženo ima rad.*

*Z milim glasom rajske ptice
v sanje pokličem si
krhko ljubezen iz šolskih dni.*

*Sposodim si jo za spomin,
da z njo
poletno noč spet preživim.*

*Vzamem ljubezen v svojo dlan,
najamem najin bel oblak,
odpeljem ga v nekoč,
na rob jase, daleč stran.*

*S prsti mu grem čez obraz,
položim mu zvezde v oči,
prižgem Venero, da blesti,
dišijo trave, ljubezen cveti.*

*Drhtiva oba brez besed
kot žejni cvet,
ki se ga metulj dotakne,
ko v sreči utapljava spomine,
neskončne, svetle, vdane, mile.*

*Poljubi me
kot še nikdar,
ljubeče me prižme nase
in dahne tiho,
ne meni, bolj zase,
kot da se besed boji.*

*Zakaj sva se izgubila
za vse večne čase?*

*Noč se od lune poslovila.
Jutro ima zelene oči,
ptica naju preleti,
temnih oblakov nikjer ni,
ko v naročju mojem spi.*

*Ne vem ne kod,
ne vem ne kam,
ko ga nazaj
njegovi ženi dam.*

Na splavu je Nežkin brat Peter, ki je bil uradni fotograf, naš »holivudar«, posnel imenitne prizore lepote Krke. Resno se je držal, se včasih nasmihal in si bog ve kaj mislil ob naši razposajenosti. Z nami na večerji ni hotel ostati, izgovoril se je zaradi nekakšnih obveznosti. Mislim, da glasbeni virtuoz ni mogel poslušati neubranega čebljanje neuglašanih ženskih glasov.

Mikavni in prikupni Vili Kovač se nam je zahvaljeval, ker smo ga povabili, čeprav ni z nami opravljal mature. Ne vem, zakaj sem si zaslužila prelepo, čarobno, očarljivo, omamno, pravljичno darilo. Podaril mi je ekskluzivni izvod pesniških listov Ferija Lainščka Hiša svetega Nikolaja. Feri Lainšček je moj ljubljeni pesnik in pesnitev s tenkočutnim ritmom je polna miline, nežnosti, preprostosti in nezemeljske prelestnosti, namenjene pesnikovi materi Terezi. Še iz posnete fotografije, narejene ob tej priliki, se razbere moja vzhičenost.

Dvajsetega februarja 2014 so v Študijski knjižnici priredili literarni večer Ferija Lainščka in s ponosom sem nesla pisatelju in pesniku v podpis pesniške liste, ki jih ima le malokdo na Dolenjskem. Prijetno je bil presenečen in podpisal se je v izvod. Povprašal me je za ime, da bi ga dodal posvetilu. Zaprošila sem, da naj zapiše tako kot so klicali po prekmursko njegovo mamo Terezo. Napisal je: »Za Trej-sko... in sanje so večne«.

Hotela sem mu še marsikaj povedati, na primer, da mi je večino njegovih pesmi iz pesniške zbirke *Ne bodi kot drugi* že pred izdajo pošiljala Vida Saje, tudi lirična pesniška duša, ki je končala ekonomsko šolo dosti kasneje kot mi. Pesmi je izrezala iz posameznih izvodov časopisov, jih nalepila na kartico, poljubila znamko in jih odposlala, tako da imam izredno zbirko njegovih pesmi na poštnih dopisnicah. Mislim, da je edinstvena v Sloveniji. Seveda mu vsega tega nisem uspela povedati, ker je poslušalstvo navalilo nanj. Zlasti se je drenjal ženski svet, ki do tega večera (najbrž) še vedel ni za Lainščka. Ker nisem komolčarka, so me odrinile. A imela sem podpisan izvod! Pritisnila sem ga na prsi. Groza! Vse napisano se je popackalo, a se še vseeno da razbrati. Zmedena sem takoj odšla, ne da bi zalila s cvičkom v sosednjem prostoru svojo pesniško muzo, ki je drhtela od pesnikove miline.

Ob 45. obletnici sem sošolkam podarila svojo knjigo *Razsutje jesenskih rož*, ki mi je v ponos, da sta pri njej sodelovala Jože Medle kot lektor, Tone Vesel kot oblikovalec in tiskar. Trije iz našega 4. b, to pa je razredni uspeh! Tudi Rezka Mirtova nam je podarila knjigo svojega partnerja *Svod časa*, ki opisuje težke čase naših izgnancev. Pogovarjali smo se tudi o profesorjih. Ob tej obletnici sta bila živa še **ravnatelj Grogl** in profesorica **Bobnarjeva**, ki ju danes

ni več med nami.

Ravnateljja Grogla sem srečavala v Domu starejših občanov v Šmihelu. Bival je na varovanem oddelku. Fizično se ni veliko spremenil. Kot prostovoljka sem bila v njegovi družbi na praznovanju rojstnih dni, ki jih slavijo stanovalci po astroloških znamenjih. Rojen je bil v znamenju kozoroga, morda vodnarja, ki ga je praznovala tudi moja varovanka Ana, ko sem jo pospremila na slavje. Sedel je nasproti mene na invalidskem vozičku in povedali so mi, da ima Alzheimerjevo bolezen. Iz obzirnosti ga nisem ničesar spraševala, ampak sem se mu predstavila in mu opisovala dogodke iz šolskih dni. Čutila sem, da je zadovoljen z mojo prisotnostjo, ter nekaj kljub bolezn razume. Govoril ni. Prijazno me je gledal, kot da bi me prepoznal. Tudi nazdravila sva, on s sokom, jaz z vinom.

Ni prijetno videvati ljudi, ki so bili včasih mogočne avtoritete, da so v starosti skrušeni in strti. O tem velikokrat pomislim, kako bo z menoj; mi bo kdo namenil prijazno besedo? Me bo kdo obrisal okoli ust in primaknil kozarec k ustom? Na tem druženju sem ravnateljja videla zadnjič. Kasneje me je razžalostilo sporočilo na domski oglasni deski, da je umrl. Šla bi na pogreb, a je bil nekje v Beli krajini, tja zaradi oddaljenosti nisem mogla.

Prof. Bobnarjevo sem v Domu spremljala dlje časa. Čeprav je živela v rojstni hiši v Lescah na Gorenjskem pri svoji sestri Mariji Bobnar, se je odločila preživeti starost v Novem mestu. Ob nekem obisku Doma mi je receptorka naročila, da je gospa Bobnarjeva zaprosila, naj se oglasim pri njej.

– Le kdo bi bila ta gospa Bobnarjeva? sem razmišljala. Morda je to gospa iz Straže, tašča moje sodelavke? Po vsto-

pu v sobo sem jo komaj spoznala, a sem dobro odigrala nepredvideno presenečenje. Pohvalila sem jo, da odlično zgleda in se strinjala z njo, da je za bivanje v starosti izbrala dolenjski dom počitka. Bila je le še senca odločne, pokončne, neomahljive, nepopustljive, stroge profesorice. Pred menoj je bila suha sivolasa starka tihega glasu, ki se mi je zasmilila v dno duše.

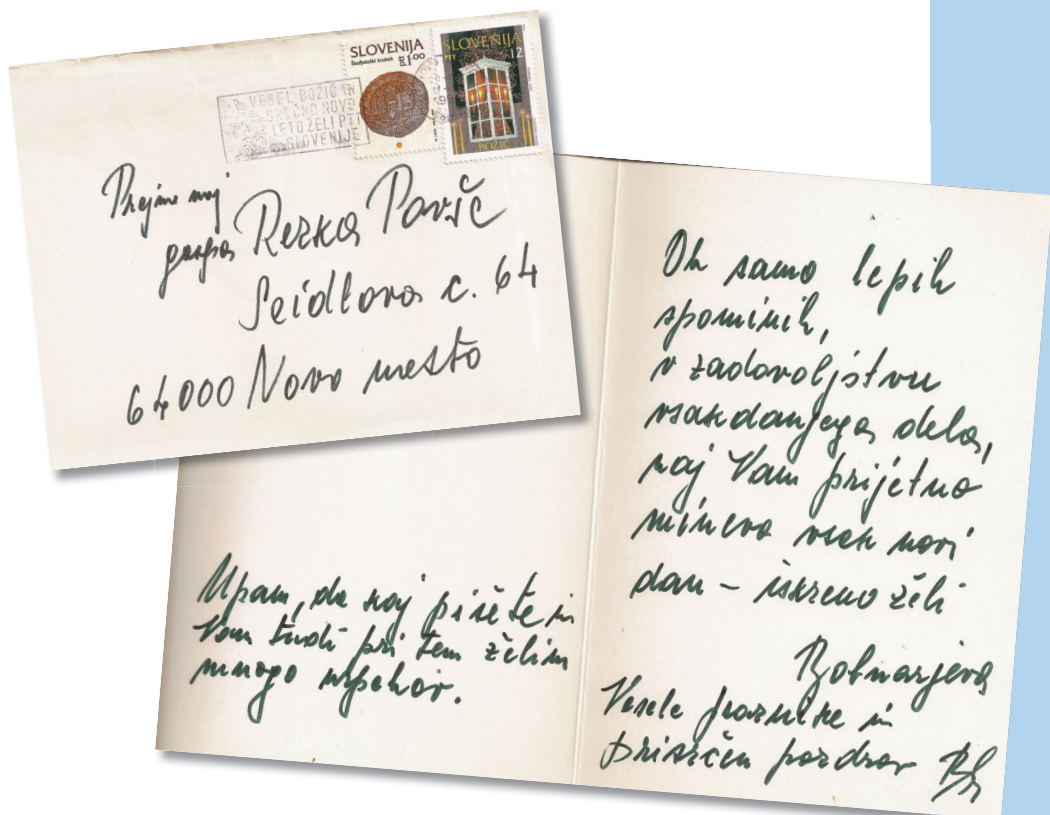
Morda je k njeni odločitvi pripomogla nekoliko tudi moja knjiga Drobtinice, ki sem jo ji ob izdaji poklonila in poslala v Lesce. Napisala sem, da so to knjigo sestavili trije njeni učenci, avtorica, lektor in tiskar. Zahvalila se je in pripomnila, da je vesela uspešnih učencev in da je novomeški Dom počitka res dober dom, če se v njem smejejo. Zapisala je: »Veliko nas bo zaključilo življenje v domu.« Kasneje, ko je že bivala v njem, je omenila knjigo in me povprašala, od kod Jožetu Medletu toliko znanja slovenščine, da je sposoben lektoriranja. Povedala sem ji o Založbi Erro in o lektorstvu zahtevnih knjig dr. Kapša in pristavila, da je Jože dobil odlično izobrazbo že v nižji klasični gimnaziji ob učenju latinščine pri prof. Kasesniku in slovenščine pri prof. Bačrju. Ni komentirala, morda zato, ker nisem omenila, da je tudi ona s svojim podajanjem znanja vplivala na Jožetove zmožnosti.

V času, ko je bila v Domu, sem izdala knjigo Razsuttje jesenskih rož, ki opisuje življenje starostnikov v pesmih in anekdotah. Nesla sem ji knjigo in pismeno vabilo za predstavitev, ki je bila v Domu, in jo vljudno povabila, naj se je udeleži. Ni hotela. Nevsiljivo sem ji omenila, da smo trije njeni nekdanji učenci sodelovali pri izdaji in si zaslužimo njene prisotnosti; njena pasivnost me je trenutno prizadela, a zamerila ji nisem. Imenitne besede bi ji izrekla na prireditvi in bila bi zvezda večera.

Sobo je zapustila samo ob odhodu v jedilnico in kopalnico, vendar je vedela za vse domske trače ter novice in tudi za dogodke po mestu in državi. O mnogih stvareh je hotela vedeti moje mnenje, a sem previdno povedala tisto, kar je želela slišati. Nisem ji nikoli kljubovala ali nasprotovala. Zanimivo je, da ni več brala in ji knjige niso ničesar več pomenile. Z Nežko sva jo vabili na ogled domske knjižnice, za katero sva skrbeli, a ni hotela.

Lase je imela še vedno spletene v figo, bila je zmeraj pokrita z ruto, a čista in urejena. Staranje in bolezen nas preoblikujeta, zato ne smemo nikogar obsojati, da je na stara leta drugačen. Garati je treba, se izgrajevati in truditi, da spreminjamo slabe lastnosti v strpnost že v zrelih letih, ko to še zmoremo, sicer v starost prinesemo navlako, ki se še utrdi in razbohota. Mnogo knjig, ki sem jih prebrala, je opisovalo in me učilo o modrih in dobrih starkah in starcih. Zelo malo sem jih srečala.

Prof. Bobnarjeva me je bila vedno vesela, kadar sem jo obiskala, po navadi dvakrat tedensko. Prosila me je, naj naročim tistim, ki bi poizvedovali o njej in bi jo hoteli obiskati, naj ne hodijo, ker ne želi nikogar videti. Povedala je, da so navalile v Dom že njene prijateljice, a se noče srečevati z njimi, samo z eno ali dvema, a ne prepogosto in ne v večernih urah. »In nobenih nekdanjih učencev!« je bila ostra, »vi pa lahko pridete, kadar želite!« Razumela sem jo. Vse življenje je bila samotnica, zato je želela preživeti preostanek časa sama s seboj, v miru. Zavedala se je, da je nemočna in tega ni želela pokazati drugim. Ko so ji njeni učenci ob obletnici mature, bila je tudi razredničarka, poslali v Dom rože in unikatno kamnito vazo, je bila vesela. Kamnito vazo so ji ob generalnem čiščenju ukradli, kar osebjem ni mogla odpustiti.

S prof. Bobnarjevo sva imeli pisne stike vrsto let že pred prihodom v Dom. Redno sem ji pošiljala čestitke za novoletne praznike. Vedno mi je odgovorila. Shranjene imam. Verjetno se še spominjate njene velike, krepke, močne, čitljive in odločne pisave.

Večkrat sva kramljali. Mnogo zanimivosti iz literarnega sveta sem izvedela. Na fakulteti je bila istočasno z Janezom Menartom, ki ga je zelo cenila. Pripovedovala je o njegovi revščini, da je šel na literarni nastop v izposojenem suknjiču, ker si ga ni mogel kupiti.

Kmalu ob prihodu v Dom je prodala stanovanje na Mestnih njivah. Previdno sem jo nagovarjala, naj knjige, ki jih ima, podari domski knjižnici. Takrat sem bila prostovoljna knjižničarka v Domu in z Nežko bi imeli obilico novega

gradiva za izposojjo stanovalcem. Uspelo mi jo je prepričati, a se ji je v tem času zamerila domska socialna delavka, ki ni imela dovolj posluha za njene potrebe, in z darilom knjig ni bilo nič.

Stanovanje je prepoceni prodala in knjige podarila nekdanji učenki Ani Vidmarjevi iz Šmihela, ki jo je tudi obiskovala v Domu. Mnoge stvari je zavrgla, zlasti dokumente o slovenskem filmu, ki so bili po moji presoji veliko vredni za naš kulturni prostor. Bobnarjeva se je ljubiteljsko ukvarjala s filmom in vodila filmski krožek ter je imela obilo podatkov o njegovem razvoju.

Želela mi je podariti Lamutovo monografijo, a sem jo odklonila, ker je knjiga že bila pri Ani Vidmarjevi, ki bi jo morala vrniti. Zamera bi bila.

Profesorico tudi cenim, ker se je odločila, da bo svoje mrtvo telo darovala medicinski fakulteti. O tem sva se dosti pogovarjali in svetovala sem ji, naj željo zapiše in naj je ne shrani med papirje na dnu predala, ampak naj jo nese v zdravstveno kartoteko, da bodo o njeni poslednji volji pristojni obveščeni pravočasno. Tako je tudi storila, kar je bilo med zdravstvenim osebjem zelo odmevno. Neki domski zdravnik jo je hotel prepričati, naj podari truplo nekemu inštitutu v Maribor. Ni je prepričal. Rekla mi je: »Vse življenje sem se ukvarjala z učenci, naj se na mojem telesu učijo študentje z ljubljanske fakultete!« Namen plemenitega dejanja bi ji moral po mojem mnenju zagotoviti boljše nego in več zdravniške pozornosti, a ni bilo tako. Za mnoge je bila sitna starka, ki je niso razumeli in domski zdravniki so jo po njeni trditvi površno obravnavali, brez izkazanega sočutja in pozornosti.

Tudi oporoko je naredila in mi izročila fotokopijo. A

se je žal vse drugače obrnilo, kot je želela in njene zapisane želje niso bile izpolnjene.

Rojstni dan je imela 8. februarja, na Prešernov dan. Na ta dan sem ji prinesla nagelj ali vrtnico. Bila je ganjena. Darovane rože je zataknila za sliko na steni, tam so ostale dlje časa, dokler jih ob generalnem čiščenju snažilke niso zavrgle.

V Domu jo je obiskoval tudi Marjan Strajnar, njen nekdanji učenec. Obisk ji je prijal in velikokrat mi je pripovedovala o njegovi uspešni karieri.

Z domskim bivanjem ni bila zadovoljna. Starost in bolezen sta jo naredili neprijazno in nejevoljno. Mislim, da je dala življenju več, kot ji ga je vrnilo.

Veliko nas je naučila. Vsakdo se je spominja na svoj način, a njene prizadevnosti za lepoto in pravilnost slovenskega jezika ji nihče ne more oporekati. Kadar kaj napišem, vedno pomislim nanjo, ali bi bila zadovoljna. Bila je avtoriteta in ikona. Se še spominjate, kako smo debatirali o napakah slovenskega pisanja in se smejali skovankam topogledno, dotični, itd.?

Najin prijateljski odnos se je ob koncu izteka njene zemeljske poti počasi ohlajal, morda zaradi njene napredovale bolezni. Začutila sem, naj ne hodim prepogosto, tako da sem jo nazadnje videla deset dni pred smrtjo, ko je nanagloma usahnila. Sedmega septembra 2012 je umrla. Zelo hitro so truplo odpeljali v Ljubljano, tako da se nisem mogla posloviti od nje.

Pohiteli pa so! Takrat ko je želela zdravnika, ga je morala čakati kar nekaj dni!

Ostale profesorje tudi včasih videvam. Ivica Kapeta-

nova je še vedno lepa, stasita gospa, Katica Hočevnar je enaka, kot je bila, Majda Krašovec je nespremenjena. Kadar srečujem te cvetoče rože iz šolskih logov, jih pozdravim in iz njihovih pogledov razberem, da se me še spominjajo.

IZ ARHIVA SPOMINOV

Ob koncu mojega pisanja in razmišljanja so se prismejali še spomini, anekdote iz šolskih dni.

Na deževen dan, ko je lilo kot iz škafa, nisem imela dežnika, a sem se nekako znašla in prišla suha domov v Žabjo vas. Mama mi je prinesla dežnik pred šolo. Zgrešili sva se, zato me je zaman čakala. Iz stavbe je prihitel mlad moški z očali, ki ni imel dežnika. Zasmilil se ji je in mu je ponudila mojega, »da ne bodo lepi gospod mokri«. Skupaj sta šla skozi mesto. Ugotovila je, da »... so prijazni mož profesor Kovač, ki poučujejo matematiko in še razrednik so njene hčerke«. Ponosna je bila, ko je spoznala galantnega in zgovornega tovariša! Kaj sta se pogovarjala, ni povedala, verjetno mu je vso pot težila. Bila sem v skrbeh, kaj mu je o meni »sčvekala«.

Naslednji dan je stopil prof. Kovač med odmorom v razred in vprašal: »Katera je Povšetova?« Ni nas še poznal, ker je bil začetek leta. Vrnil mi je dežnik, se mi nasmehnil in zahvalil. V razredu je vzvalovilo, zato sem povedala zgodbo o posojeni mareli. Marina je rekla: »Imela boš protekcijo!«

Res sem jo imela. V četrtem letniku sem prejela 3 zaporedne cveke v matematiki, nato pa sem pisala šolsko nalogo »za eno kilavo trojko«. Na koncu mi je profesor zaključil matematiko s trojko, a ne zaradi posojenega dežnika.

Kot sem zvedela iz zanesljivih virov, je želel, da izdela četrty letnik s prav dobrim uspehom čim več dijakov iz njegovega razreda, ker ni bilo med nami nobenega odličnjaka. Pri meni je bila ovira za uspeh matematika in podaril mi je trojko. Tudi profesorski zbor je bil za, ker smo bili izredni, vedno pripravljeni poprijeti za vsako delo, v aktivnostih boljši od A-jevcev, zato so nam ob koncu četrtega letnika zaokroževali ocene navzgor.

En cvek sem si pridelala po krivici. Razrednik Kovač je trpinčil pri tabli Marino Plut. Videli smo, da ne more razmišljati, tako jo je bilo strah. Profesor je vztrajal in ji želel na vse načine usmeriti v pravilno rešitev enačbe. Ni šlo. Marina je zmrznila in ni bila več sposobna sodelovati. Profesor se je razjezil in ji rekel: »Povšetova, še zelo se boste morali potruditi, če želite imeti pozitivno!« Zamenjal je priimek, oba sta se začejala s črko P in je meni v redovalnico pritisnil cvek. Nezaslišano!

Bila sem tiho in še vedno pomnim nezaslužene enke. Nič hudega! Že zgodaj sem se naučila prejemati klofute, kar je bila dobra šola za življenje.

Ob pisanju besedila sem večkrat pogledala tudi v album s fotografijami, ki ga prinesem vsakokrat na srečanja. Opazila sem, da ni natančno urejen in da so slike pomešane, s 30. obletnice v 35. obletnico in obratno. Tudi datumi niso zapisani, da bi se dalo jasno razbrati, kdaj so nastali posnetki. Ko je na nekem srečanju Majda Dularjeva spraševala Tilko: »Kdaj je že to bilo?«, ji je Tilka odgovorila: »Poglej se na fotografiji, v kaj si bila oblečena, in se boš spomnila ter ugotovila!« Res je! Po obrazih se nismo spremenili, zato se lahko ločimo le po oblekah. Tilka je znala vedno pametno in praktično razmišljati.

Eno izmed najlepših vabil je bilo poslano za 30. obletnico mature, ki smo jo proslavili 11. junija 1994 na Bregu. Tiskar Tone je natisnil na priložnostno ovojnico, na kateri je že odtisnjen emblem 500-letnice Kolegiatnega kapitlja v Novem mestu, in prva podoba Kapitlja, še naš znak »4. b ESŠ 30 let 1964–1994«. Na znamki je Tintorettova slika sv. Miklavža v glavnem oltarju s priložnostnim žigom. Kuverte sem rezervirala na pošti že preden so prišle v prodajo, ker bi zaradi navdušenih filatelistov takoj pošle.

Zdelo se mi je, da sem vrgla relikvije v poštni nabiralnik, ko sem oddala vabila. Vse sošolke so se oglasile, ko so prejele obvestilo, le Nežka Nemanič ne. Njej sem poslala povabilo v službo. Ko sem jo poklicala, je povedala, da ni ničesar dobila. Menda so se v službi takrat reformirali in selili, zato ji nevestni poštar kuverte ni izročil. Hudo sem se razjezila. Poklicala sem šefa odpreme poštnih pošilk

novomeške pošte in ostro urgirala. Nekaj se je opravičeval in jecljal, da mi bo povrnil škodo. In res. Naslednji dan sem dobila 4 priložnostne znamke in opravičilo. Še danes jih imam. Kje pa je priložnostna kuverta? Butec frdamani! Grdo me je opeharil, jaz sem pa kar potrpehla. Verjetno se moji sošolci ne zavedajo, da ima kuverta zaradi priložnostnega žiga in znamke za filateliste trajno vrednost.

Še en spominček je zasijal.

Na ustnem delu mature nas je nekaj A-jevcev in B-jevcev čakalo na vrsto, da bomo še zadnjič pred strogo komisijo. Razgret in zanesen kot razposajen svat, se je Jože Bratkovič prismejal iz razreda, kjer je že opravil zagovor. Vprašala sem ga, kaj so ga spraševali. Odgovoril je, da tudi o rudarskem prispevku, a ni vedel, da so ga to leto ukinili. Tudi jaz sem o tem prvič slišala. Kmalu sem bila na vrsti. Sergej Thorževskij, ki je bil predsednik komisije, me je med drugim tudi vprašal, kaj je rudarski prispevek. Kako ne bi vedela, ko mi je že Jože povedal, in da davka letos ni več. Tudi zaradi teme, ki sem jo izbrala za maturitetno nalogo Ekonomski položaj idrijskega rudarja skozi stoletja, me je profesor bolj podrobno potipal. Šlo je kot po maslu. Ravnatelj Grogl me je tudi povprašal, zakaj sem izbrala nalogo o idrijskem rudarju. Iz mene je zletela zgodba o škafarju, ki se mu je napolnil v idrijskem studencu čez noč poln škaf srebra, o železni krogli, ki ne more potoniti v srebru, o bratovskih skladnicah, prvih oblikah socialnega zavarovanja v kranjski deželi, in tudi o meni, deklici iz Žabje vasi, ki se je nekoč v osnovnošolski koloniji zagledala v pravljичni svet idrijskega podzemlja, polnega škratov »perkmandeljcev«. Profesorji so bili zadovoljni in jaz odrešena. Zaobljubljeno svečo pri franciškanih za srečno opravljeno maturo je namesto mene prižgala mama.

Nežka je v svojem priporočilu za sodelovanje v zborniku in navodilu, kaj naj napišemo, poudarila, da naj povemo čim več o sebi v današnjosti, zato sem se verjetno preveč razpisala o minulem. Astrološko znamenje Bik se rado vrača v otroška leta, na zelene pašnike mladosti, ki jih nikoli ne pozabi.

Dodajam še kratek opis svoje osebnosti:

- *astrološko znamenje*: bik – 2. dekada (kot Tina Maze),
- *teža*: 61 kg,
- *višina*: 165 cm,
- *najljubša jed*: ajdov kruh,
- *najljubša pijača*: rdeče vino – suho,
- *najljubša knjiga*: pesniška antologija Orfejev spev,
- *najljubši slovenski pisatelj*: Ciril Kosmač,
- *najljubši svetovni pisatelj*: Fjodor Mihajlovič Dostojevski,
- *najljubši pesnik*: čilenski pesnik Pablo Neruda,
- *najljubša žival*: žaba, (anura; gr. beseda) zaradi Žabje vasi,
- *najljubša rastlina*: cvetoča ajda,
- *najljubši pevec*: Aki Rahimovski (Parni valjak),
- *zdravje*: nad slovenskim povprečjem,
- *mesečni dohodki*: pod slovenskim povprečjem,
- *veroizpoved*: duhovno neopredeljena,
- *zakonski stan*: srečno ločena,
- *premoženje*: pod slovenskim povprečjem,
- *dosežek v življenju*: samost.

Čeprav kronika našega razreda ne zahteva podrobnih vpogledov v naša življenja, preberite pesem, ki jo je zapisala Svetlana Makarovič. Zvedeli boste še nekaj o meni.

ROMANCA O ŽABAH

*Pred davnimi leti in daleč od tod
živela princeska je mlada,
vsak dan se vsaj enkrat spustila je v jok,
ker princa imela bi rada,
nekoč je vsa žalostna zrla v vodnjak,
kar žaba iz vode poskoči,
princeska pomisli - to princ je zaklet!
Pa brž se pogumno odloči,
pa žabo poljubi iz vsega srca,
četudi žival je nečista,
pa čaka, da princ bo poskočil iz nje,
a žaba - še zmeraj je ista!
Pa vendar deklič ne odneha za nič,
obišče še druge vodnjake
in dan za dnem v mislih na princa iz sanj
poljubljala žabje je spake,
a žaba je žaba in princev ni več,
princeske pa tudi iz mode,
dekletom, ki iščejo princa iz sanj,
pa pravimo danes prismode.*

Mimogrede: s Svetlanino pesmijo prof. Bobnarjeva ne bi bila zadovoljna. V njej je šestkrat uporabljena besedica *pa*, kar profesorica ni dovoljevala in jo je vztrajno črtala iz naših spisov. Povedala je, da je *pa* zoprna beseda, ki poudarja nasprotje s prej povedanim, in je ne bomo znali pravilno uporabljati, zato je naj ne rabimo. Še vedno se je v pisanju izogibam. Seveda beseda *pa* v tej besedni in miselni zvezi poudari ironično vsebino pesmi in popolnoma ustreza. Bobnarjeva je še nadaljevala, da ji je najbolj zoprna črka abecede črka P. Dijakinje Pirc, Plut, Polovič, Povše smo mrko zrle v šolsko klop...

Nedavno sem prebirala Antologijo slovenskih pesnic in zasledila v njej pesem Cilke Žagar, sestre naše sošolke Anice Barbič. V Avstraliji je Cilka priznana pisateljica in pesnica. Piše o življenju iskalcev opalov in zgodovini domorodcev. V slovenščini sta izšla roman Barbara (1995) in zgodba Magdalena med črnimi opali (2000). V pesmih obravnava obremenjenost z medvojno in povojno zgodovino, ter izraža tujstvo, izkoreninjenost in mladostne spomine. Naj bo v Zborniku zapisana njena pesem v spomin na sestro Anico Barbič, ki je, tako kot ona, odšla v tuji svet! Pripominjam, da v pesmi niso postavljene vejice, ki bi jih ortodoksni slavist in lektor naredila. Novejša poezija izpušča ločila in modernistično pristopa k zapisovanju pesniških izdelkov.

BESEDE

*Veliko besed sem že pozabila
veliko novih sem posvojila
a kadar srce vriska
ali joka
nimam besed.*

*Besede so jasne in stezice
so ostale doma
in vse ki so rodile v
mladostnem upanju
so se v tujini zgubile.*

*Dolarje ti pošiljam mama
dolar pozna ves svet
a ti
pošlji mi besede
ki grejejo poti
v tujini.*

Naj tudi nas ogrejejo besede iz Zbornika in naj nam srce vriska ali joče ob spominih na prehojene stezice iz šolskih dni!

Šance - del ohranjenih šanc je danes viden pod kapiteljsko cerkvijo.

Angelca REŠETIČ - CEROVŠEK

ŽIVLJENJE GRE SVOJO POT

Hitro, prehitro se zvrstijo leta, polna življenja. Od mladosti, do predanega dela ob otrocih, napolnjena z drobnimi trenutki vsakdanjih obveznosti in sestavljena iz mnogih bogatih dni.

Dano mi je dočakati ta jubilej, 50-letnico mature. Priložnost za praznovanje in obujanje spominov na srednješolska leta je darilo nam vsem.

V zakladnici spominov so ostali zapisani predvsem lepi trenutki. Ob njih si nahiranim dušo za nov korak. Prilagam nekaj podob iz moje Spominske knjige, ki mi jo je podarila Rezka Povše za rojstni dan, leta 1962.

Mislím, da korak ni več tako lahak, vendar je v meni še veselje do življenja ter tiha skrb za čas, ki ni preveč naklonjen mladim in nas zastruplja z vsemogočimi negativnimi stvarmi.

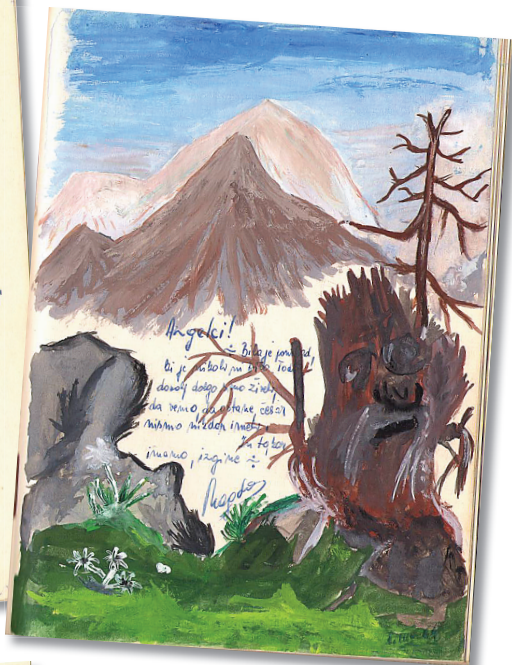
Angelca!

Rekla si, da naj ti napišem in napišem nekaj lepaja
v opravnisko knjigo. Ves, nisi se znanu, ase hste
besede, ki bi jih napisala in Ti z najini mizickela ase
najboljše, pa Ti ne bi pinesle nede.

Angelca, vse Ti bom povedala ase kar zbiru da Tebe
takrat, ko biva samu, ko si biva lahko poslušati o tisti
in naključni: Stežni nva, da zbirina, kaj žineli je lupo!

Novo mesto, 20.7.1964

Rozka

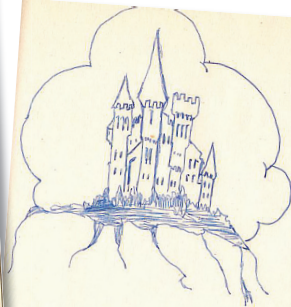
Angelca!

Zvezgaj se mas učili, da smo
možljivi, da moramo biti
dobri, preživeti in da moramo
biti bolji celo svoje ločevanje.

Spominjaj se prijateljice

blge!

Novo mesto, 12.12. - 1964

Leprav živimo v atomski dobi, vsakdo ved zida
gradove v oblaki, četudi je to že dolg stauomodno.
Kotno gradis grad tudi ti, Angelca...

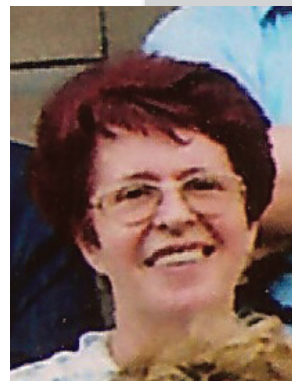
Ne boj se, ne bom Ti ga podala, povem ti samo,
to, da je življenje niračenja radosti in bolečine
in da so mi, ki se sodijo, živijo in umirajo,
afeni kompozisti...

Sofika
Mleica žigler

Novo mesto, 3. julija 1963

Mira

TOMC - BRUMAT

MOJI MLADI IN MANJ MLADI SPOMINI

Po končani osnovni šoli sem šla v Ljubljano na sprejemni izpit za srednjo farmacevtsko šolo. Izpit sem sicer uspešno opravila, vendar nisem bila sprejeta, ker verjetno nisem bila iz »pravega testa« za tisti čas. Tako sem pristala na ekonomski šoli.

Glede na to, da sem po končani ekonomski šoli živela v Ljubljani, se nisem pogosto srečevala s sošolkami in sošolci, da bi z njimi obujala spomine, zato je teh bolj malo. Najlepši spomini na srednjo šolo so bile skupne poti v šolo in nazaj z Nežko. Vsak dan me je v veži naše domače hiše poklicala z glasnim: »Mira«, da sem hitro pritekla po stopnicah in sva skupaj odšli proti šoli. Na poti se nama je pridružila še kakšna sošolka. Pogovori so tekli o domačih nalogah, šolskih nalogah, ki smo jih tisti dan pisali, seveda tudi o tečnih ali manj tečnih »prfoksih«. Po končanem pouku na poti domov pa so bili pogovori bolj sproščeni in smo pri naši domači hiši pod kostanji klepetali o prvih simpatijah tudi uro ali več.

Naša domača hiša na Florjanovem, kasneje Prešernovem trgu, je bila hiša odprtih vrat. Z okna prvega nastropja smo velikokrat občudovali mogočno Kapiteljsko cerkev in njeno zvonjenje. Naša hiša je bila ob slikoviti tržnici pod lepimi, belo cvetočimi kostanji. Avsenikova pesem me spominja na dom:

*Cveteli so beli kostanji
pred hišo domačo spomladi,
z neskončno opojno belino
dehtijo pod našo planino.
Pod krošnjami hiša je stala,*

*z razkošnim se cvetjem bahala,
zdaj prazna je tamkaj ostala,
le veter raznaša bel cvet.*

*Zvabila nas pot je v daljino,
speljala v mesto je sivo,
ob vetru pousod razmetani
vsak zase sedaj smo ostali.*

*Skoz okno ozrem z bolečino
se v pusto betonsko sivino,
na bregu pod našo planino
pa v cvetju kostanji so spet.*

*Kjer kostanj moj cveti,
kjer sto cvetov diši,
kjer veter boža dom,
kjer listje šelesti
po stezi čez polje,
odšel bi rad domov,
med cvetjem pod kostanji
našel bi svoj rodni krov.*

*Cveteli so beli kostanji
pred hišo domačo spomladi,
z neskončno opojno belino
dehtijo pod našo planino.*

Mama je oddajala skladiščne prostore v najem lončarjem iz Prekope, copatarici z Gorenjskega in okoliškim kmetom. Za plačilo je dobila kakšen izdelek ali zelenjavo, ki nam je prav prišla. Zelo redni gosti so bili cigani in be-rači, ki so vedno dobili kakšno odsluženo obleko, pa tudi ocvirke ali drugo hrano. Vendar je bil njihov prostor le na začetku veže, da se mi od njih ne bi našli bolh in uši.

Seveda smo bili otroci tudi nagajivi. Z okna smo opa-zovali ljudi prihajati in odhajati s kino predstav. Nekega dne sva s sestro zavili v škatlo od čevljev neko crkovino in jo pustili na cesti pod našim oknom. Opazovali sva, kaj se bo zgodilo. Starejša gospa je prišla iz kina, zagledala lepo zavito škatlo, pogledala levo in desno, jo pobrala in odhi-tela domov. Lahko si mislite njen pogled, ko je zagledala vsebino škatle.

Moj najbolj priljubljen predmet je bila telovadba (takrat sem tekmovala v teku na kratke proge; tudi z Mar-jano Lubej). Če nisem prišla na trening, me je prof. Glonar prišel iskat kar domov.

Poleg telovadbe sem imela rada strojepis, stenografi-jo, knjigovodstvo, gospodarsko poslovanje in tudi matema-tiko, čeprav je bil prof. Kovač zelo strog in smo se ga vsi bali.

Moja nočna mora je bila slovenščina pri prof. Bob-narjevi. Slovnico, obnove in domače branje sem se lahko naučila, pri prostih spisih pa sem »zablokirala«, saj nisem znala napisati tistega, kar sem čutila. Vedno pa sem z ob-

čudovanjem poslušala proste spise, ki jih je na glas prebrala Povšetova Rezka, pa tudi Nežkine. Tudi zgodovino sem imela rada, če odštejemo tisti del o drugi svetovni vojni. Kadar smo govorili o njej, sem imela občutek, da vsi gledajo vame, saj sem izgubila očeta po osvoboditvi in bila več ali manj zaznamovan otrok.

Še posebno lepe spomine imam na prve šolske ples v šolski telovadnici. Dekleta smo sedela na stolih ob zidu telovadnice in nestrpno čakala povabilo na ples fantov s Kmetijske šole Grm, ker je na ESŠ fantov močno primanjkovalo. Takrat dekleta nismo prva prosila za ples, razen če je bil »damen val«. Poslušali smo plošče: Paula Anke, the Platters, Toma Jonesa, Franka Sinatra, Julia Iglesiasa, Petra Krausa in Conny Froboes, Conny Francis, Pata Boona, Elvira Presleya, Neila Sedacce, Caterine Valente, Deana Martina, Doris Day, orkestra Glenna Millerja in druge.

Takrat dijaki, vsaj kolikor je meni znano, niso hodili po lokalih. Največja zabava je bil šolski ples ali obisk kino predstave. Nekateri filme, kot npr. Ples na vodi, ali glasbene filme z Doris Day in Caterino Valente, sem si večkrat ogledala. Ob gledanju nekega prizora iz filma, ko so jedli čudovite rdeče jagode s sladko smetano, so se mi pocedile sline. Jagod s smetano takrat mi nismo poznali.

Pri prijateljici Zdenki smo skupaj z Nežko, sošolcem Tonetom, še enim Tonetom in Stanetom večkrat poslušali plošče in ob glasbi tudi zaplesali. Te melodije so še danes pravi evergrini.

Živo se spominjam maturitetnega plesa v telovadnici kakor tudi sprevoda po Glavnem trgu. Dekleta smo imele lepe pričeske, oblečene pa smo bile v enake obleke zelene barve. Čevlje (salonarje) smo si nabavile v trgovini Koštane

v Ljubljani. Dolgo časa so bili to moji edini salonarji. Zaključek smo imeli v gledališki garderobi v kinu Krka. Disko klubov tedaj še ni bilo.

Počitnice smo preživljali več ali manj v gibanju. Pozimi smo se sankali od Kapitlja mimo kina Krka ali Dolenjskega muzeja, bivšega Doma JLA in pred Kandijским mostom zavili na Pugljevo ulico in zdrveli skoraj do Krke. Poleti smo se potepali na mestnem obzidju Šancah, Kapitlju, Ragovem logu, ali se kopali na Loki ali na perišču, ki smo ga imenovali »flos«; včasih se je na Krki, na njem pralo. Mama mi je pripovedovala, da so ob petkih, ko je bil pralni dan, na voz naložili čeber »kuhanega perila« in ga odpeljali na »flos«, da so ga tam v tekoči vodi izprali. Moja mama se je naučila plavati na »flosu«. Nekoč je čeber postavila preveč na rob, zato ji je padel v vodo in tok ga je začel odnašati. Brez premisleka je skočila za čebrom, ga ujela in se mimoregrede naučila plavati.

Z bratom Janezom sva prala prazne steklenice pri Moretovih, za plačilo pa dobila krahrle, šabeso, oranžado in sifon. Velikokrat sva po šoli pomagala mami nositi kurjavo na DOZ, kjer je bila v službi, ali pa tam »dratirati« parket. Za nagrado sva včasih dobila najboljšo kremno rezino iz slaščičarne na Glavnem trgu. Na DOZ-u sem skrivoma vabila strojepis na pisalnem stroju, seveda kadar ni bilo v pisarni direktorja Hledeta ali hišnika Medveda

Ker doma ni bilo denarja, smo si končni izlet prislužili z obiranjem hmelja v Srebrničah, »klupiranjem« dreves na Kočevskem Rogu in okopavanjem koruze na Muhaberju. Izlet z vlakom v Sarajevo, Split, Dubrovnik in nazaj preko Reke v Novo mesto je bil še toliko bolj cenjen, ker je bil prislužen z lastnim trudom.

V Lukavcu blizu Sarajevu sta služila vojsko Nežkin brat Peter in moj brat Janez. Z Nežko sva ju šli obiskat. Bili so na »maršu«, 35 kilometrov dolgem pohodu. Zato sva ju morali čakati na »kapiji«. Čez nekaj časa sva ju zagledali, kako sta se z ostalimi vojaki utrujena in ožuljena vračala. Ko sta naju presenečena zagledala, sta kljub žuljem pritekla in naju vsa srečna objela. To je bilo res prisrčno srečanje.

Spominjam se tudi našega končnega izleta. Ker so bile nekatere sošolke (Keber Elica, Pirc Beba, Dular Majda, Kavšek Magda in še kakšna) prave lepotice, ni čudno, da so si jih mornarji z veseljem ogledovali. Nekaj se jih je na končnem izletu zaljubilo v lepe Dalmatince.

Neži nas je naučila deklamirati Lepo Vido v več jezikih. Še zdaj mojim vnukinjam zrecitiram:

*La bel Vida sir mer stala,
sir mer stala, plenis prala.*

ali pa:

*Adin crni muž z ladja stapil
krasnaji Vidočki taku gavaril:
Ja tibja pasmatrajat, djevuškaja mila
ne panajimajem, skaži mnja, kakvaja sila,
da tvoj arganizam njet tak kak je bil.*

Moje vnukinje mi vedno govorijo:

»Babi, povej še enkrat!«

Ker sem eno leto prejemale štipendijo v Saturnusu Ljubljana, sem morala takoj po končani šoli, že 24. junija 1964, nastopiti službo. Z zelo težkim srcem sem odšla v Ljubljano, saj sem bila zelo navezana na domače, predvsem na mamo, ker sem odraščala brez očeta. Ko sem tako

morala oditi »s trebuhom za kruhom«, so me na železniško postajo v Bršljinu spremljali brat Janez in sošolca Neži, Tone in prijatelji, s katerimi smo se veliko družili. Nekaj časa sem hodila domov vsako soboto, kasneje pa vse redkeje. Ob poslušanju naslednje pesmice se mi vedno utrne kakšna solza:

*Vrnil se bom k očetu
v tihi domači kraj,
vem, da na hišnem pragu
srečo dobim nazaj!*

Službo sem začela kot pripravnica v prodajnem oddelku komerciale, kasneje pa napredovala v samostojno referentko prodaje. Prvi meseci so bili za plaho deklet z Dolenjskega kar težki, vendar sem imela srečo, da sem prišla v dobro sredino sodelavcev in sodelavk. Še posebno sem hvaležna moji prvi mentorici Jožici, ki mi je bila kot druga mama. Svojo mamo sem namreč zelo kmalu zgubila, stara je bila komaj 58 let. Z Jožico sva ostali v dobrih odnosih do njene smrti. Obiskovala sem jo tudi v Domu starejših občanov Štepanja vas.

Sorodniki, pri katerih sem stanovala, so bili dobri smučarji in so naučili te veščine tudi mene. Skupaj smo telovadili v TVD Partizan, kjer sem spoznala moža Bruna. On je treniral pionirke, jaz pa cicibane. Tako naju je šport združil. Poročila sva se v Kapiteljski cerkvi in na Rotovžu v Novem mestu.

Najsrečnejša dneva v mojem življenju sta rojstvi otrok: hčerke Mateje in sina Boštjana.

Prvih 7 let sva z možem in hčerkico Matejo živeli v eni sobi v Mostah. Voda in WC sta bila zunaj. Zunaj pa je bila tudi kočica za našega prvega psa ovčarja, ki mu je bilo ime

Princ. Kasneje smo imeli še yorkshira Lorda. Imeli smo tudi papagaja. Ko je imela hčerka Mateja 6 let, nam je papagaj poginil. Hčerka je neutolažljivo jokala. Dejala sem, da ne bo tako jokala niti za menoj. Seveda smo takoj nabavili novega papagaja.

To so bila bolj težka leta, vendar je posijalo sonce in po šestih letih smo se preselili v hiško v Zalog. Kmalu se je rodil še sin Boštjan, malo prezgodaj, z 8 meseci; tehtal je le 2,5 kg.

Ker sem po horoskopu bikica, mi družina zelo veliko pomeni. Imamo tri čudovite vnukinje: Urško, ki je že na fakulteti, in osnovnošolki 12-letno Maruško in 9-letno Živo.

Bil je vroč poletni dan 4. julija 1992, ko sva se z Brunom vračala z izleta iz lepe tirolske vasice Heiligenblut in z Grossglocknerja. Že v ulici so naju pričakali sosodje in vzklikali: »Dobila sta vnukinjo!« Rodila se nama je prva vnukinja Urška. Po upokojitvi sem bila tudi varuška mlajšima vnukinjama, starejšo pa je čuvala druga babica. Še vedno pa konec tedna radi ostaneta pri naju z možem, ker sedaj živiva sama.

Zelo rada se vračam v rodno Novo mesto, saj smo vse tri sestre in brat v zelo dobrih odnosih in večkrat najdemo vzrok za druženje, ker se imamo radi. Vedno grem tudi mimo domače hiše, ki ima sedaj drugega lastnika.

Moja vnukinja Maruška je za domačo nalogo napisala, da je najlepše preživljati prosti čas z družino, ter da je najlepši dan v letu, ko se pri babici (tj. meni) vsi skupaj dobimo na božični večer. Po skupni večerji pojemo božične pesmi, se obdarujemo in igramo družabne igre. Mlajša vnukinja Živa nam zaigra na frulico. Po polnoči čestitamo vnukinji Maruški za rojstni dan, ker je rojena prav na božič-

ni dan. Živa pa se je rodila 20. decembra, zato imamo res pester december.

Prve dopuste smo preživljali z otrokoma v počitniških domovih, pozimi v Kranjski gori, poleti pa na Lošinju. Kasneje pa smo v glavnem kampirali v prikolici v Puli. Vse poletje so bile z nama tudi najine vnukinje.

Sedaj z možem hodiva v planine, gobariva ali vrtnariva. Skoraj vso zelenjavo pridelava za naju, pa tudi za obe družini. Občasno pa se pridruživa upokojujencem na izletih. Ker sem športnica po duši, dvakrat tedensko obiskujem telovadbo, enkrat tedensko pilates in enkrat tedensko angleščino v Centru aktivnosti v Fužinah v Ljubljani.

Rada tudi berem, čeprav moram priznati, da v mladih letih to ni bila moja vrlina. Včasih grem tudi na kakšno prireditev ali predstavo v gledališče. Obvezno pa se enkrat tedensko družimo s prijatelji in kartamo kanasto, včasih tudi tarok.

Lahko rečem, da se imam na jesen mojega življenja lepo in da sva z Brunom ohranila prijateljstvo, ljubezen in skrb za družino. Moje življenje je bogato, ne materialno, pač pa bogato z ljubeznijo mojega Brunčija, hčerke Mateje, sina Boštjana, zeta Rajka, snahe Sonje in vnukinj Urške, Maruške in Žive. Vso ljubezen jim skušam tudi vračati in upam, da mi to uspeva v največji meri. Da bi mi to uspevalo vsaj še nekaj časa.

Lehnjakovi pragovi - reka Krka je v svojem gornjem toku znana po slapovih, ki se bistra voda peni preko pragov iz vodotopnega apnenca – lehnjaka.

Tone VESEL

POSTAL SEM TISKAR

Minilo je 50 let, odkar smo se razšli, vsak po svoji poti. Na vsak način naj bi ob tej obletnici tudi jaz kaj napisal. Vsi vedo, da mi je bilo pisanje največje breme in nujno zlo že v šoli, za nameček oziroma za kazen sem pa še v službi moral kar naprej nekaj pisati: prošnje, zapisnike, pogodbe...

Sprašujem se, kaj naj bi napisal ob tej častitljivi obletnici? Dosti tega se je verjetno z vsakim od nas zgodilo, veliko dobrega, a tudi slabega. Kakšna so bila pričakovanja v življenju, ki je bilo pred nami in kaj se je potem z nami dejansko dogajalo.

Da bom kdaj tiskar, nisem niti sanjal. In kako se je to začelo?

Ko sem končal šolo, sem se zaposlil pri Pionirju. Moje prvo delo je bilo kupovanje zemljišč za stanovanjsko gradnjo, nadaljeval sem z delom v propagandi in nazadnje vodil gradnjo stanovanj za trg. Leta 1982 sem postal »prvi keramičar« v Novem mestu, prevzel sem Pionirjev TOZD Keramika, ki je bila v obupnem stanju. Tehnologija proizvodnje peči je bila stara 80 let, taka, kot jo je leta 1900 vpeljal njen ustanovitelj gospod Klemenčič. Polagalci keramičnih plošč

čic niso imeli niti osnovnega orodja za polaganje.

Tistega leta je država sprejela nekakšen čuden zakon, s katerim je prepovedala nabavo osnovnih sredstev. Ker smo orodje in stroje nujno potrebovali, da smo lahko sploh delali, smo reševali zadeve tako, da smo kupovali orodja, račun pa je bil napisan za ploščice ali drug pomožni material. Ravno v tistem času pa sem bral v časopisu, kako so nekega direktorja obsodili in ožigosali kot največjega zločinca, ki je počel nekaj podobnega: kupoval je devize na črnem trgu, da je lahko kupil reprodukcijski material in s tem omogočil redno delo državnega podjetja. Kot odgovorno osebo v podjetju bi me čakala podobna usoda, če bi nas odkrili. Zato sem se odločil, da podjetje zapustim. Deležen sem bil ogromno kritik, zakaj sem se odločil zapustiti družbeno tako cenjeno delo direktorja za delo obrtnika.

Doma sem že kaki dve leti imel »knaker«, s katerim sem »tiskal« zlati tisk na plastične pokrovčke za kozmetiko. Tako sem leta 1986 odprl redno obrt in postal »tiskar«.

Prva leta smo tiskali predvsem na plastiko, kasneje smo začeli tudi s tiskom papirja, s plastiko pa smo postopoma prenehali. Danes 16-članski kolektiv tiska v glavnem navodila za zdravila, samolepilne etikete, prospekte, plakate in seveda knjige.

Leta 2010 smo se preselili v Šmihel - Košenice v nove prostore in tako sem se po več kot 40 letih zopet vrnil v neposredno bližino moje rojstne hiše.

Vedno sem si želel, da bi se na stara leta ukvarjal z amaterskim slikanjem, pa ta čas še ni prišel. Za test sem narisal sliko mojega vnučka, ki žal živi 9000 km daleč in ga vidim zelo redko. Slika pa je vedno ob meni.

Vnuk Adi, naslikal Tone Vesel

Dolenjski muzej - ustanovljen je bil leta 1950 in predstavlja preteklost Novega mesta in velikega dela Dolenjske.

Fanika VIRANT - KOVAČ

SPOMINI NA SREDNJEŠOLSKA LETA

*Ni bilo bogastva, izobilja tudi ne,
a otroci zdravi, srečni smo bili naduse.*

Tone Rus

Izhajam iz številne kmečke družine. Živeli smo skromno, v medsebojnem spoštovanju, ljubezni, potrpežljivosti in bili smo hvaležni za vse kar smo imeli.

Starši so si zelo prizadevali, da so nas spravili do kruha. Po končani osemletki sem odšla v srednjo šolo v Novo mesto.

Spominjam se:

- Da me je mama s solzami v očeh spremljala do vlaka, ko sem šla od doma.
- Da sem prišla v internat na Kapitelj, kjer je bil vhod skozi črno kuhinjo.
- Da smo imeli umivalnico in WC v pritličju, sobe in učilnico pa v 1. nadstropju .
- Da smo imeli toplo vodo za tuširanje enkrat na teden.

- Da so bila pozimi v sobah okna okovana z ledom, ker v njih nismo kurili.
- Da smo se morale navaditi potihno učiti, kar je bilo v začetku zelo težko.
- Da so bila dekleta iz višjih letnikov do nas zelo prijazna in ustrezljiva, tudi pomagala so nam pri nalogah, če je bilo potrebno.
- Da smo v internatu bile iz raznih krajev: Štajerske, Dolenjske, Notranjske in Bele krajine, zato smo se veliko smejale zaradi narečij.
- Da smo imeli pouk popoldan – tudi ob sobotah.
- Da smo hodile domov enkrat na mesec, po denar.
- Da je bilo v začetku veliko domotožja.
- Da sem dobila prvi cvek pri gospodarskem poslovanju, potem so me dekleta iz 2. letnika potolažile.
- Da sem šla v maškare. Mira me je povabila domov in me oblekla v kavboja – v bratova oblačila.
- Da smo šli na pohod Ob žici okupirane Ljubljane. Ker nisem imela primernih čevljev, sem si jih sposodila, nazaj pa prišla ožuljena.
- Da smo imele prepoved hoditi v cerkev, kljub temu smo na skrivaj šle k polnočnici.
- Da sem imela plašč predelan iz moške suknje, v 2. letniku pa mi je sestra v starinarni kupila lep rdeč plašč, ki sem ga nosila do konca šolanja.
- Da smo se prehranjevale v dijaški kuhinji. Jedla sem vse razen špinače. Kasneje sem se tudi na to navedila, ker bi v nasprotnem primeru ostala lačna.
- Da smo od 2. letnika naprej živele v internatu v Bršljinu – 45 m dolgi leseni baraki.
- Da smo lahko televizijo gledali samo ob koncu

tedna.

- Da smo ob nedeljah popoldne dobile gramofon s ploščami in smo plesale same med sabo.
- Da smo ob nedeljah imeli ples tudi v telovadnici gimnazije in v menzi pri Pionirju, vendar se teh plesov nisem udeleževala, ker nisem imela primerne obleke.
- Da smo v 3. letniku imeli novoletno zabavo in ples. Igrali so fantje z učiteljišča – do 6. ure zjutraj. Ker nam to ni bilo dovolj, smo s plesom nadaljevali popoldan (z gramofonom in ploščami).
- Da smo se v prostem času igrale razne družabne igre.
- Da sem se v internatu naučila sekati drva.
- Da smo internatarke imele matematične naloge vedno narejene.
- Da smo šle pozimi večkrat spat z mrzlimi nogami in z mrzlimi smo tudi vstale, kljub temu da smo imele vojaške odeje.
- Da so nam enkrat podaljšali zimske počitnice za en teden, ker je zapadlo zelo veliko snega.
- Da smo imeli v vseh letnikih obvezno enomesečno počitniško prakso.
- Da smo v 4. letniku z dovoljenjem vzgojitelja lahko šle v kino.
- Da mi je mama dala s seboj kruh in črno redkvico – za nekajdnevni zajtrk.
- Da nam je vzgojitelj prinesel kozarec ananasovega kompota. Takrat sem ga prvič jedla.
- Da smo šle na avtostop v Zagreb po čevlje za maturo.
- Da smo šli v Mursko Soboto na »ekonomijado«.

Šla sem kljub temu, da sem vedela, da bomo po neprespani noči pisali knjigovodsko nalogo. Zadnja knjigovodska naloga in prvi cvek pri tem predmetu. Mursko Soboto sem pa le videla.

- Da smo se za maturo intenzivno pripravljale. Ne-katere smo vstajale že ob petih zjutraj, ravno ko je v vojašnici zaigrala trobenta.
- Da smo vse imele za maturo lepe turkizno zelene obleke.

Štiri leta so hitro minila. Bilo je lepo, večkrat tudi težko. Svoja najlepša leta sem preživela v internatu, kot v eni veliki družini, med preprostimi, sebi enakimi. Zato hvala vsem sošolkam in sošolcem za lepe in manj lepe dni, ki smo jih skupaj preživeli.

MOJA DRUŽINA

*Tu je moj dom, tu sem doma,
tu je del mene, del mojega srca...*

Aleksander Mežek

Kakor se ptice lastovice vračajo v svoje staro gnezdo, tako sem se tudi jaz, kasneje z družino, vedno rada vračala domov.

DOM – to ni samo hiša, pač pa kraj, kjer se čutim sprejeto, kjer vlada pristna človeškost, radost in veselje.

Tudi po smrti staršev smo z brati in sestrama ostali v dobrih, prijateljskih odnosih.

Del vsega tega je ostalo tudi v meni. Z možem sva si

ustvarila družino in zgradila dom. Priznam, da ni bilo lahko. Življenje je kljub vsemu trpljenju vznemirljivo, lepo in ljubeznivo, polno imenitnih dogodivščin, a tudi zelo sivo. Vsako življenje se na koncu izteče. Naša dolžnost pa je, da mu dodamo cvetke ljubezni in spoštovanja.

Ni mi dano, da bi jesen življenja preživela z možem. Umril je, ko bi ga otroci najbolj potrebovali. Samo starejši sin je bil takrat že »pri kruhu«. Hčeri sta študirali v Ljubljani, mlajši sin pa je bil še v osnovni šoli. Ob takih življenjskih prelomnicah postane človek modrejši – začne gledati bolj s srcem kot z očmi.

Vedno sem si želela, da bi tudi moji otroci ostali dobri in da bi znali dobroto deliti z drugimi, da bi znali živeti v upanju in zaupanju.

Vsi štirje moji otroci so danes poročeni in imajo družine. Nagradili so me s številnimi vnuki in vnukinjami. Najstarejša ima 21 let, najmlajši pa eno leto. Vse imam zelo rada. Večini sem bila redna varuška, nekaterim le občasna. Trenutno redno pazim na desetega vnuka. Vesela sem, da lahko pomagam, kolikor je v mojih močeh. Pogosto pomagam pri prevozih na razne popoldanske dejavnosti. Sedaj imam za vnuke več časa, kot sem ga imela za svoje otroke.

Novo mesto - center nekoč...

... in Novo mesto - center danes.

40. OBLETNICA MATURE

2004 - 40. obletnica

*Ustavi se jesen,
naj bo pomlad!
Naj metulj spomina,
mladosti svat,
prileti v srce
nam vasovat!
Naj razcveti nageljnov se cvet,
in pride vanj
mladosti ptica pet!*

Zberimo
se v soboto, **12. junija 2004 ob 17. uri**,
pred Osnovno šolo Katja Rupena,
kjer se je pred 40 leti končala naša skupna pot!

Program srečanja:

- ob 17.00 - ogled nekdanjih prostorov ekonomske šole
- ob 17.30 - sprehod čez Novi trg do Kapitlja
- ob 18.00 - ogled nekdanjega internata in multivizije o zgodovini proštije
- ob 19.30 - večerja v restavraciji Breg

Po večerji predstavitev našega skupnega
ZBORNIKA SPOMINOV in druženje do jutra.

SREČANJE NA BREGU

V soboto je bil lep dan, čeprav so obljubljali dež. Z ravnateljico osnovne šole, smo bili dogovorjeni, da nas bo peljala v naš nekdanji razred.

Zbirali smo se postopoma in največ veselega prese-nečenja je požel Vili, ki je bil prvič med nami po 44 letih. 19 se nas je zbralo in šli smo po šolskih hodnikih in stopnicah do razredov, kjer smo nabirali učenost v letih 1960–1964. Stali smo v razredu prvega letnika in ugotavljali, kje je kdo sedel, obenem pa modrovali, da so nam razredi ostali v spominu kot veliko večji.

V razredu, ki je bil naš zadnje leto, smo se posedli v klopi in prisluhnili ŠOLI, ki nas je pozdravila skozi Rezkinе besede. Vzdušje v razredu je bilo prisrčno, spet smo se počutili kot mladostniki, pred katerimi se odpira svet.

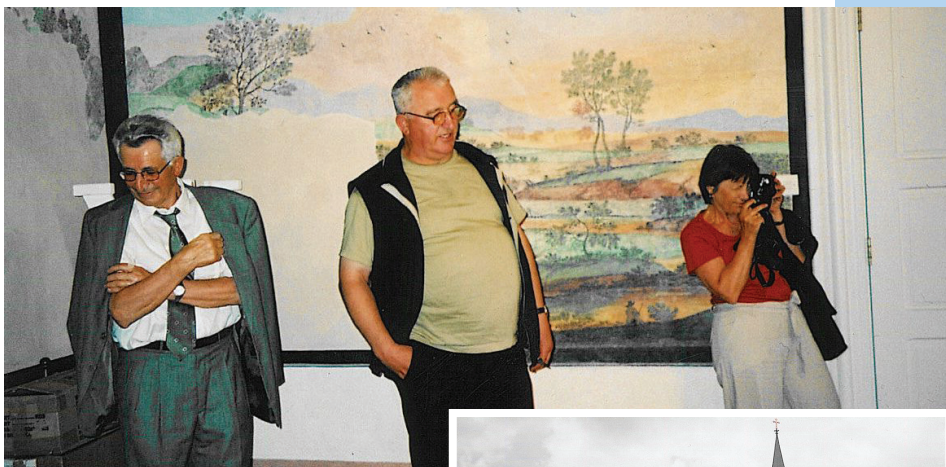
Tudi gospa ravnateljica nam je naredila kratek nago-vor, saj je tudi za šolo pomembno, da se njeni dijaki kdaj vrnejo in sedejo v klopi, pa četudi samo za nekaj minut. V Osnovno šolo Center zdaj hodi nekaj več kot 600 otrok in šola ima dušo. Vsa je poslikana in prijetno obarvana, v veži pri vhodnih vratih so v vazah celo sveže cvetlice, ki pouda-rijo domačnost, razigranost in življenje.

Kar težko smo se ločili od razredov in se napotili proti Kapitlju. Gospod Lap nas je pričakal in všeč mu je bilo, da smo točni. Popeljal nas je po hladnih hodnikih mogočne-ga proštjskega poslopja. Pripovedoval je, kakšno je bilo stanje pred prenovo, oziroma takrat, ko je bil v proštiji še internat, kjer so tudi naša dekleta imela vsaka svoj kotiček. Sredi prenovljene sobe z na novo odkritimi freskami je prošt začel peti pesem Zabučale gore in vsi smo se pridru-žili njegovemu močnemu glasu.

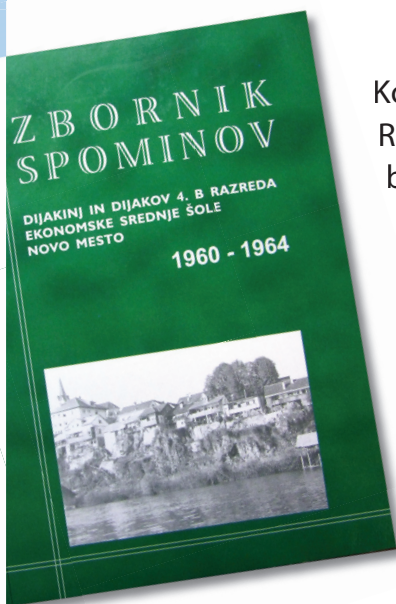
Ogledali smo si multivizijo o zgodovini Kapitlja in celotnega območja, ki mu je cerkev na griču dala svoj pečat. Trenutno prenavljajo tudi zvonik kapitelske cerkve, ki je ves obdan z zidarskimi odri.

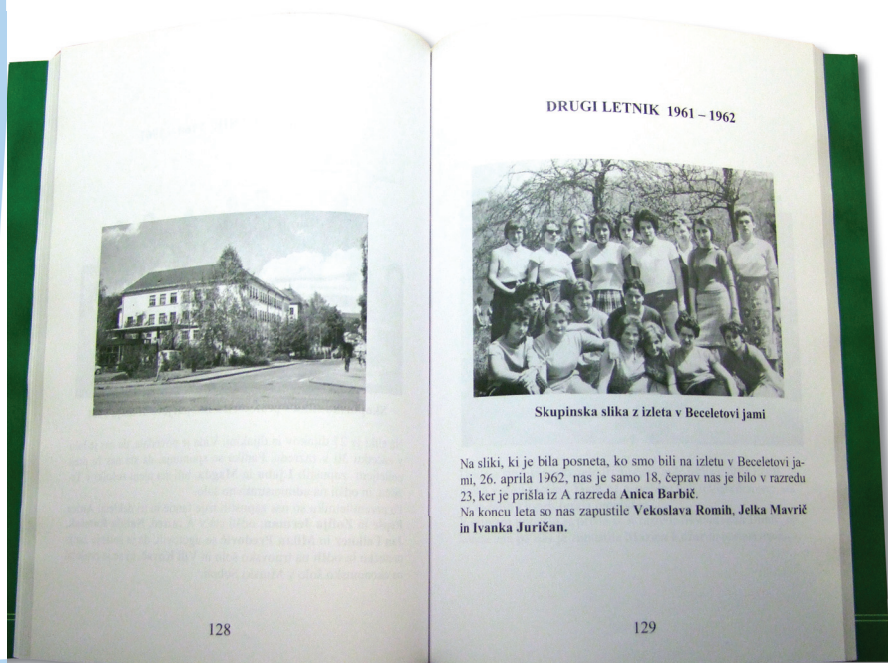
V Gostišče Breg smo prišli okoli pol osmih in tam sta nas že čakala Tone in Angelca. Bili smo vsi, razen Olge, ki leži doma z vročino in kašljem. Najprej smo spili pisane koktajle, potem pa se lotili hrane. Letos smo se prvič odločili za topli bife in vsem je bilo všeč, da smo si sami izbirali pestra in dobra jedila.

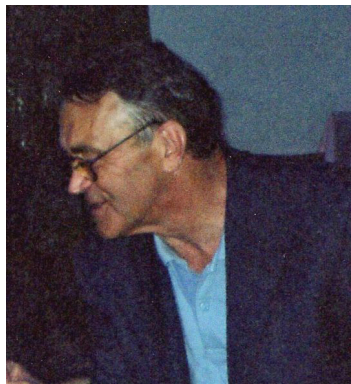

Ko smo potešili prvo lakoto, je Rezka povedala nekaj uvodnih besed in predstavila naš Zbornik spominov. Vsi so bili navdušeni nad tako lepo opremljeno knjigo. Tiskarna Vesel se je res potrudila in njen šef Tone se je držal tako ponosno, zdi se, da je kar zrasel nekaj centimetrov. Tudi Jože je bil deležen pohval za svoje lektorsko delo.

Zbornik je lahko nastal le s sodelovanjem vseh, čeprav nas je bilo nekaj, ki smo se morali malo bolj zagristi v delo, a je bilo vredno.

Prof. Kovač in Vili sta bila presenečena nad obsežnostjo in kvaliteto knjige. Vsi so zavzeto listali po zborniku, vsak je hotel biti vsaj nekaj časa sam s knjigo, ki jo je pomagal ustvariti.

Pogovor v Kettejevi sobi ni zamrl do štirih zjutraj.

Bili smo dober razred v času šolanja in dober razred smo tudi danes. Srečanja nam veliko pomenijo in ko se razhajamo, smo srečni, da smo se sestali, in vsak odnese s seboj lepe vtise in hrepenenje, da se spet snidemo.

NEKAJ KRATKIH NOVIC O NAŠIH DEKLETIH IN FANTIH

Rezka Povšetova je v lanskem letu napisala knjigo anekdot Drobotnice, v kateri nastopajo stanovalci Doma starejših občanov Novo mesto.

Elica ima tri vnučke, ki so ji v veliko veselje.

Fanika je ob koncu maja prestala ginekološko operacijo, a je že skoraj popolnoma zdrava, saj je z nami ostala do konca. Je zaprisežen optimist in se veliko smeje.

Ivanka je prišla s Hrvaškega, bila je že na morju in je črna kot zamorček.

Rezika Mirt je še vedno otožna, ko pomisli na pokojnega moža.

Beba se je preselila iz Ljubljane v Piran, zato je imela malo daljšo pot. Prišla je z avtobusom že v petek in se vra-

čala v nedeljo. Prespala je v privatnem penzionu na Grmu.

Tudi za **Anico** Barbič in njenega partnerja sem rezervirala prenočišče na Grmu. Anica je edina od deklet, ki je še v službi, ker imajo v Nemčiji daljšo delovno dobo.

Magda ves svoj čas posveča svojemu bolnemu možu, ki je precej zahteven. Da je lahko prišla na srečanje, se je dogovorila s hčerko, da jo je zamenjala.

Majda živi v Semiču pri prijetnem malo starejšem gospodu in se ima dobro.

Marina je sicer v penziji, a kljub temu vodi knjigovodstvo v moževi firmi.

Tilka je imela pred našim srečanjem veliko dela, ker so v hiši menjali okna.

Mira pazi na vnučka, ki jo je kar pomladil.

Mara je veliko na morju, na Krku, kjer imajo vikend, a je z veseljem prišla na srečanje.

Slobodanka še vedno živi v Metliki, a tudi ona je veliko na morju, v Splitu, kjer ima mamo in sestro.

Angelca je bila v Moravskih Toplicah, vrnila se je šele popoldne na dan obletnice, tako da je prišla direktno na Breg. Toplice sta ji plačala sinova.

Vida pri svojih treh otrocih še ni babica in pravi, da bodo vnuki že prišli, ko bo čas za to.

Nežka Nemanič ima dve vnukinji in pravi, da sta tako brihtni, da jima kmalu ne bo več kos. Rada kleklja in dela na vrtu.

Tone je še vedno šef v svoji tiskarni in je bil na srečanju zelo dobre volje.

Jože tudi še dela, ni povedal, kdaj bo šel v pokoj.

Prof. Kovač se izredno dobro drži. Star je 73 let, pa mu ne bi nihče prisodil, ker je izredno vitalen in bister.

Vili je davčni svetovalec v Murski Soboti in je še vedno aktiven.

Olga je bila edina manjkajoča.

Neži But imam kar naprej veliko dela; čeprav nimam vnukov, mi ni nikoli dolgčas.

ZBORNİK SMO POSLALI DEVETIM PROFESORJEM

Na naša srečanja povabimo vedno samo razrednika, drugih profesorjev ne, Zbornik pa smo poslali vsem, ki so omenjeni v naših spominih in imamo njihove naslove. Zbornik skupaj s kratkim pisemcem so prejeli profesorji, ki so nas učili:

- gospodarsko poslovanje Edvard Grögl,
- slovenščino Milka Bobnar,
- nemščino Malči Recelj,
- angleščino Katica Hočevnar,
- telovadbo Jože Glonar,
- korespondenco Ivica Kapetan.
- statistiko Stane Škufca,
- knjigovodstvo Majda Krašovec,
- knjigovodstvo Janez Zafred.

Spoštovani!

V začetku junija smo se ob 40. obletnici mature sestali dijaki in dijakinje 4. b razreda Ekonomske srednje šole Novo mesto. Naš razrednik je bil profesor Kovač.

Zbrali smo spomine in slike iz obdobja šolanja in nastal je Zbornik spominov. Ker ste tudi vi del naših spominov, vam pošiljamo Zbornik, ki vam bo morda priklical davno pozabljen spomin na dva fanta in osemnajst deklet iz 4. b razreda.

Prav lepo vas pozdravljamo!

Zbornik sem nesla Milanu Marklju, novinarju Dolenjskega lista. Pohvalil je knjigo in rekel, da kolikor on ve, smo edini maturanti, ki smo se spomnili kaj takega. Napisal je prijeten članek o našem Zborniku. Naj ljudje vedo, kaj zmore 4. b ESS, generacija 1960–1964!

Zbornik dijaških spominov

Knjiga ob 40-letnici mature 4. b razreda ESS

DOLENJSKI LIST 15. julij 2004

NOVO MESTO - Začetek poletja je čas, ki se v življenju marsikoga trajno zapiše s spomini na zaključek šolskega leta in na tisti veliki dan, ko je končal srednjo šolo in z maturo dočakal zrelost. Generacije nekdanjih srednješolcev ohranjajo ta spomin na srečanjih, ki jih bolj ali manj redno prirejajo ob obletnicah mature. Iz leta v leto starejši in iz leta v leto bolj izkušeni v dobrem in slabem, se na njih razgovorijo o dnevih vihrave mladosti v šolskih klopeh. Višja ko je obletnica mature, redkejšo so njihove vrste, manj je spominov in manj tistih, ki bi jih pripovedovali in poslušali.

Dijakinje in dijaka 4. b razreda novomeške ekonomske srednje šole, ki so kot tretja generacija te šole maturirali leta 1964,

torej pred okroglimi štiridesetimi leti, so se odločili, da jim leta in naravni zakoni minevanja ne bodo izbrisali spominov. Po modrosti starega izreka, ki človekovo dolgovčnost vidi v njegovem delu, potomstvu in ustvarjalnosti (vsako naj bi v življenju posadil drevo, imel otroka in napisal knjigo), so prišli na zamisel, da izdajo zbornik, v katerem bodo s spomini in drugim trajno zabeležili čas, ko so dozorovali v šolskih klopeh. Pobuda sta vzeli v svoje roke Nežka But (roj. Cigler) in Režka Povše ter zbrali in zapisali svoje ter spomine drugih, dodali še nekaj zanimivih drobcev, sošolec Jože Medle je gradivo lektoriral, Tone Vesel pa knjigo, ki jo je oblikovala Nežka But, natisnil v svoji tiskarni. Tako je zbornik spominov, verjetno prvi te vrste na našem območju, letos ob 40-letnici mature 4. b razreda Ekonomske srednje šole izšel.

Knjiga je zanimivo branje, saj v nji niso zapisani le osebni spomini, ampak še marsikaj zanimivega iz časa, ko so se pisci šolali. Tako je popisan običaj predaje ključa in govor, ki so ga sestavili za to priložnost, objavljena je kronika srečanj na obletnicah mature in kronika dogodkov v Novem mestu v času štiriletnega šolanja te generacije, povzeta po prispevkih v Dolenjskem listu. Besedila spremljajo številne fotografije. Zbornik je tako v celoti pisan zbir drobcev, ki na svoj način pričajo o ljudeh in dogodkih, ki postajajo lokalna zgodovina.

M. Markelj

Rezka je oddala članek v uredništvo mesečnika Novi medij, ker pozna urednico Jasno.

OBLETNICA

Dijaki 4.b razreda Ekonomske srednje šole v Novem mestu so v Restavraciji Breg praznovali 40. obletnico mature. Medse so povabili tudi svojega razrednika prof. FRANCA KOVAČA. Vsi so v tretjem življenjskem obdobju aktivni, zato so izdali imeniten Zbornik spominov, v katerem so na duhovit način opisali šolska leta in utrip življenja v Novem mestu v letih 1960-1964.

Pismo in Zbornik sem poslala tudi **Jelki Mavrič**, ki je bila prva dva letnika naša sošolka, zdaj pa že dolgo živi v Zambiji v Afriki.

Ljubljanska TV že nekaj časa predvaja zanimive oddaje Čez planke in prav nekaj dni pred našo 40. obletnico je bila na sporedu o Zambiji. Oddaja je gledalce popeljala v Lusako in pokazala slovensko družino MWALULA. Čisto nepričakovano sem zagledala našo sošolko Jelko Mavrič in pozorno prisluhnila. Zanimivo je, da Jelka govori čisto slovenščino, mož pa govori brez zadrege – malo slovensko, malo angleško.

ČEZ PLANKE – ZAMBIJA
oddaja TV SLO 1 5. 6. 2004

Novinarka: Pri družini Mwalula vedno odmeva glasba Siddharte. Gabrijela Mwalula je Slovenka, ki je v Zambiji poročena že 33 let in je svojega moža Johna spoznala v Sloveniji. Bila je ljubezen na prvi pogled.

John: Bili smo štirje fantje iz Zambije, ki smo prišli študirat v Ljubljano. V prvi letnik sem se vpisal leta 1964, diplomiral sem 1969. Pri Figovcu sta sedeli dve dekletki. Šel sem mimo z dvema kolegoma in dekletki sta se nasmejali. Oči so se ujele, bila je lepa mlada – bomo potem pokazali slike.

Jelka: Zakaj sem se nasmejala? Najina prijateljica je imela fanta iz Tanzanije in zdelo se nama je, da je eden teh fantov prijateljčin fant, zato sva se nasmejali.

John: Slovenska dekleta so bila prijazna z nami, fantje pa ne. Mislili so, da so Afričani prišli po njihova dekleta. Včasih je bilo slabo, bili so malo nervozni.

Novinarka: Gabrijela in John imata štiri otroke. Živijo skupaj, po afriško, z vsemi bratranci in strici. A spomin na dom ostane, včasih je to glasba, pri Jelki pa so rože, slovenske rože, pravzaprav veliko rož, kar plantaža. Iz konjička je ta ljubezen do rož prerasla v dobičkonosen posel.

Jelka: Za Zambijo lahko rečem, da je to nekaj novega. Imam enoletnice, dvoletnice in trajnice. Rože me povezujejo z domom, imam jih od mame. Oživljajo mi spomine na mladost. Spomnim se, kaj je raslo v mladih letih na vrtu, potem pa usklajujem s podnebjem in z rožami od tukaj.

Draga Jelka!

Novo mesto, 20. junij 2004

Ko sem v soboto, 5. junija, gledala oddajo Čez planke, ki je govorila o Zambiji, sem na svoje veliko presenečenje zagledala tebe. Taka si kot pred več kot 40 leti, takoj sem te spoznala. Svet je velik, a istočasno majhen. Na vsakem koščku te naše Zemlje je kak Slovenec, ki živi in uspešno dela v popolnoma drugačnem okolju. Čestitam ti, da tako lepo govoriš slovensko. Očarala si me s svojo ljubeznijo do rož, in pogumom, da jih gojiš za okras afriških domov v popolnoma drugačnih vremenskih razmerah, kot jih imamo pri nas.

Kakšno naključje, da je bila oddaja o Zambiji na sporedu tik pred 40. obletnico mature. Ne boš verjela, a je res, da sem v času, ko sem pripravljala Zbornik, večkrat pomislila na vse tiste, ki smo se v šolskem letu 1960 vpisali na ESŠ. Ko sem gledala fotografijo I. letnika, sem se spraševala, kje so in kaj

počnejo tisti, ki iz kakršnihkoli razlogov z nami niso nadaljevali šolanja.

Pomislila sem, da bi ti lahko poslala Zbornik, saj si tudi ti del naših spominov in zato sem potrebovala tvoj naslov. Moja hčerka je po e-mailu pisala novinarki Mojci Mavec, ki je takoj prijazno odgovorila in poslala tvoj naslov.

Na praznovanju 40. obletnice mature sem povedala o tebi toliko, kolikor je bilo prikazano na televiziji in povedala, da imam tvoj naslov in da ti bom poslala naš skupni Zbornik. Vsi so se razveselili novic o tebi. Nekaj deklet je tudi gledalo oddajo in vse so te spoznale. Vsi so bili zato, da ti pišem, saj si edina, ki je odšla tako daleč od Slovenije.

V imenu razreda ti pišem kratko poročilo o praznovanju 40-letnice mature, ki smo jo imeli 12. junija 2004 v Restavraciji Breg v Novem mestu.

Srečanje je bilo prisrčno in lepo, vsa naša srečanja so taka. Sestajamo se vsakih pet let. Seveda vedno kdo manjka iz tehničnih razlogov, letos je manjkala le Olga Janežič, ki je zaradi vročine in hudega kašlja morala ostati doma v postelji. Prišel je tudi Kovačev Vili, razrednikov nečak, gotovo se ga spomniš. Z nami je hodil samo v prvi letnik, potem pa se je prešolal v Mursko Soboto. Ko me je prof. Kovač poklical in se prijavil na srečanje, mi je rekel, da si Vili zelo želi videti svoje nekdanje sošolke in sošolce in tako sem mu poslala vabilo. Bil je zelo srečen, ko je bil med nami. Iz tistega drobnega fanta je zrasel čeden možak, ki je zelo podoben svojemu stricu, prof. Kovaču.

Dobili smo se pred šolo in si ogledali naše nekdanje razrede nad telovadnico osnovne šole. Razredi so se nam zdeli majhni, vsi smo imeli v spominu velike prostore. Težko smo se ločili od razredov, ki so prebudili mnoge spomine.

Na šolskih stopnicah smo se slikali, potem pa odšli na Kapitelj, kjer nam je gospod prošt razkazal prenovljene prostore, ki z ničemer ne kažejo, da je bil v naših časih tam internat. V »vaših« sobah so pod ometom našli freske, ki so zdaj obnovljene in vsem na ogled. Ogledali smo si tudi multivizijo, ki na zanimiv način prikaže zgodovino kapiteljske proštije.

V Restavracijo Breg smo prišli okoli pol osmih. Letos smo se odločili za topli bife, ki nam je omogočil, da smo si naložili na krožnike, kar smo želeli in kolikor smo hoteli. Hrana je bila dobra, kot je vedno na Bregu, natakarja pa prijazna in ustrezljiva.

Ko smo se najedli, sva z Rezko predstavili naš Zbornik. Vsi smo se podpisali tridesetkrat, da imamo vsi podpisane Zbornike in tudi profesorji, ki jim ga bomo poslali, bodo imeli naše podpise. Vsi so bili prijetno presenečeni, da je Zbornik tako obsežen, posebno prof. Kovač in Vili se kar nista mogla načuditi, da smo se spomnili nekaj takega in to v redu izpeljali. Tone Vesel je direktor tiskarne in zato je bila ta ideja uresničljiva. Zbornik je lep, v Veselovi tiskarni so se res potrudili, čeprav je bil narejen tako rekoč zadnjo minuto. Jože Medle je lektor pri novomeški knjižni založbi Erro, zato je bila njegova naloga, da je prevzel lektorstvo.

Upam, da ti bo naš skupni Zbornik všeč in da se boš, ko ga boš prebiral, spomnila tistih dni, ko je bila mladost vsa cvetoča in lepa.

Nemaničeva Nežka se že dve leti uči klekljanja in je za obletnico naklekljala knjigo s številko 40. Sliko smo podarili razredniku. Kovač je z veseljem sprejel dragoceno darilo; zna ceniti klekljanje, ker se je njegova žena pred leti tudi učila te umetnosti.

Zanima me, če kdaj prideš v Slovenijo. Vem, da je pot

dolga in veliko stane, a če boš kdaj prišla, mi piši, mogoče bi se lahko srečala vsaj z nekaj nekdanjimi sošolkami. Z Anico Barbič, ki živi v Nemčiji in ne more vedno priti na obletnico, sva se pred nekaj leti tudi dobili, ko je prišla na dopust v Slovenijo.

Draga Jelka, upam, da ti bo moje pisanje prebudilo nekaj spominov na Slovenijo in na tista leta, ko smo hodili skupaj v šolo.

Prilagam ti slike, da boš videla, kakšni smo zdaj, ko smo več kot 40 let starejši, kot se nas spominjaš.

*Vsi te prav lepo pozdravljamo in upamo,
da se boš kaj oglasila.*

ODZIVI PROFESORJEV NA ZBORNIK

Tri dni po našem srečanju me je poklical prof. **Kovač** in še enkrat zapel hvalo Zborniku in vsem sodelujočim. Rekel je, da se sploh ni zavedal, kako dober razred ima in da je ponosen na nas.

Ko je prelistaval knjigo, se je tudi on spomnil drobnih pripetljajev: spomnil se je, da je imel fička, da mu je pripadalo kadrovsko stanovanje, lahko bi dobil trisobno, pa še v dvosobnega z ženo nista imela kaj postaviti, spomnil se je tudi maturantskega izleta in odgovornosti, da nas bo vse srečno pripeljal domov. Skratka, prof. Kovaču se je zdel Zbornik odličen.

Malči Recelj se je odzvala prva. Poklicala me je po telefonu, tri dni po prejemu Zbornika.

»Zelo ste me razveselili z Zbornikom in prav lepa hvala, da name niste pozabili. Tisti časi so bili lepi in težki hkrati. Ideja, da zapišete spomine, je enkratna in česa takega se ni spomnil še noben razred.

Verjamem, da je bilo ogromno dela, a se je izplačalo. Z veseljem sem prebrala vso knjigo in mislim, da jo bom še večkrat vzela v roke. Niste zapisali samo svojih spominov, ampak ste prebudili tudi moje doživljanje tistega časa.«

Recljeva je bistrega spomina, a žal ima težave z astmo in glasilkami.

Edo Grögl (po telefonu):

»Bil sem presenečen, ko sem prejel vaš Zbornik in vam čestitam. Zanima me, kje ste dobili tako množico podatkov, saj je to izredno zajetno delo. Ali sem vam jaz povedal ime deklice, ki sem ji posvetil sonetni venec?« Povem mu, da si je Rezka zapisovala začetnice, ko nam je bral magistrale in se od srca nasmeje tej prebrisanosti.

»Pozabil sem, kako je bilo s tisto krvjo, a verjetno je že bilo res, če ste si zapomnili. Ne vem, če je še kakšen razred, ki bi bil sposoben narediti kaj podobnega; vidi se, da ste bili že takrat zelo enotni in ste tudi zdaj. Še enkrat vse čestitke in hvala za spomine.«

Ivica Kapetanova (pismo):

»Zelo ste me presenetili z vašim Zbornikom, za katerega se najlepše zahvaljujem. Tudi vaši podpisi so me razveselili. Ko sem gledala slike, se vas vseh prav dobro spominjam. Spominjam se tudi ur stenografije, ko je bila natančnost pri branju in pisanju zelo pomembna. Ko sem prebirala Zbornik, sem se o polnoči na ves glas smejala, ko sem prišla do Rezkinega spomina o branju stenograma in fantovske pripombe: »Iz Žabje vasi je pricapljala in za rokav ga je držala.«

Takle droben spomin priključ še druge in moram se vam zahvaliti, ker ste s svojimi spomini prebudili tudi moje. Rezka pravi, da sem bila vedno elegantno oblečena. Veste, saj nisem imela veliko oblek, ker sem imela dva otroka in profesorska plača tudi ni bila bog ve kaj, a rada sem se oblekla tako, da sem bila videti urejena. Ko gledam sliko maturantov na šolskih stopnicah, kar ne morem verjeti, da sem bila kdaj tako velika, vitka in mlada.

Videla sem že kar nekaj različnih zbornikov, a nobe-

den ni bil tako zanimiv kot vaš. Še enkrat prav lepa hvala, polepšali ste mi dneve, ko sem ga prebiral.«

Katica Hočevnar:

Rezka je srečala profesorico angleščine Hočevnarjevo, ki smo jo imenovali Kitty, ki se je zahvalila za poslani Zbornik. Govorila je v superlativih in bila presenečena, da smo se lotili tako obsežnega dela in da nam je uspelo.

Tudi midve s Hočevnarjevo sva se srečali čez kak mesec in je tudi meni rekla, da je vesela, da smo se spomnili nekaj tako enkratnega. Rekla je, da sploh ni mogla odložiti knjige, tako se ji je zdelo zanimivo.

Jože Glonar (po telefonu):

»Ko sva se z ženo prišla iz zdravilišča, me je čakal vaš Zbornik. Zelo ste me razveselili, saj si nisem mislil, da je možno narediti tako knjigo spominov. Vse čestitke! Oba z ženo sva ga že prebrala in se ob njem spominjala dijakov in Novega mesta v tistem času in obujala tudi svoje spomine. Deklet iz vašega razreda se dobro spomnim, fanta pa sta mi ušla iz spomina. Dobro se spomnim, kako smo včasih plesali v razredu, če je bila telovadnica zasedena, vreme pa slabo in nismo mogli na Loko.«

Stane Škufca (po telefonu):

»Hvala za Zbornik! Prekrasna ideja, ne vem za noben razred, ki bi naredil kaj podobnega. To niso samo dijaški spomini, to je odraz tistega časa, ki je zdaj že zgodovina. Ker vem, koliko dela in sredstev je potrebno za tako knjigo, sem pripravljen tudi kaj prispevati.«

Povem, da je bilo tiskanje Tonetova skrb in da je to njegovo darilo sošolcem in profesorjem.

»Ko sem hodil v gimnazijo, smo v našem razredu pisali dnevnik in se ob njem zabavali, pa se je tisto pisanje izgubilo, a kaj takega, kot ste naredili vi, mi ne bi zmogli. Res lepo, da ste ohranili toliko spominov in vse opremili s slikami, ki kažejo Novo mesto pred 40 leti. Vse čestitke vsem, ki ste se trudili!«

Majda Krašovec (pismo):

Drage dijakinje in dijaka 4. b razreda!

Prijetno sem bila presenečena, ko sem prejela vašo knjigo. Ideja, da napišete Zbornik spominov, je enkratna. Ko listam po njem in ga počasi prebiram, se mi misli vračajo v tiste čase, ki so bili polni mladostne zagnanosti, različnih zanimivih in veselih dogodkov, pa tudi drobnih razposajenosti. Tudi zame je bil to čas, ki se ga rada spominjam.

Iskrena hvala tistim, ki ste sodelovali pri pripravi te lepe knjige, in vsem prisrčen pozdrav.

Majda Krašovec

Janez Zafred (pismo):

Najprej opravičilo, da se šele sedaj oglašam – zadnji mesec me namreč ni bilo v Novem mestu. Zahvaljujem se vam za pozornost, ki ste mi jo izkazali s poslanim Zbornikom. Vam in vašim sodelavkam in sodelavcema čestitam za idejo o zborniku, predvsem pa za njeno izvedbo, v kar ste vložili nemalo truda.

Z veseljem sem prebral prispevke vas – bivših učenk, ki so se večkrat prelili v preproste in iskrene pripovedi o

dogodkih in občutkih, ki ste jih doživljale v času šolanja. Prav koristno bi bilo, da bi jih prebral tudi prenekateri pedagog, da bi se spomnil problemov in težav, s katerimi se srečuje mladostnik v tem obdobju. Tako bi, poleg posredovanja znanja, nudil mogoče več razumevanja in pomoči pri njihovem premagovanju. Tudi kronika dogodkov, predstavlja predvsem iz današnje perspektive zanimiv vpogled v duh in razpoloženje tedanjega časa.

Veseli me, da ste ostali izjemna skupina ljudi, ki se z dobro voljo in optimizmom prebija mimo vseh čeri v življenju, pa čeprav včasih tudi ob kakšno zadenete. Da bi takšni ostali, vam iz srca želi

Janez Zafred

45. OBLETNICA MATURE

2009 - 45. obletnica

4. b ESS 1964–2009

*V tihi uri se nam kdaj zahoče
svetlih zvezd, ki iz šolskih dni žare,
in v muzeju časa nam srce poišče
naš davni, mladi četrti b.*

*Prelistamo si srce
in najdemo v njem spomine,
čudno v prsih zaskeli,
ko se prižge svetloba šolskih dni.*

*Čas melje srečo, vrednote in bridkosti.
Vsak po svoje spreminjali smo svet,
le spomini in prijateljstva so isti,
pridi,
saj minilo je že petinštirideset let!*

**V SOBOTO, 6. JUNIJA 2009 OB 16. URI,
SE BOMO SREČALI V GOSTIŠČU NA LOKI
V NOVEM MESTU**

Program:

- Ob 16. uri zbor v gostišču Loka.
- Ob 17. uri se bomo popeljali z Rudolfovim splavom po Krki in si ogledali rečni breg od Loke do samostana (splav odpelje **točno ob 17. uri**, vožnja traja eno uro).
- Ob 19. uri večerja v gostišču Loka.
- Po večerji obujanje spominov do jutranjih ur.

KAJ SE JE DOGAJALO NA LOKI

Našega priljubljenega gostišča Breg, kjer so bila skoraj vsa naša srečanja in je bilo vedno vse tiptop, ni več. Treba je bilo poiskati drugo lokacijo za srečanje 45. obletnice mature. Loka se nam je zdela dobra izbira. Da nas ne bi kdo prehitel, smo že mesec in pol pred srečanjem rezervirale lepo, svetlo sobo s pogledom na Krko. Še dvakrat smo šle Rezi, Eli in jaz na Loko in se vse do potankosti dogovorile s šefom, ki si je zapisal glede prostora, pijače, obloženih kruhkov na splavu in večerje.

Rezi je čisto slučajno izvedela, da je »naš« prostor šef lokala obljubil razredu ekonomske šole, ki bo praznoval 40. obletnico. Takoj sem vsa razburjena poklicala na Loko, kaj je zdaj to, pa me je šef potolažil, da bodo oni tako in tako že končali, ko bomo mi prišli, če pa bi slučajno ostali dlje, jih bodo preselili v drug prostor.

Ko smo se začeli zbirati so bili oni še tam in na vso moč klepetali in ni bilo videti, da se mislijo hitro raziti. Natakarnam je prinesel pijačo v sosednji prostor. Koktajle je prinesel v navadnih, debelih kozarcih, jih prestavil s pladnja na mizo in odšel. Rezi je grdo gledala in v mislih zapisala dva minusa: enega za »prebukiranje« prostora, drugega za postrežbo. To še zdaleč niso bili odlični koktajlčki, s kakršnimi so nam postregli na Bregu – raznobarni, v imenitnih tankih kozarcih na pecljih, s sladkorjem in rezino limone na robu!

Na Loki je bilo kar preveč živahno. Na stadionu že nekaj dni stoji nekakšen lunapark in je bilo vse naokoli polno avtomobilov. Poleg tega je bilo tudi športno tekmovanje na košarkarskem igrišču in govorjenje po mikrofону

je odmevalo daleč naokoli. Pred gostiščem so se na splav vkrcavali svatje z ženinom in nevesto in glasnim harmonikarjem. Vse je bilo zelo bučno, a tak je menda poletni utrip sobotnega dneva na Loki.

Počakali smo, da smo se vsi zbrali, Tone je prišel zadnji, kot po navadi, in bil »ta glavni«, ko se je rokoval z vsemi. Zbralo se nas je le 16: Rezi, Vili, Rezika, Magda, Tilka, Marina, Elica, Angelca, Nežka, Fanika, Ivanka, Majda, Jože, Tone, Mari in jaz.

Manjkali so: Mira Tomc, Vida Klepec, Slobodanka Dimič, Olga Janežič, Anica Barbič, Beba Pirc in razrednik prof. Kovač.

Rezi je prinesla uokvirjeni sliki prof. Kovača in Bebe, prižgala svečko in zraven položila dva nageljčka. Večina deklet ni vedela, da smo izgubili razrednika in sošolko in so bile pretresene. Kaj takega si pred petimi leti ni mislil nihče. Življenje je nepredvidljivo in nobeden ne ve, kdaj se bo treba posloviti od tega sveta.

Če nam je še tako žal, se s prof. Kovačem in Bebo ne bomo več srečevali. A življenje teče dalje in če pogledamo z vedrejšje strani, smo imeli srečo, ker sta bila toliko časa z nami.

Rezka je prebrala pesem, ki jo je napisala obema v slovo.

Na Rudolfov splav smo se vkrkali ob petih. Večina se še ni peljala po Krki in so bili navdušeni. Bilo je bilo pravo doživetje opazovati Krkine bregove in mesto, ki je gledano iz žabje perspektive, popolnoma drugačno kot sicer. Splav je velik, sprejme do 80 ljudi in počasi drsi po Krki. Poleg nas je bila na splavu tudi skupina avstrijskih turistov, katerim je deklica s Kompassa v tekoči nemščini razlagala znamenitosti našega mesta. Perica Pepca je navdušila s svojim škaфом, ribežnom, umazanimi gatami in nogavicami, ki naj bi jih prala v hladni Krki, preden so izumili pralni stroj.

Na splavu postrežejo s cvičkom, ki ga točijo iz majolik v keramične kozarce. Avstrijci so jedli ješprenj iz lončenih posod, mi pa smo naročili obložene kruhke, nekaj s salamo, nekaj samo s sirom. Rezi je takoj opazila, da ni niti enega vegetarijanskega in je v mislih zapisala še eno minus točko za gostišče Loka. Še en minus je pripisala za topel cviček, čeprav gre ta na račun Kompas. Res da je bilo vroče, a danes obstajajo hladilne torbe in ledene kocke...

Navada je, da na splavu krstijo novega splavarja. Javil se je živahen gospod iz Avstrije, za botra so določili našega Jožeta.

Protokol je šaljiv in na koncu dobi novopečeni splavar listino, s katero se obvezuje, da bo rad pil cviček in vsepovsod hvalil Dolenjsko in Krko, boter pa dobi keramično medaljo. Tako je postal Jože boter z medaljo okoli vratu.

Obrežje Krke je dokaj poraščeno z drevjem in nudi čisto drugačen pogled na mesto. Peljali smo se pod štiri-

mi mostovi: pod mostom za pešce med blagovnico TUŠ in Loko, pod železniškim mostom, pod Šmihelskim mostom in najstarejšim, Kandijskim mostom. Na desnem bregu smo si ogledovali popolnoma nove bloke s prestižnimi stanovanji, ki so zrasli na mestu bivše tovarne Ela in se imenujejo »vrtovi nad Krko«.

Splavar je začel obračati malo pred jezom, pri bivšem mestnem mlinu, v daljavi pa smo videli prenovljeni leseni most, ki vodi v Ragov log.

Ko smo prišli spet na obalo, nas je v gostišču res čakal sveže pripravljen prostor, držali so besedo in zanamce preselili v sosednjo sobo. Rezka je bila zelo potrebna kavice in takoj se jih je javilo še nekaj, ki so rabili kofetarsko vzpodbudo.

Dogovorjeni smo bili, da bo takoj ob sedmih večerja, ker smo že v tistih letih, ko malo večerjamo in še to bolj zgodaj. Juho smo dobili ob pol devetih, ostalo tričetrt ure kasneje. Ne vem, kdaj bi nam postregli, če ne bi imeli naročeno zgodnjo večerjo.

Da nismo čakali kar tako, je Rezi določila Maro, da je s svojim žametnim glasom prebrala Kettejevo pesem Na Krki, Rezi je prebrala svojo pesem Zelena Krka, jaz pa Šalijevo Krki.

Natakar, ki nam je stregel, prav gotovo nima gostinske šole, saj je prva dva litra vina in dve pollitrski plastenki vode postavil na mizo in šel, niti prvih kozarcev nam ni natočil. Kot bi bili na vaški veselici, ne pa v uglednem, celo prestižnem lokalju. Ko smo si enkrat natočili in izpili, je že zmanjkalo pijače in kar precej časa smo sedeli ob praznih steklenicah. Za vsako steklenico je bilo natakarka treba posebej prositi. Hrana je bila dobra in okusna, a za zvečer je je bilo kar nekoliko preveč.

Elica in Magda sta se potrudili in spekli dobro pecivo,

ki smo ga, na njuno žalost, zelo malo jedli. Minili so časi, ko smo lahko kar naprej nekaj grizljali, mogoče bi tudi sinoči kaj več, če bi bilo več tekočine, ki nam jo je natakarsko odmerjal. Držal nas je tako na kratko, kot bi šlo iz njegovega žepa, še vode nam ni privoščil, kaj šele vina.

Po večerji sem prebirala zapiske, ki sem jih naredila pred petimi leti. Največ misli je bilo namenjeno našemu Zborniku, ki je pred petimi leti ves svež in zanimiv prišel med nas. Prebrala sem telefonske in pismene izjave profesorjev, ki so se oglasili z namenom, da pohvalijo Zbornik. Vsem nam je bilo všeč, da so nas profesorji vsaj enkrat hvalili in govorili v superlativih o 4. b, pa čeprav 40 let prepozno.

Vili je povedal, da je z našim Zbornikom vzbudil zavist pri svojem razredu v Murski Soboti, ki je praznoval obletnico mature 14 dni kasneje kot mi.

Tone je presenetil z izjavo, da bi čez pet let, ob 50. obletnici, izdali še en Zbornik. Rekel je: »Punce, kar začnite pisat, Jože bo popravil, jaz bom spet sponzor. To bomo že natisnili, ve samo pišite!«

Zadnji snopič »Defektnosti«, ki smo jo pisali v četrtem letniku in ga je Tone našel doma na podstrešju, bomo tudi vključili.

»Kar skenirali ga bomo, da ne bo izgubil na verodostojnosti,« je dodal naš veliki tiskar.

Tone ima prav, treba si je zapisovati. Rezi mi je zabičala, naj zapišem, kako je potekalo srečanje, da bomo imeli osnovo za nov Zbornik.

Kar je zapisano, ostane, le tako se ohranijo drobni, zanimivi trenutki življenja, ki bodo nekoč zgodovina.

ŽALOSTNI DOGODKI ZA 4. b ESŠ

Umrli je razrednik Franc Kovač in sošolka Beba Pirc, Anica Barbič pa se je hudo ponesrečila in živi v negovalnem domu nekje v Nemčiji.

Na srečanju smo se poslovili od prof. Kovača in od Bebe. O Anici pa upamo, da bomo od njene sestre gotovo izvedeli, da se ji stanje izboljšuje.

Kako smo izvedeli?

Marina Plut je neke sobote zjutraj odprla časopis in se najprej zazrla v stran z osmrtnicami. Včasih so take stani prebirale naše mame in zdelo se nam je precej trapasto, a zdaj smo tudi mi že v tistih letih, ko čedalje večkrat najdemo znance med imeni umrlih. Zagledala se je v ime **Franc Kovač**. Prešinilo jo je: »Pa menda ni to naš razrednik?«

Takoj je poklicala Rezko in ji povedala o imenu v črnem okvirju. Rezka je poklicala mene in ko je naštel žalujoč, sem potrdila, da je to zanesljivo naš prof. Kovač.

Kako je to mogoče? Na zadnjem srečanju je bil ves

živahen in poln energije in ni kazal svojih let. Res, da je bil precej suh, a debel tudi prej ni bil nikoli. Ali je bil že takrat bolan, pa tega ni omenil? Je zbolel na hitro? Ga je zadela kap? Je doživel prometno nesrečo? Vprašanj je bilo veliko, odgovora nobenega.

Prav bi bilo, če bi nas šlo vsaj nekaj na pogreb v Ljubljano. V nedeljo dopoldne sem po telefonu klicala dekleta in fanta, pa nisem imela dosti sreče, bil je lep jesenski dan in ljudi ni bilo doma.

Zvečer mi je uspelo priklicati Toneta in takoj je bil zato, da bi šli vsaj štirje na pogreb, ki je bil v ponedeljek na ljubljanskih Žalah.

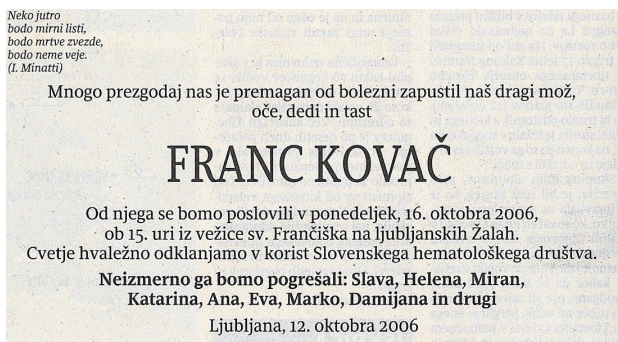
Tone, Rezka, Elica in jaz smo prišli pol ure pred pogrebom, na pokopališču se nam je pridružila tudi Mira. Poiskali smo Frančiškovo vežico, kjer se nam je s slike poleg žare prešerno smejal naš razrednik. Vpisali smo se v žalno knjigo in izrekli sožalje njegovi ženi Slavi. Takoj nas je spoznala in rekla: »Kako bi bil vesel, če bi vedel, da ste prišli.«

Prišel je tudi Vili z ženo, a nas ni opazil. Rezka je šla k njemu in ga pripeljala v naš krog, da nam je povedal, kakšna bolezen je napadla našega razrednika.

Povedal je, da se je prof. Kovač po novem letu slabo počutil, pa je šel k zdravniku. Prvi pregled ni odkril nič posebnega in slabo počutje in različne preiskave so se vlekly kar nekaj mesecev. Končno so odkrili, da ima *levkemijo*. Bil je poln optimizma, da se bo pozdravil, ni se vdajal temnim mislim. Prebral je vso literaturo, ki mu je bila dosegljiva, in proučeval bolezen. Statistični prikaz ozdravljenih bolnikov je bil dober, a vanj se je vseeno naselil dvom. Kar nekajkrat je razglabljal o verjetnosti, da bi lahko padel med tiste odstotke bolnikov, ki jim medicina ne more več pomagati.

Kljub občasnim težavam je bil optimističen in nikoli zagrenjen. Na hitro je prišlo poslabšanje, ki je bilo dokončno.

Smrt ga je presenetila 12. oktobra 2006.

Pogreb je zadnje slovo od človeka. Bolj ko je bil priljubljen ali pomemben, več je govornikov. Na pogrebu prof. Kovača so se zvrstili trije in vsi so ga opisovali kot dobrega, poštenega in prijetnega človeka, čeprav vsak iz svojega zornega kota.

Mi se ga bomo spominjali kot profesorja matematike in kot razrednika. Kot matematik je bil hiter in energičen in je to zahteval tudi od nas, kot razrednik je bil strog, a tudi toleranten, z večnimi grajami nas je hotel prisiliti, da bi se bolj potrudili.

Bil je vedno lepo oblečen – v obleki in svetli srajci s kravato. Kar nekaj deklet je bilo, ki so ga gledale zaljubljeno, še več pa je bilo tistih, ki smo se tresle pred njim in matematiko.

Na naša srečanja vsakih pet let je redno prihajal, manjkal je le dvakrat. Na obletnicah je bil naš prijatelj, razkorak med učenci in profesorjem je izginil in vsi smo se dobro počutili, ko smo bili skupaj.

Vse naslednje obletnice bomo, na žalost, praznovali brez njega.

Prepis sožalne vizitke, ki jo je poslala Rezka Kovačevi družini 16. 10. 2006

*Čez noč, čez noč
pregrnila travica svet je,
čez noč, čez noč
na travo se vsulo je cvetje.*

Oton Župančič

Spoštovani!

Bil je naš profesor, razrednik in prijatelj v obdobju najlepših let našega odraščanja. Prvi je, ki je odšel iz našega 4. b ESŠ.

Vedno se ga bomo spominjali vedrega, nasmejanega, ko se je zadnjič udeležil naše 40. obletnice mature v Novem mestu. Pogrešali ga bomo.

Sprejmite naše iskreno sožalje z mislijo:

*– Spomini v naših srcih tiho so zapeli,
ne jokajmo, ker ga ni več,
radujmo se, ker smo ga imeli.*

Dijaki 4. b razreda ESŠ 1960–1964

IZGUBILI SMO SOŠOLKO BEBO

Bebo – Gabrijelo Pirc sem obiskala pred leti v Piranu. Stanovanje je imela v središču Pirana, v stari hiši, blizu tržnice. Zdela se mi je precej nebogljenjena, bolela jo je noga v gležnju in rekla je, da bo verjetno morala na operacijo, da bi ji vzeli iz noge vijake, ki so se ji razmajali in silili izpod kože. Mož je bil ledvični bolnik in je moral trikrat tedensko na dializo v izolsko bolnišnico, drugače pa je bil prijazen in zgovoren. Pohvalil je naš Zbornik, povedal je, da ga je pokazal neki prijateljici, ki je novinarka v Ljubljani, in da je bila zelo navdušena nad njim. Beba je rekla, da je zdaj še bolj ponosna na naš razred.

Z Bebo sva nazadnje govorili po telefonu februarja 2007. Povedala mi je, da ji je umrl mož ravno takrat, ko je bila na zdravljenju alkoholizma v Idriji. To je bilo prvič, da je glasno povedala za to svojo težavo, ki jo je spremljala kar nekaj let. Potem ji je umrla še psička, na katero je bila zelo navezana, in to jo je še dodatno potrla. Bila je zelo depresivna, ko sva govorili. Žal mi je, da je nisem še kdaj poklicala.

Ko sem prejšnji mesec nekajkrat klicala na piransko številko, pa se nihče ni oglasil, sem poklicala njenega sina v Ljubljano, da bi izvedela, kje je. Mislila sem, da je morda pri njem, ali pa v kakem Domu, ker se mi je zdelo, da verjetno ne more biti sama, bila je namreč zelo odvisna od moža.

On je nabavljal hrano, kuhal in hodil na sprehod s psom, ona skoraj ni hodila iz stanovanja.

Kot strela z jasnega me je zadelo, ko je sin rekel, da je umrla. Februarja 2008 je šla na operacijo kile in umrla za posledicami sepse.

Beba, ki je bila rojena na prestopno leto in je štela najmanj rojstnih dni, je odšla prva, a vem, da se je bomo spominjali, dokler se bomo sestajali dijaki 4. b razreda ESŠ.

ANICA BARBIČ JE IMELA PROMETNO NESREČO

Z **Anico** sva si redno dopisovali, ker je želela ohranjati stik z domovino. Ob koncu marca 2005 me je poklicala po telefonu in povabila naju z Rezko na praznovanje svojega šestdesetega rojstnega dne v Nemčijo. Ne vem, zakaj se je spomnila prav naju. Povabila nisva sprejeli, ker sva imeli obe v tistem času kar nekaj zdravstvenih težav.

Rezka je čez kak mesec izvedela, da je imela Anica prometno nesrečo in da je v komi. Na internetu sem našla naslov njene sestre Cilke, ki živi v Avstraliji. Potrdila je, da je Anica v negovalnem domu v Nemčiji in da ne more ne govoriti ne hoditi.

NEKAJ BESED O NAŠIH PROFESORJIH

Milka Bobnarjeva je že nekaj let v novomeškem Domu in se je zelo spremenila: iz tiste urejene, odločne, brezhibno oblečene in počesane ženske je postala zagrenjena starka, z ruto na glavi in z velikimi naočniki, ki ji zakrivajo pol obraza. Večino časa je jezna na vse okoli sebe, redko se nasmeje. Prepričana je, da je v Domu vse slabo, da jo hočejo zastrupiti, okrasti in ji narediti škodo. Tistega njenega značilnega smeha, ki je odmeval na izletih ali novoletnih zabavah, v Domu ni še nihče slišal.

Eda Grögla je žena dala v Dom zato, ker ga je začel zapuščati spomin. Demenca se mu je kazala na vsakem koraku. Včasih ji je ušel izpod nadzora in taval po Marofu in mestu.

Jože Glonar je umrl l. 2007, takoj po svojem devetdesetem rojstnem dnevu. Zadnja leta je zelo težko hodil in je bil sključen v dve gubi.

Ruža Kovačičeva, telovadna učiteljica, je umrla l. 2008 v Domu. Bila je popolnoma dementna, a dobrovoljna. Samo smehljala se je, če sem jo ogovorila. Delala se je, da me pozna.

Ivica Kapetanova je še vedno urnih nog in jo včasih srečam na kakšni prireditvi. Pravi, da ji ni nikoli dolgčas, ker veliko bere in rešuje križanke.

Janez Zafred je l. 2008 potoval po Avstraliji in potem je na Univerzi za tretje življenjsko obdobje naredil lepo predavanje z diapozitivi. Še vedno dobro zgleda, ni se spremenil, le lase ima popolnoma sive.

Katico »Kitty« Hočever včasih srečam v gledališču ali na koncertu in se mi lepo nasmeje.

KAJ POČNEMO DEKLETA IN FANTJE

Vsako leto teče čas hitreje, kot bi mignil se je obrnilo pet let in spet smo zbrani fantje in dekleta slavnega 4. b razreda ESŠ Novo mesto. Kaj vse smo doživeli v teh petih letih? Dogodkov bi bilo gotovo za celo knjigo, a za letošnje srečanje knjige nismo načrtovali.

Spomine iz šolskih let smo več ali manj opisali v Zborniku in ti spomini iz mladosti so dokaj trdno zasidrani v predalčkih možganov, da jih lahko večkrat prikličemo, spomini zadnjih petih let spadajo v kratkoročni spomin, ki se hitreje izbriše, če dogodkov ne obnavljamo ali ne beležimo.

Vili Kovač je rad med nami. Pravi, da ima velik privilegij, ko se lahko dvakrat udeležuje obletnice mature. Mislim, da je prav zaradi tega malo važen pred sošolci iz Murske Sobotice. Letos je še bolj podoben prof. Kovaču in dekleta, ki niso vedela za razrednikovo smrt, so bila prepričana, da je to on. Čeprav je že upokojen, še vedno dela po pogodbi, da ima občutek koristnosti, pa tudi vsak evro prav pride.

Rezika Mirt je lansko leto imela prometno nesrečo, imela je zelo poškodovan obraz. Prestala je že štiri operacije pa še na eno bo morala.

Dobro so jo popravili, prav čedna je, le še operacija veke na desnem očesu jo čaka. Kljub poškodbam, pravi, da je imela veliko srečo, da je ostala živa, tako močno je bilo trčenje. Na srečanje jo je pripeljal najmlajši sin, ki živi v Brunsicah, Marko in Borika živita v tujini. Štiri leta je živela s prijetnim gospodom, ki pa je umrl od žalosti en mesec po

njeni nesreči. Za njim žaluje, ker je bil dober človek. Napisal je knjigo Svod časa, ki govori o izseljeništvu. Vsakemu je poklonila knjigo.

Magda je spekla tri vrste peciva, a žal smo slabo jedli, ker so minili časi, ko smo lahko kar naprej nekaj grizljali. Kar nismo pojedli, nam je dala za domov, privoščila sem si sladak zajtrk.

Tilka je pohvalila, da sva z Rezi spet dobro organizirali srečanje. »Če bi čakali name, se ne bi nikoli srečali, jaz nisem za take stvari,« je bila samokritična.

Marina še vedno kadi in je kar nekajkrat tekla ven, da se je nadihala cigaretnega dima.

Elica je spekla tri vrste peciva, pa tudi njenega nis-
mo pojedli. Ko smo odhajali, je rekla, naj vse poberem in
nesem v Dom. Krasna ideja! Trikrat se bomo oblizovali na
skupini Kresnička na njen račun.

Angelca je pred dnevi prišla z izleta po sveti deželi. Bila je v Jeruzalemu, a na glas nam ni hotela prav nič pove-
dati, bo kdaj drugič, je rekla.

Nežka je bila vesela, da smo se peljali s splavom, da
je lahko primerjala novomeški splav s splavarjenjem po
Dravi, ki se ga je udeležila pred kratkim.

Fanika je pokazala album slik z nedavne poroke svo-
jega najmlajšega sina. Zelo je ponosna nanj in na njegovo
lepo ženo. Ima osem vnukov, za katere skrbi z dušo in tele-
som. Oči se ji svetijo, ko govori o svoji veliki družini.

Ivankin mož ima Parkinsonovo bolezen in ona mu je
v veliko pomoč. Zelo je skrbna in požrtvovalna. Z možem
sta veliko na morju in je že zdaj črna kot murenček. Prišla je
z avtobusom in prespala pri Faniki.

Majda je postala prava vinogradnica in v Semiču obdeluje vinograd. Njen partner, s katerim se je dobro razumela, je pred kratkim umrl in ji zapustil vinograd.

Jože je upokojen in ima na vikendu ob Kolpi svoje zatočišče. Pove, da je prejšnji teden, ko je bilo vroče in se je Kolpa segrela, preplaval dva kilometra. Ugotavlja, da ni več tako hiter kot nekoč, a ne misli še odnehati.

Tone je bil izredno dobre volje, svojo tiskarno še naprej uspešno vodi, čeprav je v penziji. Mislim, da bo delal, dokler bo lahko migal vsaj z enim prstom.

Marica zna še vedno lepo recitirati; s svojim žametnim glasom nam je prebrala Kettejevo pesem Na Krki. Tudi ona je veliko na morju, kjer oba z možem nadvse uživata.

Rezi je bila malo jezna, ker postrežba na Loki še zdaleč ne dosega Brega. Na Bregu je bilo na nivoju, tukaj pa se vidi, da kader nima gostinske olike. Verjetno spet dolgo ne bomo organizirale srečanja na Loki. Rezi je vsakemu od nas poklonila svojo zadnjo knjigo *Razsutje jesenskih rož* in napisala tudi posvetilo v verzih.

Neži – še vedno delam kot prostovoljka v domu starejših in se čutim koristno. V domu imam tudi 96-letno teto, ki jo vsak dan obiščem in jo nahranim, ker tega sama ne zmore več. Zelo uživam, ko delam na vrtu in nikoli mi ni dolgčas.

MANJKALE NA SREČANJU 45. OBLETNICE:

Vida in **Mira** imata vsaka svoje družinsko slavje, ki ga ne moreta ne izpustiti ne prestaviti. Obema je žal, da se ne bomo videli.

Olga ima veliko bolezní. Ko sem jo poklicala, je ravno prišla od zdravnika in je zvenela zelo slabotno. »Velikokrat mislim na vse iz razreda. Rada bi prišla, pa če samo za deset minut, da bi vsakega posebej objela, a žal ne bo mogoče. Želje so eno, možnost je drugo. Včasih sem vesela, da živim, včasih pa se sprašujem, zakaj sploh še živim. Če bi me klicala včeraj, se sploh ne bi mogla pogovarjati, tako sem bila zanič, danes pa mi je nekoliko bolje, dobila sem vitaminsko injekcijo, ki mi jo dajo vsakih 14 dni. Včasih so se mi tresle samo roke, zdaj se pa tresem po celem telesu. Imam hudo sladkorno in še vrsto drugih zdravstvenih težav, in tako je najbolje, da sem doma.«

Slobodanka mi je povedala, da je ne bo, ker se že nekaj časa slabo počuti. Razumela sem jo in ji zaželela zdravja.

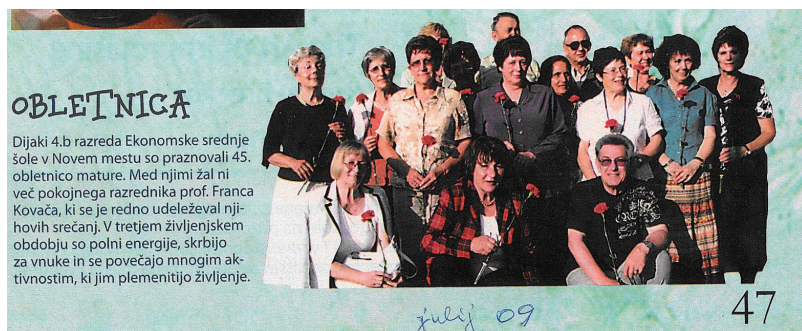
ZAKLJUČEK SREČANJA 45. OBLETNICE

Čeprav postrežba na Loki ni bila taka, kot smo je bili vajeni na Bregu, smo se vseeno imeli lepo. Morda bi posedeli še kako uro, če ne bi po Mirtovo Reziko prišla snaha. Ko se je začela Rezika poslavljati, so se dvignila tudi druga dekleta in vsem se je kar naenkrat zelo mudilo domov.

Ostalo nas je sedem, trije fantje in štiri dekleta, ki smo še kakih dvajset minut stali pred gostiščem in klepetali. Ko nas je zazeblo, smo se poslovili tudi mi.

Tako zgodaj še nisem prišla z obletnice mature. Kje so časi, ko smo bili do sedmih zjutraj na Bregu, potem smo šli pa še na Otočec v Šofersko? Za ponočevanje ni več moči. Morda bi se prihodnjič srečali za kosilo in potem potegnili v večer?

Tudi naša 45. obletnica mature je bila zabeležena v lokalnem časopisu, naj se ve, da se še vedno radi zberemo.

Najnovejša novica:

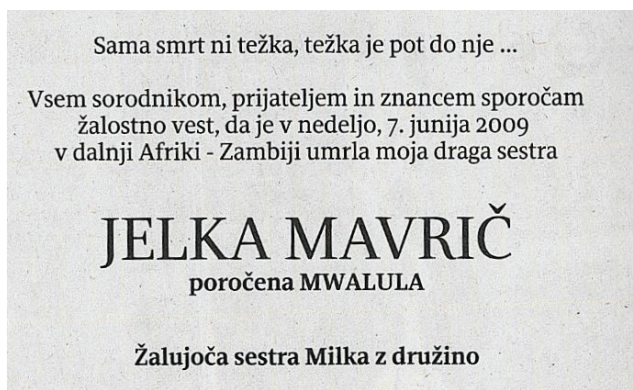

V AFRIKI JE UMRLA JELKA MAVRIČ

Na srečanju smo se pogovarjali tudi o Jelki, ki je z nami hodila prvi dve leti, potem pa se je preselila v Ljubljano. Bila je najboljša prijateljica Mirtove Rezike. Kasneje se je poročila z Afričanom in odšla z njim v Zambijo. O njenem življenju tam je nekaj povedala oddaja Čez planke TV Slovenije pred petimi leti, kar je opisano na straneh, ki govorijo o 40. obletnici mature. Po praznovanju sem ji napisala dolgo pismo in ji poslala tudi Zbornik. Čakala sem na odgovor, a ga ni bilo. Po vsej verjetnosti se je pošta izgubila, kar najbrž ni nič čudnega za črno Afriko.

Mislila sem, da bi letos spet poskusila: napisala bi ji pismo in poslala skupinsko sliko, morda bi bilo tokrat več sreče in bi Jelka dobila pismo. Pa se je obrnilo drugače.

Marina, ki vsak dan v Delu prebira osmrtnice, je v ponedeljek po obletnici opazila osmrtnico.

Kar zmrazilo me je, ko sem pomislila, da smo se pogovarjali o njej, ona pa je bila že na odhodu. Kaj se je dogajalo z njenim zdravjem, seveda ne bomo nikoli izvedeli, končno tudi ni pomembno, važno je, da se jo bomo sem in tja spomnili, saj je bila dve leti naša sopotnica in edina iz razreda, ki je odšla tako daleč od Slovenije. Naj ji bo lahka vroča afriška zemlja!

ČEMU SMO SE SMEJELI PRED PETDESETIMI LETI

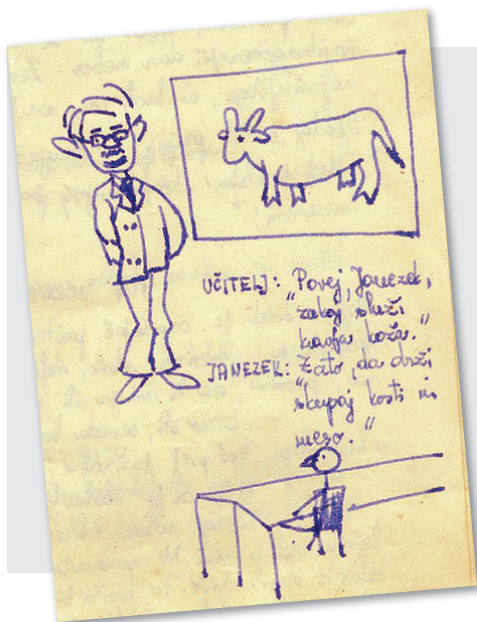
Najbrž se vsi spominjamo razrednega časopisa *Četrto-bejevski defektnost*, v katerega smo pisali med odmori ali doma; vsak po svoje, vsak o tistem, kar je bilo zanj zanimivo ali smešno. Napisali smo jih pet, vsaj tako je zabeleženo na pet desetletij starem izvodu.

Pred nekaj leti so v Tonetovi domači hiši imeli veliko pospravljanje podstrešja in peti snopič našega časopisa se je nenadoma prikazal med starimi papirji.

V tem izvodu je Rezka napisala voščilo za novo leto 1964, Elica je dodala nekaj ugank in šal s prav drobno pisavo, Tone pa je šale ilustriral.

Ilustracije so izvirne in duhovite, Tone je z nekaj potezami nalivnega peresa zadel v bistvo šale.

Smejali smo se jim takrat, pa se jim nasmejmo še danes!

Učitelj: Povej, Janezek, zakaj služi kravja koža.

Janezek: Zato, da drži skupaj kosti in meso.

/Pri zdravniku/

Tovariš doktor,
pred štirimi
leti ste mi
prepovedali
zaradi revme
stik z vodo.

Kaj pravite,
ali bi se sedaj
lahko okopala?

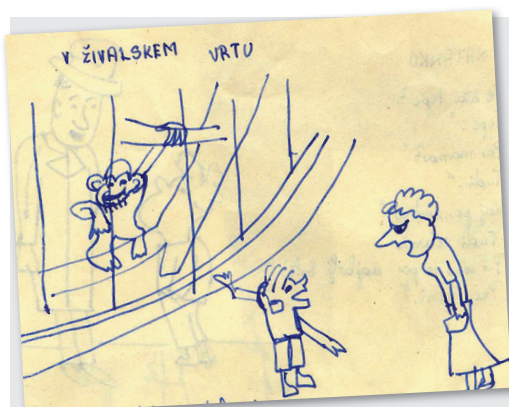
/Nerodno povedano/

Miličnik zaloti ponoči dva mladoletna zaljubljenca:
»Poslušajta, vidva, ali se vama ne zdi, da bi morala biti že
zdavnaj v postelji?«

/Vzdihovanje/

»Oh, Rezka, moj je iz dneva v dan bolj zoprn in tečen.«

»To še kar gre, Micka! Moj sploh ne more biti več slabši.«

/V živalskem vrtu/

»Jej, mama,
kako je tale afna
stricu Korenlu
podobna.«

»Boš tiho,
smrkavec!«

»Saj ni slišala.«

/Moč navade/

Zdravnik: Srce je razširjeno, aritmično, pritisk je nad normalo, ledvica so preobremenjena, želodec razbolen...

Smem vprašati? Pijete?

Pacient: »Prosim,
če imate kaj pri
roki!«

/Natanko/

»Te ata tepe?«

»Tepe.«

»Pa mama?«

»Tudi.«

»Kaj pa sestra?«

»Tudi včasih.«

»Pri kom te pa najbolj boli?«

»Pri meni.«

/Luna/

»Majda, kaj pa delaš tako dolgo ponoči na vrtu?«

»Luno gledam, očka!«

»No, le reci ji, naj pobaše svoj bicikl in jo odkuri domov!«

/Izkušnje/

»Tine, ti si izkušen zakonec, povej mi po pravici, kaj je zakon?«

»Zakon, veš, je sen vsakega svobodnega človeka.«

»In kaj je potem svoboda?«

»Sen vsakega zakonca!«

/Ni razumel/

*Janez pritava ves pobit
k svojemu najboljšemu
prijatelju.*

*»Pomisli Tone, zaročenka
mi piše, da se bo
poročila!«*

Tone ga začne tolažiti:

*»Nikar ne jemlji tega za
hudo, Janez, saj je še dosti
drugih na svetu...«*

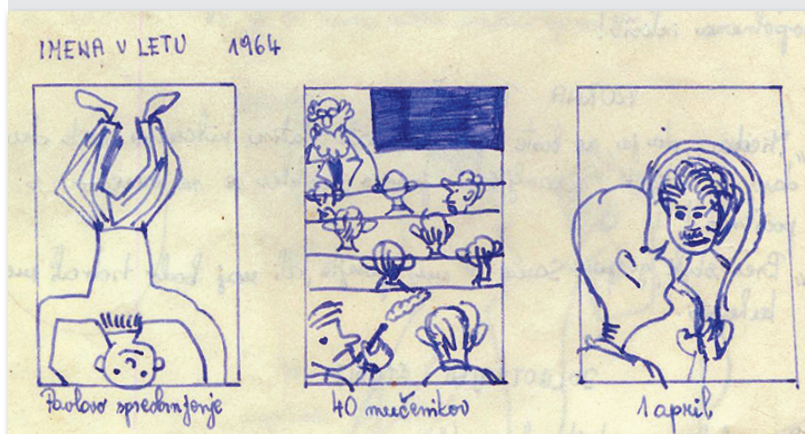
*Janez zajoka: »Tone, ti me
nisi razumel prav: z menoj
se hoče poročiti!«*

*Pavlovo
spreobrnjenje*

40 mučenikov

1. april

Razredni časopis

ČETRTOBEJEVSKA DEFEKTNOST

številka: 5

VSEBINA

1. Hoščilo
2. upanka
3. Majca Pokancurju: Pismo dedeku
mlazu
4. upanke
5. Bici
6. upanke na vicih
7. Bici na upankah
8. Bici brez upank
9. upanke brez Bica
10. Slikarske mačije veselepa
Turka

23/12-196

Štev.:

Številka: 5

ČETROBEJEVSKA DEFEKTNOST V BESEDAH INO SLIKAH //
glasilo IV. b. razreda; izdaja aktiv defektivnih. Ureja:

glavni urednik: Mura Lopotarica - Zarezovala

odgovorni urednik: Zarezovala Zarezovala

tehnični urednik: Zarezovala Zarezovalič

ilustratorski urednik: Zarezovala Zarezovala

kontrolor: Zarezovala Zarezovala

NAVADNO LETO

1 9 6 4

VOŠČILO

Vsa pota so mi zdaj odprta.
 se avtostrada. - želaj pa res
 lahko oznanjam vam prognozo,
 ki v rokah daljšo pot izmeta.

Med zvezde in čez kontinente,
 čez jeziri, severni tečaj -
 pogled herosa in talente,
 stremete k cilju, da je kraj!

Samo - četrtobesedna defektnost v besedah ino shikal se popravo
 za uhor: vse je prav začeto...
 samo da bi bilo kaj hvala! -
 Ob tem vsem - srečno novo leto!

Odbor

Navadno leto 1964 ima 365 dni; prične se s
 nedo in se konča s nedo...

U G A N K E

Tri pette istega imena
 ali naka drugega pomena:
 prvo čeni naš ritmar,
 drugo znala mama je prava
 tretja je otrokova v dar

(razpisano za
 'razpisano' [robit])

Majca Pokraculja: Pismo dedeku mrazu

Lubi Dedek mraz!

Tudi jaz majca Pokraculja sem se odločila, da ti napišem par misli. Evo ti, dragi budimorcec teško pričakovanejša leta! Jaz mamina majca in atova pokraculja ti dajem na xmarje, da ti Borna nastanil za novo leto. Jast upam, da boš mi izpolnil moje želje.

Jast bi rada emefa politerička za na zadnje plat, da bi laže podmorila tado roko majefa mehkončmefa atita, ki ho krepko udarit njo zadrjemu dela spodnje ga mustrajja, ko bom 20. januarja prišla domov Šolsko Spričevalo in tam motri bodo stale Eme kot soldati.

Ljubi dedek!

Poli te prosim še za eno Rjuko, da bo moja mila majka lahko solize tučila v njo, ker ho težko podmorila moje nprnje potemu atitove Roke, ki ho tako gospodarjisko kot tuljenje mašefa Ranykefa pariča, ki je preko snit stait pod budkim nožem emefa krovika, ki mu je preskal nit žinlenja.

Luba Dedek mraz!

Poli pa mi dejeme okle, da bom lahko komu iz njiki pala na mašem Plesu, da ho zupenil za moje roko in bom namomu zadržela po pladkem telon madriškemu podoru.

Poli pa še pravi, da zmagujaj apatit majim
 sošoljnicam in sošolčepničem, da bo tudi sam
 ostal kakšnem Semetruič, da ne bodo vse umi
 požali kot kumsko leto, ko je morala Mojca
 pokraculja s trehuhom za kuhom lačna domov.
 Ljubi mrazek!

Pa še za moje sturne dixi fige, da me bo jih
 hudič uzeli in ne me bojo nitke samo ob rumi
 kvacube po nožah.

Poli ti moram pa še nekaj povedati! Maz Mojca
 bo pa nekaj rekla, pa da ~~bo~~ prav rekla, da
 kakšni mrazedi persopi misel na šmarico, da
 bi mati Mojci prepala tremu, ker bo dupace
 vse pokraculja.

Ljubi belobanec!

Maz tudi tebi želim, da bi si ti baki dobro raz-
 nijali, kakor tudi epuko Taja budo, pa tudi ostali
 izustki, če jih imaš še v kakšnem mudotrajju
 kej.

Maz bi rada nastajala še za druge persope in
 sicer:

Pravim, da našemu Tanelcu iz Šmikheja pineses
 ena dirna mavčala, da jih meho rukal našemu

cedilniku ali kaku se že neče mende precedilo
jemale in jih natikal na svoj nos, ki bo prav jerno
gledal v svet.

Poli pa prosim, da omiliš največje sposobnosti
Gušeka Žaljeva, čuci capaturici, in ostalim
zamericame, ki rigajo kot naš Rujki prašič, ki
se je dal, če smo mu dali mleka piti, ali
kadar je imel Erotične matryje.

čenda ima tudi naš narodni Atta Erotične matryje,
ko se včasih dere, da še jaz majca, pokuceliam
čuj zvezek in ko sem se spomnila na majca duple
Atija, ki mi bo za novo leto dal par Em sem, mase-
dila par krack na oni strani.

Poli pa še nekaj, ljubi dedič!

Tipe daj, da me bo Pebersilika Gajca polila in
da Filomena me bo ob žebodčni sok, ko bodo mense
sevo čebulsko oklafftali vpricu Tovariša samos-
telja gvoigla / čigar ime iz protesta prijem z malo
zadržnico, to pa zato, ker bo majca in smajih
tu nastabuljnih letih morala sama sedeti v katu
druge brez pober, ki ne bodo plerali po
mavoltni sprek. /

~~Mojemu~~ Najemmu precedipniku pa pimesi emu cedilo,
da hoče o takim uspehom cedil naše srednje
smeti, polji pa prvoklopniim sedalnicauro topelt
okle, da hudo vidle kulk cvekor bo dobila muica.

Ostalim ja ni treba nič pimest, čeprav baje
mustranke, to pa zato, ker so Tojo chajco
zmerjate, posebno pa me smeš nič pimesti dntri
iz 1. klapi, ko me je kčeraj znalila matla in
me htela prežpečkati, ampak nje ne jurnitko
dujala, moralno nito mi je dajal pa Turnek
s svojimi okle, ki so zvedano kukali v
svet Ali boljše rečemo v moje Bergeje,
ki so specialno pojaščene bile v tej Pritiki.

Dragi dedič chaz!

Maz naj končam in te poročavam čez hihe
žaherske tja do belih gornic, kjer se
pripravljajš dnrita za tojo chajco, ki Te tako
moče ljubi.

Te poročamja Taja

chajca Pokraculja!

Mrtva je, av rindav živa,
 nema je - pa vse pove;
 učnost ti so naskina,
 le kako bi fe ime - ?! -
 (obifm)

Šniga - šnaga, šniga poga,
 gledati miš ne pomaga;
 mož se pofoga drži -
 hišer si s kistini gnosti...
 (Hesou)

RECEPT

Starejši učence so opozarjali, kaj je delal, da je dočkal tako visoko starost. Učence so je počeljal po glavi in obratni:
 „Stano, b sem se!“

PREVIDNOST

Mauica, očkar in Toneček so mar obiska pri znantki, ki reče ob očiadu:
 „Toneček, ali mi boš dal kušeljce?“
 „Ne, teta, ne bi rad obliel klofute, kot jo je zadujč očkar!“

“RAZSTAVIŠČE ELITE” “EKONOMATORSKA TANCARIJA

vabi vse elitnike v starih
 grovutih inu s čoljih, katere
 zelo pob matiče b razprodaji
 štajerskih jaje
 Razprodaja bo 28. decembra
 1963
 ob 5. uri zjutraj
 (oprostite) popoldne. K avtoji
 lahko pridejo vsi, ki imajo
 velik koeficient pazabjenja...

UČITELJ: „Povej, Janeček,
 zakaj si laži
 kaofas loži.“
 JANEZEK: „Čato, da črži
 skupaj kosti in
 meso.“

JETNIŠKA

Iz neke jetnišnice je pobegnil nevaren zločinec in za ujeta so poslali tirake. Na ujetje je bila ujeta njegova fotografija v šestih različnih držah. Čez teden dni so dobili sporočila od poveljnika zadržani je nekoga odročnega ljubanskega kofca.

"Sporočam," je najprej v raportu na glavno poveljstvo, "da se vseh šest njih skrbno pregledal in da se mi je ponudilo pet od teh zločincev že prijeti in spraviti pod ključ, šestemu sem pa že ne sledi in bo tudi kmalu naših rokah!"

POROKA

Sin, ki je bil v službi v oddaljenem mestu, je sporočil starišem domov, da se je zaročil. Mamo mu je odgovorila:

"Moj dragi golobček! Velika novica je mene in očeta neizmerno razveselila. Že dolgo smo oba gojila nemo željo, da bi si poiskal tako primerno dekle in se oženi. Dobro ženo je za moža najdragocenejši dar nebes. Žena neguje vse, kar je v človeku najmilnejšega, in krsti vse, kar je njemu zlega."

Spodaj je bil pripis z drugačnim pisavom:

"Mati je odšla v trgovsko po poštno znamko. Ostani ležig, vesel, meummi!"

POD VOZOM

Mojhen deček je sopihajoč prišel na samotno kmetijo in pravi gospodarja: "Prosim, stari, doli za ovinkom se mi je zvrnil voz se no, prosim, da bi mi ga stih pomagat daigniti."

"Bomo stih, seveda, bomo stih, ineb, saj se ne mudi hudo. Kar v hišo stopi, boš prej fužinala z nammi."

Deček se je obotavljal: "Ne vem; ata me bo zadovoljil."

"Tvoj me bo! Pol ure prej ali slej, prava reč. Le pojdí v hišo in sedi k mizi. Ne moreva čakati, ki jih je treba siliti." In deček se delavoje otupil v hišo. Po kosilu je spet tožil, da ata ne bo zadovoljen.

"Nevarnost" prešel gostitelj, "Sicer pa, kje je tvoj ata?"

"POD VOZOM!" je rekel deček.

PRI ZDRAVNIKU

"Tovariš doktor, pred štirimi leti ste mi prepovedali zaradi
neome štiba z vodo. Kaj pravite, ali bi se sedaj lahko
okopalo?"

ŠKOTSKA

- Škol je rotopil v traumoj z ogromnim kovčkom.
- "4 penite je vozovnica za vas, 6 penite pa za kovček!"
je defal traumojski sprevalnik.
- Škol je prestrešeno zastokal, urno odprl kovček in začel
vleči iz njega ženo:
- "Mary, kar pridi ven in se lepo vredi na klopi, ker je tako
2 penite ceneje!"

NERODNO POVEDANO

Nikčnik zaloti v parku parici dva mladoletna zaljubljenca:
"Poslušajte, vidvo, ali se vam nezah, da bi morala biti že
zdavnaj v postelji?"

NOJERANI ZAKON

"Dobro si, da pustiš možu raket večer z doma."
 "Kaj naj ti po samu doma počel?"

VZROK

"Tone, zakaj pišeš tako počasi?"
 "Veš, pišem pismo profesorji dekletu, ki zelo počasi bere."

VZDIHOVANJE

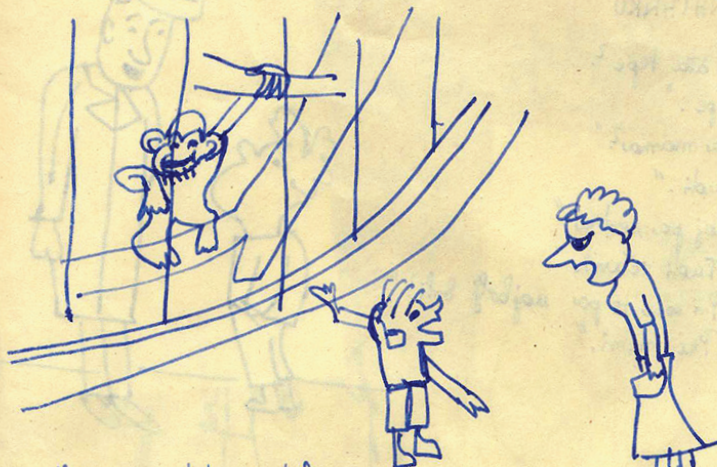
"Oh, Režka, moj te z dneva v dana bolj zaporno in teče."
 "To se kaj gre, Mico! Moj oplah ne more biti več slabši."

OBREKOVANJE

"Ljuba prijateljica, to ti povem, pri naši posedi je vse tako
 nesnažno, da je groza. Nobenega reda v hiši, če prahu
 me obrišejo!"
 "Nemogoče!"
 "Res je! V udeležo se je moj mož pri njih vedel na
 staro starijo - in pomislil - se dales, v petek, in
 klacé ne umazane!"

V ŽIVALSKEM VRTU

"Jej, mama, kako je tale afna stica krehlu podoba
"Doš tiho, smakavec!"
"Soj mi štiala."

MOČ NAVADĚ

ZDRAVNIK: "Sree je razširjeno, avitmično, pritiše je mad
mormator, ledovisa, so preobremenjena, želadee
razbolen ... Smem vprašati? Prijete?"

PACIENT: "Prosim, če imate kaj pri roki!"

NATANKO

»Te ata tepe?»

»Tepe.«

»Pa mama?»

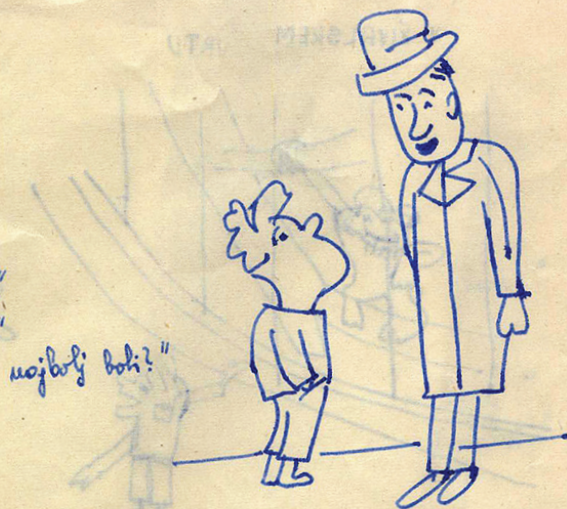
»Tudi.«

»Kaj pa sestra?»

»Tudi večerik.«

»Pri kom te pa najbolj boli?»

»Pri meni.«

NEVERNEŽ

Miker je kupil želvo in jo zaprl v ograjen prostor na vrtu.

»Kaj boš počel z želvo?» ga spračujejo sosede.

»Hudše pravijo da želva doživi tudi 200 let stari, pa sem sklenil, danes hočem na lastne oči prepričati, če je to res.«

LUNA

»Mojda, kaj pa delaš tako dolgo ponoči na vrtu?«

»Luno gledam, čakaj!«

»No, le reci ji, naj pobaše svoj bicikel in jo odklani domov.«

MED ZALJUBJENCI

"Tine moreš živet brez mene, jaz ne morem živet brez tebe. Kakšna nečoč, da nva se spoznala, nčen bi umrla oboj!"

IZKUŠNJE

"Tine, ti ni izkušev zakonec, povej mi po pravici, kaj je zakon?"
"Zakon, veš, je sem vsakega svobodnega človeka."
"Še kaj je potem svoboda?"
"Sem vsakega zakonca!"

UTRUJENOST

"Sreča te bodi, keraj mi nstal iz postelje, pa že sediš!"
"Mojca, ne veš, kakor sem truden. Vso noč nisem nič sedel."

V ATOMSKI DOBI

V družbi po govorih o velj možnosti in nemogočih modernih izumih. Nazadnje je bilo nekateri tega dovolj in se je oglant.
"To mi ne skupaj nič. Jaz sem navneli razstavi videl tak stvoj, kjer so nav eni strani metali mater gorodje, nav drugi strani pa je natakar že pijance ven metal!"

ZDRAVILA

ZDRAVNIK: "Te pilule so za ledvice, praček je za živce, tablete pa za želodec. Paziti morate, da jih ne boste zamenjali!"

BOLNIK: "Vse lepo, gospod doktor, toda kako bato te stvarce vedele, kam naj gredo, ko bato enkrat mrtvi?"

PO OTROŠKO

Jozica ustra pogledati, kako jutro v kurnib, če so koleske kaj znesli. Neko jutro se vone prazniti nob.

"Jozica, oh mi danes nič?" vpraša mama.

"Ne, v gnezdu je samo tisto jajce, po katerem je vselej koleske meso," pofarjni Jozica.

PRVIČ NA DEŽELI

Manke je z dedkom prvič na deželi in gleda kvaso, kako prežvekuje. Po vprašanju: "Dedek, tje pa je ta kvasa dobila žvečilni gumi?"

NI RAZUMEL

Janez pritačo ves pollet k mojemu najboljšemu prijatelju:

"Tomih, Tone, zavročenko mi piše, da se bo poročila!"

Tone ga začne tolkati:

"Nikar ne jemlj; tega hudo."

Janez, oaj je že dosti drugih me metu ...

Janez zajoka:

"Tone, ti me mini razumel prav: z menoj se hoče poročiti!"

VOJAKOVO PISMO

Draga Mavica,

meni je dobro, hvala še kar vse, spim v veliki sobi z dovoljti mi vojaki. Upam, da se tudi tebi tako godi.

Tvoj Francefj

PRIVATNA LOTERIJA

Neki študent prava v 38-tem semestru je prejel deseto pismo kofača z navčonom. Študentu je odpisal:

Spoštovani vojota! Sporočam vam, da imam navado metati vse račune celega leta v veliko vazo. Na Silvestrovo zvečer potegnem tri iz nje. Te tri poročam, ostale sežgem. Če me boste torej še naprej nasledovali z opomin, vas bom iz svoje privatne loterije popolnoma izločil!

IZORNA POMOČNICA

"Micka, da je ne boste posebni dati zlatim pikicam nek drugi dan po deset mikročlajnik fajces, obler se ne vrnemo s poštnie!"

"Brez slabi, gospa! Samo to mi povejte, ali naj bodo trdohi mehko kuhana."

ZOLGOTRAJNI ŠTUDIJ

"Osem let sem študiral jur!"

"Toliko časa je potrebno za študij prava?"

"Ne, pet let sem potreboval, da sem spoznal, da je treba študirati!"

POMOTA

Jakov je nekje skril, da se pri telegramih uporablja beseda "stop". Kato in kelaj, pa mi vedel. Ko so se pripravljali, da bi zaklek pravica, je Jakov zaradi imenitnosti postal sodnikom takele

telegram:
"Vašimor stop vas bomo klaki stop."
Pravijo, da mi bilo mikogan na kotine.

V GOSTILNI

"Kako, da ste mi prinesli prazen kozič, ko sem vedel, da sem
deset del, vina?"

"Oprostite, tovarski, saj sem odšel, pa ste prišli ravno na
lučnjo!"

OSLOVSKA DIRKA

"Kako pa se imel na počitnicah v Dalmaciji?"

"Primo! Še telmo z ohi smo prinesli. Pravo dirko! Vsak ozel je
imel svojo številko. Jaz sem imel številko 15 in sem prišel
tretji na cilj."

IMENA V LETU 1964

Polovni sprednjonje

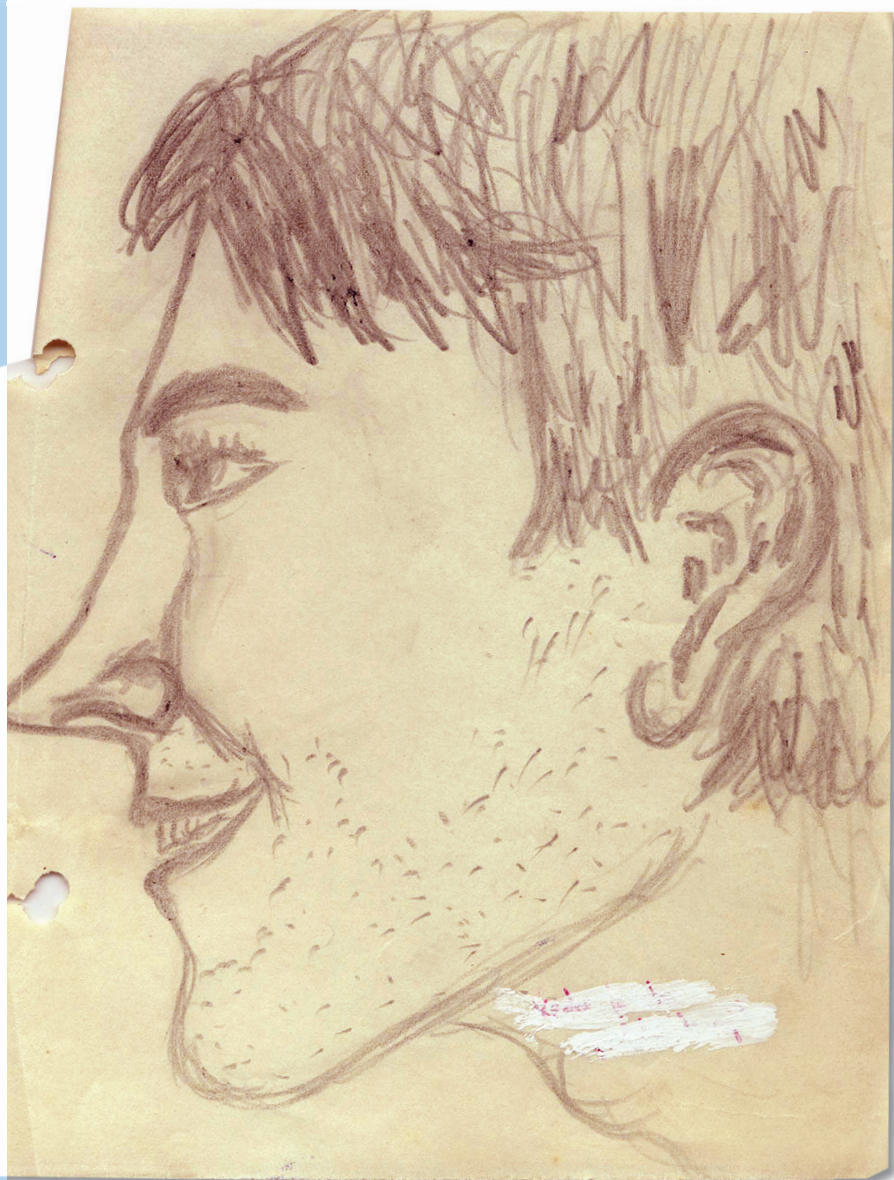
40 muččnikov

1 april

50. obletnica mature

VSEBINA

UVOD	5
PREGLED NAŠIH PISANIH SPOMINOV NA PREHOJENIH 50 LET	9
Anica BARBIČ - ČREP	11
Neži CIGLER - BUT	15
Slobodanka DIMIČ - VIDETIČ	29
Majda DULAR - ŽURA	31
Olga JANEŽIČ - PREPADNIK	33
Otilija JERMAN - BADOVINAC	35
Magda KAVŠEK - BARTELJ	37
Elica KEBER - JAPELJ	39
Vida KLEPEC - HVASTIJA	45
Vili KOVAČ	47
Marica KOŽAR - ZIRKELBACH	53
Jože MEDLE	57
Rezika MIRT - MARIN	73
Nežka NEMANIČ - LENČIČ	75
Marinka PLUT - LAVRIČ	77
Ivanka POLOVIČ - POLJAK	83
Rezka POVŠE	85
Angelca REŠETIČ - CEROVŠEK	131
Mira TOMC - BRUMAT	133
Tone VESEL	143
Fanika VIRANT - KOVAČ	147
40. OBLETNICA MATURE	153
45. OBLETNICA MATURE	177
ČEMU SMO SE SMEJELI PRED PETDESETIMI LETI	201

ZBORNİK SPOMINOV OB 50. OBLETNICI MATURE

Gradivo zbrali in uredili:
Nežka But, Rezka Povše

Oblikovanje in računalniški prelom:
Karmen Vrhovec, Tiskarna Vesel d.o.o.,
Novo mesto

Jezikovni pregled:
Jože Medle

Izdal in založil:
Samozaložba Anton Vesel

Za založnika:
Anton Vesel

Tisk:
Tiskarna Vesel d.o.o., Novo mesto

Naklada:
50 izvodov

Novo mesto, junij 2014

generacija 1960-1964

ISBN 978-961-283-057-1

9 789612 830571